

Dubium.

Gentilis.

valde plicū ponam⁹ ligit finimētū z cōclusio
nes z media fortiora q̄ adducit. Ponit ergo
cōclusiones quattuor. prima cōclusio q̄ pce
dēte se. talī salubri ad augmētū. z statim pōt
cōtinue pcedere putredo d̄ minorī gradu ad
maiorē nō solū p occupatōnē plurimū ptiū
humoris qui putrefit. sed p acquisitionē plu
rium partiū caliditatis putredinalis intensue
vnde de minore extremitate ad maiorē pce
dat. Hec conclusio pbat nam putredo in hu
morib⁹ vafoz silis est eis q̄ i apostematib⁹ fit.
Nūc autē cu⁹ flegmō fit inchoat a sanguine q̄
cōtinue pcedit ad putredinē mēbri. vnde si a
principio aperiat⁹ educet sanguis quasi rube⁹
nō fetēs. cum autē flegmon. z dato q̄ sit. salu
bris digestus erit z aperit⁹ extrinsece humorē
rēs. feto⁹ autē signū est humoris putredinis. Et
cōfirmat nā putredo i maiorē potēs causare
feb. salubriē pōt esse multoz gradū diuersita
tis fm magis z min⁹. z hoc apparet de se tūc
arguit. incipiat aliquis febre tremitu gradu
putredinis maiorē de gradibus salubribus ergo
nō est impossibile q̄ pcedēte fe. humor acqui
rat maiorē gradum putredinis stante etiā
salubritate. ¶ Secūda cōclusio sua est ista q̄
in eadem mater la vel humor pcedente putre
dine addēdo pōt pcedere ē digestio vt sicut
materia in augmento incipit manifeste dige
ri z cōtinue de gradu in gradū augmētā dī
gestio ita z tūc putredo pcedit de gradu in
gradum augmētatur. ¶ Hāc cōclusionem⁹ p
bat primo tenēdo q̄ digestio humoris qui pu
trefit z eius putrefactio sint vere forme cōtra
rēt⁹ albedo z nigredo: nā positis sufficientib⁹
causis agentibus z sufficienti passio in pcessu
actionis plus erit acquisitū de termino qui
perducit q̄ in principio. sed calor putridua
lis est vnū agens mouēs humorē ad putredī
nem. z calor naturalis vafoz est aliud agēs
mouēs humorē ad digerēdū z san. z humor
est de se actionē ab vtriusq̄ recipiēs p eodem
tpe qz sunt simul apporximata ergo sup san
guine simul pcedit digestio a calore naturali
z putrefactio ab extraneo. ¶ Et hanc rōnem
dicit esse Galen⁹ pnotificoz primo vltimo cō
mēto. nam Galenus ibi vtitur duabus ppo
sitionib⁹: prima q̄ in vnaqueqz pñcula aialis
est virtus digestiua nutrimenti adueniens nō
sanguis cuius effect⁹ signū est dealbario. vnde
sima fit albū. ¶ Scda ppo est q̄ sanguis de
relit⁹ a regimine nature putrefit. Et iō si mltū
remota sit bona pñco z sic mlt⁹ casus pñtus
fit putredo sicut i corpore morbozo. z itelligit Ga
lenus q̄ signū maxime putredinis sit feto⁹ vt
apparet in principio cōmentū. Et hīs voluit
galenus q̄ trāsmutatio sanguis q̄ putrefit eo
q̄ derelict⁹ a regimine nature z q̄ digerit⁹ qz
mēbra nō sūt oīno defecta ē qdā trāsmutatio
medij p abnegationē extremitoz i esse puro q̄
ibi nō est pura putredo nec pura digestio cū
vtrūqz pcedit sil z de vtrazqz forma a pl⁹ acqrit⁹

Scda p:
batio scde
conclusio
nis.

terminū q̄ est propositū scilicet q̄ sup̄ eodez
hūore pōt simul digestio ⁊ putredo pcedere.
Tertio probat sic predictam con-
clusionem ⁊ nō pro-
bat adhuc tō nisi q̄ duo agētia cōtraria pos-
sunt simul intēdere duos effect⁹ sup̄ aliq̄ sub-
iecto accipiat vnū corp⁹ ppositū ex euforbio ⁊
opio vel ex caliozeo et opio sint reducta ad
vnām formā mixtū vt sit in filonio fermētato.
Et accipio aliud corp⁹ cōponi ex rosaz camo-
milla ⁊ in summa ex reb⁹ mīn⁹ calidis ⁊ mīn⁹
frigidis q̄ sit caliozeū ⁊ opīū sit tale cōpositū
reductū p fermentationē ad vnā formā sicut
esset rosata nouellay aromaticū rosatū. nūc
autē clarū est q̄ in filonio sūt partes frigoris
intēsiue loquēdo q̄ in rosata nouella cū filo-
niū manifeste stupefaciet virtute optij ⁊ resol-
uat ventositates virtute caliozei ⁊ vtrūq̄ pl⁹
facit q̄ rosata nouella. Et hoc voluit auer-
coll. v. penultimo cap. cū dicit q̄ si misceant⁹
diagma p̄p̄is diagma sp̄ice resultabit mixtū
in quo comparatio caliditatis ad frigiditātē
erit minor q̄ hec opatio in pipere solo. et ibi
declarat ergo mens auer. est q̄ in aliqua re
possunt esse plures partes frigoris et plures
partes caloris et in quodam pauciores tūc si
misceat diagma filoni cū diagma rosate no-
uelle. Et supponat q̄ filoniū transmutet illū
rosatā nouellaz manifestū est q̄ acquirunt plus
de calore ⁊ frigore ideo posset argui q̄ ex eu-
forbio ⁊ opio resultat mixtū plus habēs de
calore ⁊ frigore ergo si eadē ratione euforbii
⁊ opīū trāsmutarēt nostrū sanguinē simul pl⁹
acquirerēt in eo de calore ⁊ frigore in p̄cessu
transmutatiōis q̄ in p̄cepto ergo eadē rōne
appoximato calore digerēte. ⁊ calore putre-
faciente cum nō plus cōtradicant.

Quarto dicit se ppare hanc conclu
sionē ratione medici
nali sic egestio nigra apparens in statu mor
bi quē precessit in principio egestio citrina pōt
esse salubris vt in cōmēto illius afforismū ege
stiones nigre similitur ppositas siue nebula
que in. iiii. die tendit ad nigredinē z nō a prin
cipio pōt significare crisiū laudabilē siue salu
biē fluxu sanguinis vt auice. pmo cano. san. ii.
cap. de signis coloris. vīne. z yfach lib. vi. iaz
scō cap. ergo putrefactio z digestio pcedūt
in materia augēdo simul. z p̄na tenet nā ma
terie q̄ a principio erāt citrine. nō sūt trāsmu
tate ad nigrū nisi p additā putredinē Sed ex
altā parte cū sint expulse oportuit eas dīge
stionē suscipere vltēriorem q̄ prius quando
erāt citrine crude ergo simul processit causa
putredinalis corūpēdo z denigrādoz dīge
stiu a vasorū digerēdo v̄z qd possibile fuit z vī
cit q̄ hac rōne necessitate pulsus fēcti tade
in glosis predicti afforismū versus finem.

Quinto hoc pbatu sicut putre
do non procederet
augendo procedente digestione : sed remit

Quarta p
batio secti
de conclu
sionis.

Quinto hoc pbatur sic si putre- de conclu
do non procederet sionis.
augendo procedente digestionē: sed remit

tendo tunc feb. putrida cessare posset nulla euacuatio sensibili nec insensibili existente qd videtur absurdū. et tenet p̄a de se. Et iam apparet vna via q̄ digestio et putredo semper vadunt successiue intendēdo simul has esse formas cōtrarias. Deinde gentilis probat secundā viam ad hoc idem tenendū q̄ est q̄ digestio et putrefactio in diuersis partib⁹ sunt non solum materialibus: sed etiam formalibus humoris q̄ est causa cōiuncta se. cōtinue ita q̄ sanguis q̄ facit feb̄e continuā salubrem q̄tū ad aliquas partes procedit augendo in ebullitione et putrefactione: et q̄tum ad quādam procedit digestio augēdo et addendo hoc probat: nam in fe. salubri apparet pro li gno digestiois ypostasis alba leuis et. et hec est decisa a sanguine q̄ est causa huius fe. cōiuncta vt auicēna. de cura putridarum in generalit̄: sed manifestū est q̄ totus sanguis qui facit hanc feb̄e non est sic dealbatus cum venit in crisi flux⁹ sanguinis nariū apparebit sanguis totus rubeus ergo pars eius q̄ illam dealbationē recipit. in alijs autē feb. cōtinuis in quibus apparuit signū digestiois per ypostasim naturālē q̄ decisa est a materia morbi cū vident materia expelli per crīsim. i. fluxū ventris laudabilē non videbis materiā illius bonitatis: immo quādoq; multe malicie. Et cōfirmo q̄ aliquādo crisis permuratiois fit post signa digestiois vt auicēna quarto cano. fen. scdā: et tamen nuncq; videmus exiturā inchoare a materia digesta digestioe talis q̄tis est ypostasis alba et equalis: ergo apparet expelle q̄ in fe. cōtinua salubri sup multas partes procedit putredo vt malignitas materierum expulsa in crisi ostēditur etiā aliquas partes aptiores cū pcedit digestio q̄ cū expellatur in vīna faciunt ypostasim laudabilem et post ypostasim laudabilē appebit vīna turpis cū turpi ypostasi quādoq; crisis p̄vīnā. Et subdit colligendo dicta sua opz q̄ signis digestiois detur fides q̄ significat q̄ q̄tis materia pcedat corrupēdo acq̄rēdo plus de malicia in vīr⁹ mēbroiū remāsit fortis q̄ ex hoc cognoscim⁹: q̄ aliquā p̄ez materie rectificat et dealbata decidit sedimē albu non arguimus sup salutē infirm⁹: q̄ significem⁹ ex hoc: q̄ tota materia q̄ causat morbu sic dealbetur: imo magna pars eius pcedit in corruptione: vnde morbus augetur et pars aliqua dispositione bona mēbroiū procedit dealbādo nec materia q̄ continue in corruptione procedit pōt tollere bonitatē cōplexionis mēbroiū cuius signū est: q̄ sedimē apparet album. et tūc p̄z q̄ tunc signa digestiois p̄p̄ie ostēdunt fiduciā sanitatis q̄ p̄euerant. vt dicit p̄p̄ocra. nā aliqñ potest apparere sedimē laudabile et non cōtinuā in apparitione: q̄ pars aliqua magna q̄ corrupendo pcedit augetur ad tantā maliciā q̄ destruit bonā cōplexionē qua apparuit laudabile sedimē. Et

ideo non p̄umpat medicus in iudicio salutis infirm⁹ in quo videt signum digestiois: sed videat si perseueret.

Sed si queratur q̄ sit maior quātitas an materia in qua pcedit corruptio an illa in qua pcedit dealbatio et digestio. respondendum q̄ vt plurimū in cōtinuis fe. maior pars materiei est illa in qua procedit putredo cui⁹ signū est: q̄ videm⁹ q̄ materie q̄ cretice expellunt in maiori parte apparēt malis turpis fetide: nec vides ibi aliq̄ simile sedimē albu leui et equali in feb. autē sanguinea sanguis qui expellitur per nares est sanguis inflammatus nec est sanguis niger nec viridis in crisi laudabilē: q̄ sanguis nō tollerāt tantā corruptionē q̄tum aliq̄ humores cum dicit q̄ non reputat impossibile materiā q̄ dealbatur per digestionē esse maioris quātitatis q̄ illa q̄ putrefit sicut quādo expellit per fluxum ventris critice q̄ est sicut sanies nullo pcedente apostemate. Et attēde q̄ pars q̄ corrupendo pcedit potest cum hoc aliquā digestionem habere maiorē q̄ in principio licet vincat putredo q̄ significat per maliciā quā habet de fetore et magis colore q̄ expellit in hora crisis cum hoc tamen habet plus de digestione q̄ in principio: et cōtrario de parte que in digestioe manifeste procedit: et hoc de clarauit primā via lam posita q̄ hec pars materiei q̄ procedit in digestione etiam pcedit in putredine: attēde digestio maior est q̄ putredo hec sicut manifestiores q̄ in principio cum materia nō erat alba. Cōtingēs etiā est partem materiei q̄ corruptitur in putredine procedere: et nihil sensibile digestiois ei afficiat. Et alia pars continue procedit digestionem et bonitatē recipiendo. Et ideo cum in illa parte esset vltimata corruptio: et in illa digestio significatur q̄ corpora illa multa in materia non possunt destruere fortitudinē cōplexionis mēbroiū cuius signum est alia pars que in digestione processit: et in hoc est causa naturalis talis videtur dū in quo natura est fortis. vñ illas materias expellit et liberabitur. Et ex quo p̄z q̄ aliquādo poterunt esse duo hoies habentes simul crīsim similes humoris vt viridis vel nigri: et tñ vnus morietur et alter liberabitur sto q̄ non sine actibus terribilibus: q̄ virtuosus fuit destructa. vt nō apparuerit aliq̄ bonū signū. et alter⁹ fuit saluata. vñ apparuerit sedimē laudabile: imo videm⁹ q̄ q̄ debiliores in natura mortui sūt cum minori materierū corruptioe. Et quidā fontes euaserūt cum occupatioe maiori. Nōne vides quosdā mori ab antrace non multū paruo: et a medicina venenosa. vt scamonea. et quosdā euadere terribiles ārraces et auene no serpēs. Et hoc est q̄ dicitur de multa corruptione super vna parte materie in qua procedit sensibilis digestio: et de digestioe super alia parte cum qua cōfidimus de euasione in

firmi expellentis materias magnas vel virtutes corruptas rarius aduenit. Et dato q̄ nō sitis rēpōsibus nō sit rarior hacten⁹ ex malicia regimētis: sed frequētius cōtingit q̄ sup tota materia q̄ putrefit procedit digestio sensibilis licet nō equaliter in omni parte sed in quadā plus et in quadā minus cum super illa in qua minus pcedit nō sint venire materiam ad multā maliciā nigredinis aut viriditatis sicut sup parte que magis digerit putrefactio procedens nō p̄mittit q̄ cōuertatur in mēbru et nutritur. Et ideo licet que dicta sunt sint raro euentibilia tñ sunt possibilis. et dicit multas se vidisse tales vñ ponit casus possibilis tatis sup quo dicit cadere admirationē etiam q̄ si quis qui in sua sanitate habeat vīnā cū ypostasi laudabilē de materia aliqua supflua sanguinea quā in latitudine sue sanitatis aggregat incipiat hic homo febriēs febre colerica et illa materia procedat putrefaciendo sui malicia tali et tanta q̄ nō possit aliquā ad bonū recipere transmutationē vnde vadat versus viridē: sed cōplexio naturalis hominis sit tāte bonitatis q̄ nō distrahatur ab illa colerico cū hac feb. saluetur robur virtutis tñ q̄ natura materiā sanguineā digerat et facit ad ypostasim albā leuē et licet nō sit p̄fecta vt in sanitate faciebat. si ergo illa ypostasis p̄euerat et illa colera pcedit sic corrupēdo species est q̄ cōtinuata hac ypostasi hō euadat expellens illam colerā et licet nō fiat line accidentibus difficilibus ergo in casu posito sedimē nō decidit a materia que est causa fe. Et cum hoc cōfidimus in hoc sedimē.

Ex quo significat q̄ materia q̄ putrefit non destruit robur virtutis. Et ideo sermo auicē. qui dicit q̄ sedimē est humor: qui facit egritudinē vt plurimū est verus et rarissime fallit. Et apparet in predicto casu q̄ t̄pā nō distinguuntur penes digestionē materie: sed penes accidentia que sequuntur corruptionē in materia que successiue auget et ideo si homo hic nō esset tantū roboris apparet in eo in principio ypostasis: deinde perdet ad augmentū putredinis et euentret mors post signū digestiois que cōtinuata nō facit deinde ponit in tertio tertiā viā declarantē et que nō digestio et putredo simul procedit in materia quā nō curamus rectitare.

Et postmodū dat quartā viā ad ponendū. i. q̄ humor in augmento et statu morbi salubris est magis putridus tunc et est magis digestus primo ponendo q̄ putrefactio et digestio de qua loquitur nō sint vere contrarie. Secundo ponendo q̄ fm quēdā modū contrarietate habet. Et primū declarat ex Galeno de simplici medicina. v. vbi dicit q̄ sunt quasi cōtraria. Et intelligit q̄ nō vere cōtrariānt: vt calidū et frigidū. Et digestio opponit indigestio: s; putre

factio generationi que est mixtio et nō sic dicitur recte cōtrariatur putrefactio digestioni.

Declaratio secūda est q̄ digestio humoris vt ex cola fiat mēbru requirit humorē cū determinatis dispositionibus q̄ excludunt vltimā maliciā humoris vñ humor vītime mal⁹ nō pōt fieri caro: et tñ ex humore alicuius malicie caro pōt fieri licet caro mala fiat ergo simul q̄ humor: pōt habere aliquē gradū malicie p̄bi grā maligni humoris vel frigoris et. Et tamē cū hoc pōt dīgerit disponi dispositionibus precedentibus nutritionem. Et quibus patet q̄ latitudo dispositionū p̄ quā humor vbi grā sanguis est humor: est maior q̄ latitudo p̄ quam pōt pati et digerit. et patet hoc nam sanguis bonus et sanguis malus multū pōt dīgi humor sine sanguine licet sanguis nō in quacūq; malicia possit disponi p̄ digestionē et acquirere dispositiones p̄uenientes ad nutritionē. In summa q̄ hec via ponit q̄ digestio in noctiuo et putredo nō contrariānt nisi in quibūdam mēsuris: s; in quibusdam mēsuris possunt simul pati et simul intendi. et de huiusmodi formis multe reperit in naturalib⁹ nam forma carnis et q̄ritatis non habet oppositionē directē. Et tamē quātitas parua est icōpossibilis forme carnis separate similiter intēto aliqua caloris pōt stare cū forma ligni: sed vltima intentio caloris nō stat cū ligno. humor ergo pōt simul in putredine pcedere et in digestione vsq; ad aliquā mēsurā cū illa nō cōtrariet. s; cōtrariānt cū vltimant. humor ergo in statu febris salubris est magis putridus q̄ in principio et magis digestus sed cū hac digestione non posset stare putredo humoris q̄ habere posset si sic nō eēt digerens nec cum hac putredine posset stare digestio quā habere posset si non augmentata fuisset illa putredo: nā sicut in febrile est calor naturalis in aliqua mēsurā et p̄ter naturā in aliqua mēsurā licet in vltimatis febre excludat ita ibi digestio et putredo et hoc ostēdit multū verba que virtualiter in dictis cōprehendunt. vnde s; hac viā dicit q̄ digestio facit cessare putredinem ad quam deueniretur si nō esset digestio.

Tertia sua cōclusio principalis est q̄ putrida est maior et intētio gentilis.

fior et prauior in augmento et statu q̄ in principio quāvis materia digeratur vel sit digesta q̄ probatur primo ex Galeno in lib. de t̄pibus vniuersalibus morbi. et in lib. de t̄pibus p̄icula rib⁹. vtrobiq; est vult q̄ quēadmodū animal incipit augere et fiat et declinat vsq; ad corruptionem ita morbus salubris incipit augere et fiat et declinat et cū ponit postea cognitionē flos rēpōrū dicit esse primū cum materia est cruda augmentum cum incipit digerit status quando digestio perficitur. nō autem curam⁹ aduertere alias suas declarationes ad con-

Deputatio
in putredine
et febre
salubri.

clufione: qm̄ hec cōclufio fi cōsideras ex ante dictis vigore affumit. **Quarta** sua cōclufio principalis est illa cōtingens est q̄ qm̄ materia est digesta q̄ feb. fit minor siue morbus: et hoc cōtingere pōt per quattuor. primo quia materia non feruatur ad vnicā expulſionem critica: immo ſicut digerit ita euacuatur ſicut in pleureſi q̄ per reſolutionē recedit tunc cum materia est digesta est morbus in declinatōe ſicut etiā poſſet cōtingere in vna febre cōtinua in qua materia non reſeruaretur ad vnicā expulſionē critica: immo ſicut digerit zc. Et apparet ex hoc q̄ materia pōt eſſe magis corrupta: et tū ſe. eſt minor et hoc quia materia ſit valde pauca q̄uis illa pauca ſit facta prauior. Scdō pōt hoc cōtingere per locum materie: nam cōtingit q̄ materia mutauit locum. vñ non ſic euaporat ad cor ſicut in apoſtematib⁹ exteriorib⁹ in q̄bus ſanle facta ſe. remittit: q̄ materia in vnum cupū eſt cōculcata. et ſemota a locis venarū. vñ non ſic inſicit cor: ſo li vapores ſantei ptingerēt vſq; ad cor eēt ſe. prauior ſicut materia ē prauior. **Tertio** hoc cōtingit propter diſpoſitionē in ſubſtantia materie q̄ ingroſſat per digeſtionē. vñ non ſic euaporat tñ ipſa qualitas q̄ eſt forma ſantei eſt pelor q̄ ante q̄ fieret ſanle: et illud poſſem⁹ imaginari in materia q̄ intra venas facit ſe. ergo hoc cōtingit propter eterogeneitatem materie: et hoc frequenter cōtingit i cōtinuis febrib⁹ icipit quib⁹ febre de materieb⁹ groſſis. et ſubtilib⁹ vtriuſq; procedentibus in putredine accidit tñ ſubtilem materiā reſoluſt tunc eo tēpore quo ſigna diſpoſitionis manifeſtant in groſſa materia. Et tunc videt eſſe morb⁹ in ſtatu tñ eſt remiſſior q̄ prius. **Quarto** hoc cōtingit propter augmentū digeſtionis intellue ſra q̄ non patitur ſecum intellam putredinē. et hoc eſt fm̄ quartā viam de ſuperiorib⁹. ſi ergo accipias tertiam cōclufionem et quartā tu inuenies has ppoſitiones veras. prima q̄ feb. ſalubris eſt maior q̄uis ſit materia digesta: ſcdō q̄ nō ſemp cū materia eſt digesta morb⁹ vel feb. eſt in ſtatu. et ſi ſubtiliter attēdas videbis q̄ in febrib⁹ apoſtemoſis p̄tinuis: et nō apoſtemoſis ſalubrib⁹ eodē mō fere ē diſſectio tpm morbi. **Alia** opinio i hoc ſuit mūdini bononſis antoni⁹ de parma quā in bene opoz tet colligam⁹ primo premittit diſſectiōnē re porum morbi et tēpora debetur morbo prout eſt in fieri et alterari. q̄ hoc maxime eſt in putridis illud duplex eſt fieri vnum q̄ ſit a materia in natura: et aliud q̄ ſit a natura i materia penes digeſtionē materie: et hoc ſc̄z materia q̄ eſt cā antecedēs: et q̄ quādo morbus ſit trāſmutatur eſt morbus ſalubris: ideo diſſectio tēporū penes digeſtionē materie eſt ſolum in ſalubri in mortali autē nō nīl negatiue: ſed primū fieri in p̄ioralib⁹ febrib⁹ ſc̄z materia in naturā eſt a cauſa cōiuncta eſt vapor putridus. Et cōſiderato illo fieri diſſectio-

Opinio mūdini et antoni⁹ de parma.

guitur tēpora penes accidētia ſc̄z q̄ cā p̄iuncta magis vel minus agit ſunt accidētia magis vel minus diſſectia. Et q̄ in principio cā cōiuncta eſt modica in augmento amplior in ſtatu materia ideo accidētia illo ordine pcedūt vnde Galen⁹ in cōmēto ill⁹ afforſim⁹ vbi fm̄ acūmē ſtat⁹ eſt qm̄ accidētia vltimant. Et ſi querat quare diſſectio tēporū penes accidētia nō ſumit a cā antecedente. Reſpōdet q̄ cā aſis nō agit nīl mediāte cōiuncta. Et vlti⁹ dicit q̄ ſi morbi materiales ſeruāt materiā ad vnicā expulſionē habēt illa tpa ſil cōcurrentia. ſi autē non ſeruāt materiā ad vnicā expulſionē tunc nō cōcurrūt illa tēpora: immo cum eſt digesta materia accidentia ſunt reſmiſſa cū materia ſit multū minorata. **Secundū** q̄ premittunt eſt qd ſit magnitudo in morbo qm̄ triplex eſt vt terrapēte non vna eſt fm̄ dignitate leſe actiōis. Scdō magnitudo eſt ex parte eſſentie: et hoc vel in ſe vel in cōparatione ad cauſam. Tertia magnitudo eſt ex parte nocumētū ſit ut ſi diſſectio totum vt morb⁹ ad quē exequitur ſincopis et ille eſt maior q̄ ad quē non ſequitur. **Iſtis** hōnes. prima eſt i ſtatu digesta materia ſe. eſt maior quo ad ſuā eſſentia et eſt prius: q̄ tunc ſe. eſt in poſſimo ſuo eſſe cū nō dum retrocedit. Adhuc cū morb⁹ per alterationem acquiſit cum plus pceſſit alterationis qualitas intellior eſt: et hoc videt eſſe intellio Galen⁹ de interiorib⁹ p̄io adhuc calor in eſſi mera i ſtatu eſt maior ergo ſra eſt de putrida: cōclufio ē ſe. putrida ē maior q̄ tñ ad cauſas p̄iunctas qm̄ cā p̄iuncta ē vapor putrid⁹: ſc̄z hoc i ſtatu ē ap̄ior et pelor. **Tertia** cōclufio ſe. putrida in principio eſt maior q̄ tñ ad cām antecedētes q̄ in principio cā aſis eſt maior et nequior cū de ea adhuc nīl reſolutū ſit. Tercz i principio illa cauſa eſt cruda: ſed in ſtatu eſt digesta: et ideo i principio ē neq̄ior: et hoc voluit Galen⁹ in cōmēto illius afforſim⁹ i cōhātib⁹ morbis. **Quarta** cōclufio q̄ ſe. q̄ tñ ad accidētia ſue q̄ tñ ad dignitatem leſe actiōis. vñ q̄ ad accidētia ſequitur eē maior i ſtatu p̄io: q̄ accidētia ſunt fortiora. ſcdō q̄ virtus i ſtatu ē debilior vt. x. terrapēte vt dicit q̄ p̄ia die vel ſcdō p̄tus i becilis nō ē. et auer. viſ. coll. c. de cura feb. acutaz. Et cōfirmo nā in ſtatu ē maior diſcratiat dicit⁹ ergo p̄tus debilior. et p̄bat hoc inductiue. nā p̄tus aialis in ſtatu ē debilior vt in afforſim⁹ i cōhātib⁹ morbis p̄tus vitalis ē debilior cōpūſus: tūc ſint debiliores virtus naturalis eſt debilior cum tunc pelus digerit attrahat et expellat. ſc̄z q̄ tñ ad ea q̄ in ſuauitatem dicuntur digerit. **Quinta** cōclufio quā itelligit eiq; in ſtatu ſe. eſt maior q̄ tñ ad nocumētū p̄tut diſſectant totū: et hoc cū tūc la bozes et accidētia vltimant. Et cū gale. dicit q̄ cā ē minor i morbo ſalubri i ſtatu dicit mūd-

Prima cōclufio.

Secunda cōclufio. Tertia cōclufio.

Quarta cōclufio.

Quinta cōclufio.

n⁹ q̄ ē minor q̄ tñ ad cā antecedētes. Et tade⁹ dicit q̄ p̄cāz itelligit p̄tut q̄ ē minor. i. debilior q̄ digeſſio facit ceſſare putredinē dicit mūdinus q̄ materia cui debet digeſſio eſt cauſa antecedēs et ideo q̄ tñ ad illam cauſam ſe. in ſtatu eſt minor. Tadeus autē dicit q̄ digeſſio prohibet putredinē talis qualis eſt putredo cadaueri et illam ceſſare facit. ſed non facit ceſſare putredinē que ſit vincente natura imo illa putredo eſt quedam digeſſio. Tadeus autē antiquus et florentia⁹ dicit in afforſim⁹ circa principū et ſinez q̄ morb⁹ referuans materiā ad vnicā expulſionē pōt conſiderari rōne durabilitat⁹ et hoc modo in ſtatu eſt debilior et minus duratū q̄ in principio. **Aliomodo** poſſet conſiderari ratiōe intentiōis qualitatis morbi et hoc modo in ſtatu morbus eſt fortior q̄ vñ q̄ fuerit dicit eſſe in hoc aliu⁹ modū quia morbus in ſtatu eſt ſimpliciter maior q̄ in aliquo tēpore tñ cōparatione ad ſuā cauſam eſt minor in ſtatu q̄ in alio tēpore precedenti: quia cauſa in ſtatu eſt minor in q̄ tñ et magis digesta. Et in gloſis illius afforſim⁹ mūd⁹ fm̄ rōnē allenat⁹ vult q̄ digeſſio facit ceſſare putredinē ſc̄z preparādo materiā ad expulſionem. Si autē vellemus hic dicta particulariter diſcutere eſſet nimis hoc noſtrum opus prolongare qd nō intendimus et ſam de hac materia prolixo locuti ſuimus in queſtione bononſe nobis determinata et ſcripta in qua queſitū ſuit vtrū per ſolam digeſtionē materie abſq; euacuatiōe ſenſibiliter vel inſenſibiliter poſſit ceſſare putrida feb. et tenuimus q̄ ſic. hāc autē ponem⁹ has opiniones ad cōplemētū operis vt ſi quis has velit ſequi habeat hic explicatas. **Sumus** ergo nos in hoc queſito de ſecta truſſiani de florentia et dicit ni noſtri q̄ in feb. putrida ſalubri materia putrida que digerit p̄ digeſtionē continue reſctificat. i. q̄ quātū p̄tinue reſctificat ſicut. i. q̄ quātū p̄tinue acq̄rit de digeſtiōe tñ ppoſitionab⁹ intellue loq̄ndo de malicia putredinis remittit. Et quo ſtati relinquit qd in ſtatu ſe. putrida ſalubris in q̄ materia eſt digesta materia ſit multū minoris malicie in augmento q̄ eſſet in principio huius ſe. vnde homo vere plus ſanitati eſt p̄pinquus. Et ex hoc vltimus cōcluditur q̄ morbus ſalubris in ſtatu in quo materia eſt digesta morbus eſt minor et minus prauus q̄ eſſet in principio cum prauitas ſua ſit ex prauitate et malicia materie putride. **Hāc** attētiōe dignū q̄ tēpora in morbo materiali quia hūc morbo p̄prie tpa attri buunt dupl⁹ poſſunt diſtingui. vñ mō penes actionē materie in naturā et cū actio materie in naturā ſit eius operationē ledere. leſa autem actio eſt accidēs diſtinguunt tunc tēpora penes accidētia vt principū ſit cū accidētia ſunt parua augmentū cū creſcūt ſtat⁹ cum vltimant et cū recedūt ſit declinatō. **Aliomodo**

Opinio mūdini

Digeſſio ſalubris abſq; euacuatiōe ſenſibiliter vel inſenſibiliter poſſit ceſſare putrida feb. et tenuimus q̄ ſic. hāc autē ponem⁹ has opiniones ad cōplemētū operis vt ſi quis has velit ſequi habeat hic explicatas.

Aliomodo

Opinio mūdini et antoni⁹ de parma.

p̄t ipſa diſtingui penes actionē nature in materia q̄ actio nō ē nīl poſſe digerere materiā vel nō poſſe vt in materia oppoſitū digeſſiōis pcedat et tūc principū eſt cū materia ē cruda qm̄ natura nōdū aliqd manifeſtū opara ē i materia dicit⁹ augmentū i morbo ſalubri cā ſa materia incipit manifeſte in digeſſione pcedere in morbo aut mortali cū manifeſte in materia pcedit oppoſitū digeſſiōis ſic ppoſitionab⁹ de ſtatu declinatōis hec eſt diſſectio tēporū vñ ſalubri et nō p̄ticulari morbi eſſe cōpate nūc aut in morbo mortali ſim⁹ pcedit tpa penes alterationem materie et tēpora penes accidētia qm̄ q̄ tñ materia depaſſat t̄to plus accidētia p̄prie morbo augmentant. ſc̄z in morbo ſalubri nō occurrūt ſimulnar⁹ quo ad digeſſionē materie et quo ad accidētia. q̄ in ſtatu ſalubri morbi materia eſt digesta a ſua malicia remota cū natura ſit tūc vincēs materia ſc̄z tūc ipſoſſibile eſt q̄ accidētia p̄prie morbo q̄ ex prauitate cāe morbi pcedūt ſunt intēſa et in vltio ſit eē imo fm̄ q̄ materia a natura cōtinue vincit et a prauitate remouet fm̄ hoc accidētia morbi p̄prie diſminuūt et dicit⁹ accidētia p̄prie qm̄ nō eſt incōueniens in ſtatu morbi ſalubris in quo materia eſt cōplete digeſta accidētia q̄ cōta appellari p̄t intēdi ſc̄z talia nō ſunt ex vi morbi ſicut ſunt accidētia critica ſicut eſt intellio caloris ad tactū ſiſſa accidētia q̄ ſunt i ſtatu morbi ſalubris vi nature agitantis materiā et ſo talia nō ſunt quib⁹ rōnabiliter medic⁹ vereat. Et hāc diſſectiōne accidētū vi nature et vi morbi tetigit Galen⁹ de accidētib⁹ et morbo. Tercio circa ſine p̄t er go in ſtatu feb. ſalubris quedā accidētia cōta q̄ ſunt vi nature ſurgētis p̄tra materiā morbi intēdi vt allenatio qdā excreſcētia multa caloris et ſimilia. Sed accidētia q̄ ſunt vi propria morbi ſue materie tunc ſunt minora vt leſio actionis vitalis et naturalis. **Ex quibus** tibi p̄z q̄ nō ē incōueniēs q̄ i ſtatu ſe. ſalubri ſit maior q̄ tñ ad intellue caloris febrib⁹ abſolute et qd ille calor ſit tūc magis p̄ter naturā nā vñ calor aliquid iſtati fortiter pōt apparere valde intellior q̄ calor q̄ valde p̄t p̄ter naturā illo cūda febri ſummatice prauē. In ſūma ergo itellige q̄ morb⁹ vt verbi gr̄a feb. de materia putri. ſalubris ſicut in ſua natura pcedit q̄ cū materia icipit vt a p̄picio euacuatiōis in ſanitate vadit putredo augēdo ita q̄ p̄ totū tps qd principū appellat augmentat putredo et p̄ p̄tis auget prauitas feb. ab illo autē tpe vltima icipit prauitas remitti et p̄ p̄tis vñ magnitudo ſe. p̄ digeſtionē remittit vt ſe poſſem⁹ dicere q̄ p̄pleto tpe qd principū appellat i morbo ſalubri vel circa cōplemētū ill⁹ tam tranſiuerint ſe tria tpa morbi. i. principū augmentū et ſtat⁹ et ab illo tpe vltima ſe incipit declinatō vt vere poſſit dici feb. ſalubris in ſtatu ſuo cōmuniſter appellato eſſe in declinatōe.

Sed quia tempora in morbo non distinguunt per vias hanc fm medicos: sed fm modum prefatum: hinc est qd talis modo loquendi non vtimur. Digestio igitur materiei putride vere in sui malicia reuertitur in gradu ppositionatur gradu digestionis in ea scientis. vñ Galenus hic manere vero adhuc virtute digestionis aforismum supple fortis: et hoc in cōparatōe humoris qd putrescit humor qd putrescit. i. qui est sub putredine actuali deuenit loquēdo corrupte in talez alterationē. i. digestionis nō qd simul procedat augendo digestio et putredo. Sed qd ipse exstans actualiter putridus p cōtinuā remotionem putredinis deuenit in digestionē: et pōt etiā legi deuenit lōge sic humor qd putrescit. i. qui actualiter putridus: cā cōiuncta se. deuenit longe in calido alterationē. i. digestionis per multā adeo putredinis remotionē proponitur digestionē in dīctē: nam bñ concedit qd humor in statu se. putride qñ est digestus est putridus: sed valde min⁹ putredine qñ esset ante. Nolum⁹ autē hic ampl⁹ hec dicta extēdere nec per rōnes nec auctoritates aliter firmare: sed solum fundamentū sine cui adhe- rentius premisse parcemes longitudinē. Et quia de hoc si nobis deus infundat gratiam cōstituere intēdimus tractatum.

Antiqua traductio.

Talis supfluitatis putredo neq; cōstientia neq; colorē neq; odorez bzvñ: sed fm substantiā semp qd putrescit alterat et variat: s; altera putredo quā et digestio nem dixim⁹ esse in vñā specie semp transmutatur puris et colorē et cōstientia et odorem domināte igit certissime quidē natura optimū fit pus visu qdēz albū et grossum et sile sibiipsum vñdū leuēdo tāgenti et mīme fetidū. Si vero velut semiputridū fuerit pus: et id tertiū genus in tali trās- mutatiōe qd añ dixim⁹ cōstitit. Dictū est autē et qd multiplex et multiforme est hoc tale gen⁹: in eo em̄ qd magis et min⁹ susci- pit digestionē innumerabilis est dīa. multo- ties em̄ albū quidē effectū vel fetidū ēvel subtile fm cōstientia: qñq; vero non albū sed liuidū apparet. et in his oībus magis et minus est infinitū. **Nicolaus leoni.** **hui⁹ supfluitatis** putredo neq; cōstie- re neq; aut colorē aut odore aliquē recipe pōt: s; semp fm substantiā pmutat ac mul- tis modis euariat illud qd putrescit. Al- tera autē putrefactio quā et coctionē eē di- ximus sp ad vnā puris specie terminat colorēq; ac cōstientia suscipit et odore supe-

rate vō itegre ipsa natura optimū fit pus cōspectui albū et crassū et quāq; sibi sibi sile leue aut tāgenti ac minime fetidū: s; vō semiputridū fuerit tertiū in tali trās- mutatiōe gen⁹ qd paulo añ dixim⁹ fit dictū vō et illud est qd multiforme huiusmodi ge- nus existit: nā in eo qd magis et min⁹ ē in numerabilis dīa. sepius em̄ cū calore al- bum factum sit vel fetidū odore vel tenuē substantiā obtinet sepius vero nō album apparet: s; liuidū atq; in hisce oībus ma- gis ac minus infinitis modis euariat.

Cū declarauit modū gñatōis et causas du- plicis putredinis: nūc declarat putredines il- las p signa et dicit qd putredo supfluitat⁹ nūc immediate dicte qd est praua putredo nec co- lorē et. h; illū. i. laudabilē aliter h; vñ: imo semp illud qd putrescit talē putredie non noia- tur fm substantiā. Et ita itelligas qd variat in colore et odore: s; i putredie alia i qua supflui- tas digestionē recipit sp supfluitas trās- mutatur i vñā specie plus fm colorē et odore et mo- dum substantie: nā dñante naturā materia qd putrescit fit optima sanies qvisu apparet alba et grossa. Et nō intēdas qd sit grossa simplr: qd tunc eēt inepta expulsio: s; est grossa medior- critē. i. nō currēs liquida: imo ē reducta ad mediocritatez substantie qd simul sibi vñdū. i. in partib⁹ suis oib⁹ vñsiformiter disposita qua propter leuiss tangēt et cōminime fetidū. i. cū est sic digestū: et nō vult qd nullo mō sit fetidū qñ cū p talez alterationē tota putredo ab eo nō cessauerit de rōne et ē ferore habere vult sicut actio naturalis caloris digerētis mate- rias et illas pducere ad primā formā et ppele magis illud qd digerit: et dico qd quātomī⁹ feter tanto melius est ergo digestū hac dige- stione albū leue equalis vñdū et medi⁹ fetēs.

Sed hic hesitare de eo qd dicit qd i pu- tredine mala qd fit natura victa res nō ducit ad vñū modū substantie nec ad colo- rem vñū nec odore i spē pnostricoz scō caplo de egestionē in nocturnis ad vñū colorē: et ad vñū modū substantie pducitur tāto digestio p- fectior obtinet ita et actio caloris pter natu- ram est ad vñū modū substantie: et vñū colorēz materias perducere. et quanto magis illud fit tanto pternaturalis est intēsa bñ ibi dicit p- pter ergo hanc causam sicut melius est in cā oī qd sit iunamētū sit equalis. s; et etiā oē qd ē malum est vehemētioris malicie qñ est equa- le qd est qd pñū suscipit opationē nature cū sua totalitate: et scōm suscipit maliciā egritu- dinis cū sua totalitate: et magis ita voluit ipse et dicit hoc qd idem qd res p actionē caloris pter naturā oēs materie vltimate conuer- tunt ad nigrū cū melācolia inaturalis possit ex quolibet humore causari vt primo prima. et vltimus

Et ulterius dicit qd putredo que fit vincēte na- tura trāsmutatur semp in vñā speciem putre- dinis: fm substantiam et fm colorēq; apparet falsum cū res que tali digestionē digeruntur sint multū diuerse et in forma et colore vt cole- ra sanguis et similit̄ membra illas materias digerentia diuersa sunt.

Et cōfirmo qd in digestionē facta res nō ducit ad vñā formā vt p; in digestionē epatis in qua generatur sanguis melancolicus et. ergo nec in digestionē bona fm qd res que digerētur ad vñā for- mam reducitur. Et attētiōne dignū qd ca- lor agens in humores nostrī corporis qd iam ponūt hoīem extra latitudinē sanitatis est duplex. quoddā est calidū naturale qd est ca- lidum subiectiue in mēbris existens et extrin- secum ipsi humorū qui alteratur. nā dato qd in hoīe febrile calor naturalis membrorū sit extraneus a naturalitate ad quā stabat san- tas tamē cū eo remanet naturalitas vite. Et ideo calor hic vñ naturalis fm quid qui calor alteras humores nocturnos intelligit illos assi- milare mēbris in quātum pōt et hoc dico radi- calibus mēbris que mēbra expiessa a sangui- ne sunt alba et ideo actio hui⁹ caloris est oēs deducere humores ad vñū modum coloris et substantie fm qd p actionē suam plures dispo- sitiones et intensiones mēbrorum in humor- bus acquiruntur.

Et ideo quātum plus materie putride sūt victa a naturali colore plus tendit ad albedinē et ad vñū modū substan- tie sicut p; in sanie apostematiz in yposasi in vñā. Unde dicebat Galen⁹ i; et altera pu- tredio et. alud calidū agēs in talibus humor- ribus dicitur calidū preter naturā qd est du- plex ex actoribus cōiter colligit. Quoddā est calidū putrefactū quoddā adustū qd duo differūt sicut differt adustio a putrefactione qd putredo est naturalis corruptio mixti. est em̄ putredo magis simpliciter generationis tra- ria. i. generationi absente mixti et nō intelligi- tur simpliciter generationi qd generationi ele- mētoz. s; adustio est corruptio mixti violēta et ab extra magis nāz generatio absolute in genere mixti et putrefactio differēte cōtrariā tur cū a terminis cōtrariis incipiunt et ad ter- minos ptrarios terminētur. Nam generatio mixti incipit a separatis ducēdo illa ad mixtio- nem et vñōne cū incipiat ab humido sicco in terminat⁹ tanq; a materia et a calido naturali tāq; ab agēte termināte illa vel illa ad inuicē misceantur vincēte calido. vñ generat calidū et frigidū obtinētia materiā. cum aut nō obti- neāt fm partē molēsis et idigēstio fit. s; putre- do se habet a cōtrario. nā incipit ab humido et sicco terminatis ad inuicē mixtis perducē- do illa ad adustionē ipsorū ad inuicē qd distin- ctio sit a calido et cū factū est innaturale et

extraneus qd etiam putredo sit naturalis cor- ruptio mixti opposita sue absolute gñatōi de- clarat philosophus. nam oīs corruptioz oīne detrimentū accidens fm naturam cuiusq; mixto vel est putrefactio vel via in putrefac- tionem vt senectus et vetustas que est vetus- tatio accidēs plātis nā finis oīm hoīz est pu- tredio nisi aliquod natura cōstātum. violētia corripatur cū illa possint cōburi. Si em̄ cōst- git aliq; mixtū corripit cum corripit imme- diate nō est putredo. h; hoc est qd illa corruptio nō est illi⁹ mixti in quātū absolute est mixtū sed in quātū est tale mixtum vt verbi gratia si mors hoīs nō sit immediate putredo et hoc est qd mors nō est corruptio et in quātū erat mixtū absolute. s; in quātū erat tale mixtū. i. aiatū nā esse mixtū aiatū aliā ppositionē calo- ris requirit qd solū esse mixtū vt p;. Et ideo cū calidū qd erat in hoīe in quātum erat mixtū corripere: tunc accidit putrefactio et idē esse mixtū in quātum mixtū corripit corruptio- que est putrefactio. mors ergo hoīs s; non sit putredo est via in illā remota em̄ forma acci- dit illud mixtū. s; cadaver corruptū qd iam in corruptione aie calidum suum quēdam mo- dum corruptionis recipit ex hoc em̄ qd illud mixtum ordinatum fuit ad receptionem erat natum conseruari per calidum ad animam requisitum. vnde remoto illo accidit illud et- to ab extrinseco alterari.

Ex quibus statim p; qd in putredine sūt duo est em̄ mala qua- litas qua calidū naturale intrinsec⁹ extranea- tur. et est ibi resolutio humiditatis substantie a sic- co: et si notare volueris putredinē illā malam qualitatez tūc putrefactio est dispositio in re a causa nō dependēs qd est quedam qualitas prauae materie. Unde nō calefactio absolute sed calefactio talis determinat⁹ mod⁹ et hoc cōcluditur aliqua forte specifica forma facta in re que putrescit. Et hoc videt esse intētiō **Aulce.** in. ij. fan. j. c. de causis calefactib⁹ lib⁹ vbi dicit putrefactio sepe accidit cū in corpo- re remanet caliditas extranea postq; ab ea causa extranea calefaciēs separatur. Et si qd aut vellet fantasari qd in re putrescente al- quo modo illa caliditas esset fiens posset hic causa breuitatis dimitti. tamē vere loquendo illa mala qualitas in putredine vera vt disti- nguitur cōtra adustionē d; esse facta qd vñ pa- tebit in putredine est corruptio ab intrinseco. Sed si illa mala qualitas esset fiens iam illa corruptio esset a principio extrinseco et sic eēt adustio vel illi similis. Si aut appellares pu- tredinē effectū illius prauae qualitatis que est resolutio humiditatis a sicco que resolutio directe est corruptio cōtraria generationi mixti tūc putredo esset dispositio fiens fm quē modum dicimus qd dato qd caliditas ethicoz sit cal- ditas facta in substantia membrali tamē nō continue in ea resolutur humidum nostrū et

dicale que resolutio est dispositio: siens non facta ad putredinem ergo causanda requiritur extraneatio: ipso portio caloris naturalis resolutio: et conservatio humidum cum sicco que extraneatio cum non fiat ipsa intra extraneam ab extra requiritur humidum a sicco separatio que fit per resolutionem a calido extraneo: quapropter putrefactio est corruptio quedam in unoquoque humido propter finem naturam caliditatis ab alia caliditate hoc autem que ambietur et quoadmodum ad perfectionem mixtionem non sufficit caliditas propter humidum esset sicco mixtum ita ad putredinem non sufficit caliditas extraneatio: sed requiritur quod humidum a sicco separetur. Igitur putrefactio non poterit immediate fieri alteratio cum ipsius non sit humidum a sicco resolvere et tamen putredo ad frigidum terminatur et siccum per privationem caloris naturalis cum per eam res in cinerem vertatur.

Et licet aliqui vestigium caloris preter naturam possit remanere in re putrefacta specialiter cum putrefactioni aliquis modus adustionis esset admixtus ut potest haberi de partibus alium. li. c. de renunculis et quoadmodum etiam per in putredinem cum sit acetum acutum. Et igitur que putrefiunt primo apparere calida et humida propter extraneationem caloris naturalis et sicci ratione humidum ad superficiem quod dicitur resolutum. Mixtum remanet frigidum et sicca. unde Aristoteles propter quod humida primo deinde sicca tandem fiunt putrefacta ex his enim sicca erant et terminatum humidum fuit siccum operationibus factis fit autem corruptio cum illud quod terminatur obveniat terminum propter circumscriptionem.

Sed diceretur aurum et ferrum et similia non putrescent et sic non corrumpentur corruptione debita mixto cum illa primo non appareant humida deinde sicca.

Primo attente dignum tam patere ex dictis posse illa mixta maxime esse apparere putredinem que habet humidum facilius separabile a sicco illa autem multum esse inepta putredini quorum humidum vehementissime cum sicco est insculcatum ut sunt mineralia et similia nihilominus tamen etiam putrefiunt primo fiunt humida. Deinde incinerantur quia tamen substantiam habent valde densam et fortiter coagulatam et calor eorum est valde inclusus non apparet sic in eis manifeste putrefactio ut in aliis unde cum putrefiunt apparet in superficie ipsorum quoddam simile humiditati puta erugo et deinde per partem post partem resoluta tali humiditate paulatim decidit et in pulverem paulatim deveniunt. Sed non licet hic pertransire cum dictum sit Aristoteles putredinem esse corruptionem caloris propter a caliditate aliena que est caliditas ambientis ut videtur solum putredinem causari ex extraneatione calidi naturalis a caliditate aeris extrinseci quoniam in typis insensibilis frigoris putredo in nobis causari

non posset. Dicit ergo Aristoteles cum notificavit putredinem esse corruptionem propter caliditatem a caliditate extranea hanc esse caliditatem continuentem propter istam esse nobis magis extraneam et que maxime nostri caloris generaliter est corruptiva ex eis necessaria nobis multiplicatur approximatione. Quapropter videmus maris putrefactionem in corporibus habundantem talis calor continue extraneus nobis existit. non tamen ex hoc Aristoteles prohibuit nec negavit aliter calorem naturalem extraneum posse. Ex quo in re iudicatur putredo convenit enim in corpore humores putrefieri respiratione et evaporatione in nobis prohibita clausis enim visis et detentis superfluitatibus humilitatibus consuetis educi extraneum caliditas inmixta que tunc ebullire faciles humidum putredinem in eo inducit. et dato quod tunc caliditas continetur die tur multum est remissa. Sed adhuc ex dictis non videtur clarescere in quo differat putredo ab adustione. cum adustio incipiat a termino propter eam a quo incipit generatio mixti illud et producat ad terminum contrarium. Quapropter ergo attente dignoscere eius fundamentum dictis assumitur quod combustio non est corruptio mixti finem naturam immo est corruptio eius violenta quia est corruptio que nullomodo ab intrinseco sed totaliter ab extrinseco. sed putrefactio fit a caliditate intrinseca ipsi mixti sed quod illa extraneata est ab extrinseco calido tunc enim cum extraneatur caliditas naturalis incipit agere ut caliditas absolute et extrahere humidum ad superficiem et ultimatim incinerare: et ideo putrefactio est corruptio paulatina quia fit ab eo quod partim conservat partim humidum exalat cum fiat a calido intrinseco. sed factum est innaturale dato quod non ex toto. sed combustio non fit ex hoc quod primo alteretur calidum naturale reductum ad suum proprium humidum illud alteratur sicut proprium humidum et tandem incineretur. imo fit quia caliditas extrinseca propter magnum suum excessum corrumpit simul alterat et resolutum calidum naturale resolutum et humidum radicale itaque calidum intrinsecum nunquam operatur nisi sicut passus quia hec corruptio totaliter est ab extrinseco propter quod accidit quod ipsa est corruptio subtila et violenta. unde Avicenna. li. fan. c. de causis calefactionibus loquens de adustione dicit adustione non est substantia humida a sicca separatur substantia ita quod illa. f. humida sublimetur id est evaporat. Et illa sicca. f. destruitur.

Et notatur dicitur sublimetur ex hoc quod diceretur supra quod putredo est finis omnis corruptionis et decrementi caliditatis mixti intelligitur de detrimetorum corruptione mixti naturalis vel illi sicut et ideo putredo non ponitur esse finis adustionis mixti non quod putredo corruptio naturalis mixti quod sit a natura intrinseca. Sed naturalis appellatur ex motu quod ea attenditur ut motus et naturalis distinctus contra violentum. nam mutatio vio-

lenta est que fit a principio totaliter extrinseco non constituitur vim. i. inclinationem ad illum motum passo ut tertio ethicorum generalis motus ut est declaratum dicitur esse in adustione. Sed hic attente dignum ne contingat errare putredinis natura diversas: nam quedam est putredo vere dicta naturalis que est corruptio ipsi mixti que provenit ex naturali. et intrinseca proportionem principiorum cum enim mixtum ab intrinseco possit corrumpi illa corruptio que vere procedit ex proportionem tali vel tali sui calidi soli comparatur. f. respectu adustionis et humidum naturalis vere est putredo naturalis mixti: quia vere fit extrinseco principio. f. calido naturali eius quod vere fit et dato quod continens extrinsecum et in id non ageret si hoc per possibilem ponere licet continue hanc corruptionem et putredinem inuenit actio continens in calido mixti que non absolvetur ex necessitate sue approximationis tamen ex calido naturali quod tunc naturale non posset ab solui actio calidi ut calidum est que est resolvere et consumere humidum de necessitate operis quod humidum mixti finit. unde accidit mixti corruptio cum ergo actio eius ut calidum est incipit prevallere actionem eius ut naturale tunc generata est improprio calidi ad humidum ut admodum tenet locum principii corruptivi cuius improprio finem quod est dictum inuenit ex continere. Et illa est putredo preter naturam mixti que fit quoniam corruptio mixti provenit ad improprio finem suorum principiorum in tempore a calido naturali extraneo propter multas causas accidentales evenire potest. Ex quo per quod ista putredo comparatur primo potest dici contra naturam et quasi violenta inquit fit a principio magis extrinseco violento quam illa: sed comparata adustioni est magis si mixti corruptioni naturali quam adustio sicut ex dictis supra clare patet: et ideo agens adustionem est calidum fortius quam calidum generans putredinem propter quod reliquie combustionum habet plus de accidentem caloris quam reliquie putredinum. Ex his patet intuitu fieri clarum quod ex putredine possunt aialia generari siue inatata: et hoc experientia multum patet. Et in hoc est causa: nam cum dictum sit putredinem finem aliquam modum fieri ab intrinseco fit a calido naturali cuius naturalitas et ex extranea sit non tamen ex toto dicitur esse corrupta: immo adhuc in ea quedam naturalitas relictatur licet ergo hoc calidum innaturale sit frigidum respectu mixti respectu cuius erat naturale. unde fit illi corruptivum et illi mixtionis segregativum respectu tamen caliditatis mixtionis potest esse digestivum et generativum cum naturalitate saltem generalis mixtionis adhuc retineat in re etiam quod putrefit cum humiditas passiva que compositionis cum sicco potest habere cum dictum sit prius quod omnia putrida primo sunt humida que nunc nova remissio humidum cum sicco est separatio modo mixtionis que primo erat Et hec est intentio philosophi cum dicitur aialia sunt in his que putrescunt propter quod segre-

gata caliditas naturalis existens consistere facit segregata. unde Avicenna secunda sententia. capitulo de causis calefactionibus dicit loquens de caliditate putredinali. Est namque cum caliditas et humiditas mutantur ad hoc ut vni complexioni convenientur: et fiunt alii complexionum naturalium congrue quidem non est putrefacere sed digerere: et hoc intelligitur respectu eius quod generatur non respectu eius quod corrumpitur. Et ideo adverte aliqua que illud declarant primo quod animal quod est putridum generatum non generatur cum putredo est in facto esse. et in termino cum tunc remanserit purus cinis. Sed generatur cum putredo est in fieri cum in materia est ebullitio: et separatur humidum a sicco cuius primo erat coniunctum in qua ebullitione accidit humiditatem illam sicco remissio scilicet modo mixtionis que primo esset que remissio dato quod sit putredo respectu primi mixti respectu tamen animalis generati est digestio per quam generatur illud animal: et non amplius resolutur illud humidum nec procedit cum hic modus ad formam animalis sit terminatus. adveniente autem termino cessat motus in qua remissione humidum cum sicco que est digestio animalis predicti multe partes sequestrantur que non sunt apte in formam illius animalis converti et multe ab aliis deputantur et videntur ad invicem depurationem et videri ne debita animal generando cum indigeant stione separatur superfluitates ab eo quod materia digeritur. Quapropter attente dignum quod animal quod generatur ex putredine nunquam fit ex tota materia que putredini subijciatur. ut verbi gratia declaratum in exemplo grossi si materia que subijci putredini sit vna. Et non generabit vermis ex tota illa. Sed ex quibusdam partibus illius materiei que sunt meliores et magis apte pro re generanda ut verbi gratia et duabus tertijs vel quibus vis que partes in re cuius advenit putredo sunt multum disperse hinc inde adveniente calido putredinali separante partibus illius materiei accidit quod in illa separabile quedam ad invicem misceretur: et ab alijs ad invicem recedentibus mixtis per digestionem sequestrantur.

Alie partes et in cinerem convertuntur cum mixto ergo vno multarum partium que primo erant ad invicem separate: et cum alijs coniuncte est corruptio vniionis: et mixtionis in materia prima existentibus. Et attende quod non ex quacumque materia putrescente potest animal generari quoniam requirit materiam appropriatam cum non contingat fieri quodlibet ex quolibet similitudine cuiuslibet aliqua materia ex qua potest animal fieri cum putrefit non demonstrat fieri ex quacumque putredine vel in quocumque gradu putredinis possent enim multi modi putredinis illi materię contingere. Ex quo in materia illa forma animalis non haberet idcirco: illa sint hic dicta transitive. Alium autem nunc inquirere videtur ex

generatioe aialiu ex putredine necessario requiritur agens particulare qd pponit materie vel semini deciso. i. masculo gnato p coitus qua inquisitione videtur auer. ptractasse. vij. z xij. metaphisice. Sz nunc tps e reuertit ad pre inducta in principio huius? quesiti est effi tam habiti q calor pter natura in humores oes agens est duplex. i. adustiu? z putrefactiuus cum ergo querebat vtru in corruptioe mala humoru q sit naturavicta res ducatur ad vnu modu substatie: z ad vnu coloru. **¶** Dicendum q si humores corrumuntur perviaz adustiois tunc accidit illos couerti ad vnum modu substatie: z in vnu coloru z maxime qn adustio multum vltima: nec interdas q illa adustio vltimetur: q eos z sic adurat z in cinere sicut incinerantur ligna q coburunt. in lari quead modu plurib? humoribus sit humor melanolicus magis. Et dato q in illa nigredine per hunc modu causata sit varietas multa z si multu vnus humor p huc modu sit prauissimus z in substantia equalissim? z ille fuit sermo Galeni. ij. pnosticoz cuz dicit materias a calore malo scz adustiu fieri equales. cum aut adustio non multu intendit sunt humores valde diuersi vt quida sunt citrini quida virides zc. Sz cotra hoc p adustione ducuntur in vnum coloru. i. nigrum apparet dictu aulcene caplo de huius? pto prima cum dicit q colera z innaria generatur ex prassina cum prassina adurit donec elus humorositas consumatur: z redire incipit ad albedine: naz calor cum agit in humido impulsiu z sit nigredinem qn elus fuit humiditate. Et qn super fuit in illo ipsum albificat z ita hoc per te considerat. **¶** Aduerte q aulcena ibi subdit hec indicia esse extimatiua si autem calor esset putrefactiuus humoru: qz hec corruptio est magis intrinseca ideo plus diuersificat fm naturam diuersar materieru no est. Et hic calor putredinalis violens materias sicut adustiuus quapropter contingit q in putredine maxime couertuntur ad diuersos modos substatie z coloris. Et si in putredine sequatur vniformitas humoru q putresceret hoc esset maxime cu calor putredinalis huius? vnus fiet alteri humoru cobustu? vel si putredine supeniret modus adustiois. **¶** Ex his dictis potuerit fieri dictu aulc. iij. lib. sen. xliij. ij. c. cu dicit q in habente fluxum epatici a causa calida z frigida fuit essentia diuersa: sz in fine ad magis diuersa pducit frigiditas epatis qz caliditas: z hoc no est nisi ppter putrefactione que exinde sequitur. Sed tu dicit putredo etia insinuat. Et ideo debet aduirtate pducere. **¶** Dicendum q etia cineres quos facit putredo in diuersis sunt diuersi qm non est ille cinis sicut est in lari: sed q humores aliquatu lum exsiccat tñ cum toto hoc forma cineris adustiois vniformior est qz forma cineris putrefactoru. **¶** Et ex his ptz ad inducta Ba-

lent em sermo tam patuit z cu vltimus dicitur q in digestioe putredine q sit naturavicta res q digeruntur sunt valde diuersa z mēbra digerētia sunt diuersa. dicit q licet illeres diuersa possunt esse per actum trāitmatu digestionis in vnam formā transeunt. **¶** Et ad vltimu inductu ptz q non loquimur de scda in digestioe: sed in digestioe vltimate mebroz zc.

Antiqua traductio.

¶ Quod autē in apostematib? putredinis sunt differētie: tot z in febrib? a putredine accēsis sunt species eoru q in vrinis inferuntur. Itā optimavrina q ex eo q putrefit humore eam q ex continente est vase suscipiente digestionē perficitur albā z lenem z equalē z minime fetidā ypostasim habet pessima aut maxime p traria buic est per oia que autē in medio est qualiter cunqz ab alterutri propior intantū deterior vel melior fit. Sed de vinarū quidez differētia in libro de crisi dictum est.

Nicolai leoniceni.

¶ Quodcunqz vero in accessib? putredinis sunt differētie totidē z in febrib? q ex putredine accēduntur. Sunt eoru q in vrinis apparēt forme varietates optima vō vrina q ex putrescente humore coctionē a continēti vase suscipiente pficitur est q albam z lenē et equalē z minime fetidā qd habet. pessima autē est q in oibus maxie cotrario modo se habet q vero inter media existit quanto propius ad alteraz accesserit tñ aut melior aut deterior existit. Sed de vinarum differētia in cōmentariis de crisisbus siue de ceticis dictū est. **¶** Vult ex differētia putredinis assignata in apostematibus assignare differētiā putredinis in humorib? vasoru. Ex quibus oibus derelinquitur notū differētia z cōuenientia putredinis apostematū z vasoru: z dicit q quot sunt species putredis siue differētie in apostematib? qz bona z mala z media similiter tot sunt species in febrib? accēsis earum q inferunt in vrinis q ypostases appellātur. Declarat cum dicit: nam optima vrina habet ypostasim albam lenem z equalē z minime fetidā q scz ypostasis ex eo q putrefit hūore suscipiente eam digestionē que perficit ex continente vase licet vrina pessima est q est buic contraria in oibus q non licet nobis trāscurrere: illa autē q est in medio istarū duarū fm q vni est longinquior intantū est deterior vel melior. Et de his multū est dictū in libro de crisi qualiter autē tot sunt differētie vasorum putredinis

Dubium.

putredinis quot apostematū z quomodo cōueniant declaratu est in principio capli ist? q aut in putridis febribus illa sit optima vrina que hz ypostasim albā zc. clarū est q significat victoria nature supra materiā putridam quātū ad ei? oem partē z p pns cotraria ei est praua. **¶** Sed hic nō hz sine excitatioe pertrā fire z primo quid per ypostasim apparentem in vrina intelligam? Et an sit elusdē species illa que apparet in sanis z que apparet in febribus putridis z cuius digestionis hec superfluitas sit. Deinde queremus vtru digestio que fit in putredine laudabilis vasoz debeat huiusmodi actu putrefit z qui appellatur causa cōiuncta feb. an debeat huiusmodi parato putrescere z cause antecederi.

Ex primis

tribus quesitis respondet tructianus de florentia qui plusqz cōmētatur librum tegni in quodaz etatu quem fecit de ypostasi. Et dicit q sicut dicit Auice. ypostasis apud metricos significat omnem substantiam que spissioris existit essentie qz aquositas est diuersa ab ea. ita vt apud vsum de facili discernatur a substantia vīne. ita ergo ypostasis sicut dicit Galenus in cōmēto primi pnosticoz z est vltimum cōmētum que subside in vrina. z est illud qd ex cibo q refugit operationē nature apud couersionē suam ad sanguinem. hoc enim ppter et simpliciter dicit ypostasis apud medicū aptum quidē natū in vrinis euadere.

Ex quo patet

q sanguis z flegma z fales z arena z alia humusmodi quib? notificatio predicta nō ppetit cū euent in vrinis euadere z in ipsis subside re nec ppter nec simpliciter dicit ypostasis. ergo ypostasis proprie dicta est illud ex chylo assumpto in venas qd remanet in sanguificatione. Ex quo patet q proprie loquendo nō est superfluitas digestionis scdē. sed est illud in quo nō potuit digestio secunda: talis em si nō habuerit aliud resolutionē aptuz natū est euadere pervināz in ea subside. colera autē melancolia z vrina sunt vere superfluitates digestionis scdē que nō possūt oīno dicit refugisse operationē nature apud illā conuersionē nec remansisse in sanguificatione sicut superfluitates a sanguificatione sequuntur pportionem: z ipse tribus substantiis que remanent in sanguine in quas sanguis ipse segregat per modum expositū vt est ab eo in plusqz cōmēto dicez ergo ypostasis superfluitas digestionis scdē equivoce cum predictis. Si aut queratur an hec ypostasis semp reperiat in vrinis sanorū siue sint nunc sana siue simpliciter z hoc si nō peccauerūt in cōseruatione sanitatis vt tale z tñ de cibo e is offerat quātuz digerere possunt dicit q quātūcunqz cōmēsuratus cibis vtrūqz offeratur semp tamē aliquid illi? cibi refugit operationē. z hoc si circa somnos et alias nō naturales res nō fuerint vtrūqz eoz

cōmensurate propria obseruata. z hoc voluit Galenus in tegni caplo de causis cōseruationis corporis optie sani cū dicit. z ita eis detartētib? s. cōmēsurata in cibo z somno exerctio z in egestionib? nihil derelinquat circa ventrēz vīnas z toti corpori z tūc in vrina videtur aliqd derelictū cū ypostasis illa educitur q significat materiā nō toti assumpto pualere potuisse z in superfluitate remansisse. que superfluitas nō est euentis cursu nature sicut stercus z vrina z colera z melancolia. sed accēdis nature ex suppositioe iproporionati cibi ad ipsam ita ex pretacto dicto. Et hoc idem videbat Auice. intēdere cū dicit q talis ypostasis nō est querēda in sanis quia nō semper oportet in vris sanis esse humorem qui sit euacuandus.

Et vltius

bile est vīnas qstūcūqz stūdetum in cōseruatione sue sanitatis oīno pīuari ypostasis: nā Galen? in. i. lib. de crisi. dicit q qdū sanguis permanet in semita digestionis videt in vrina que migru videt ad albedinem declue z sedimen in ea bene equale album plurimum cunqz completur digestio additur color elus z minoratur qd in ipsa residet. **¶** Deinde si phibueris hoīem a cibo videbis vīne citrinitatē addi semper z sedimē amplius minorari. vbi videt velle q ex vrina aliqd qnqz decolet ab assumpto chylo in venas ante cōplēmentum sanguificationis, tamē sicut attractū a renibus cū sui subtilitate velociter penetrās z qz subtile vīne de colatur a sanguine dum ipse digeritur dicit adhuc participat speciem chyli z nodū perfecte suscipit sanguis formam aliquā immo multū associatur de ipsa substantia chyli siue masse tisanarie consumpte in venas z euadat cum ipsa q quidē etiam ppter illud dicit refugere opationē nature qua fit sanguificatio ppter qd ziad albedine declinat fm naturam videtur se habere sicut ipsa massat tisanaria. et tunc maxime et associatur semper nō posse a quosam substantiam discerni adhuc bulliente chylo. Et in semita digestionis adhuc existēte est em de natura mīxtionis miscere partes cum partibus. z ppter hoc etiam minoratur cum phibitōe cibi sicut caliditas sanguinis q illud qd remāsit donec ppleretur sanguificatio aut totum tolleretur aut totū suscipit formā sanguinis ppter hoc si sanguis phibitōe cibivltimū colliceret nihil euaderet devina cum chylo q resideat in illa eo q nihil de ea sumpto in venas vīqz tūc remanēs pōt sub forma chyli reservatū fuisse. Et tō si illud qd subsistit in vrina est illud qd refugit sanguificationē nō erit tam perfectio. immo z vltius colericato tam aliqd tale euadere cū vīna q in ea subsistat ideoqz tam subtilior ab eo de colatur vīna que sola est aquositas dicta preter naturā quā ab illo recipit aqua nihil sub-

tere potest aut modicu valde et propter hoc in colericis materis minorat ppostasis. Et propter hoc Galenus recte vocavit in primo de crisi chylum crudum. vñ ibi cum dicit et igitur q vñ in sanis referuans substantias et colore que debet habere fm naturā signifi car digestionē confirmatā etiā si non sit in ea illa ppostasis scz aut modica valde si non sit in ea apparet lenis et equalis plurimū signifi cat digestionē confirmatā. Sed bene signifi catur q expellitur ex corpore chym crudus vltra mensurā nec intelligit per hoc Galen⁹ flegma: q hoc iam propinquū existens san guis in natura nō dicit simpliciter refugisse operationē nature apud conversionē cibi ad sanguinē: sed vult particulā illam q ex massa pisanaria assumpta in venis euasit omnino in sanguificata vt quidez sicut festinans pte: riens simul cum vñna vltra epatis regione anteq calor cōpleuerit actionē suam aut fit in passo existēs a calore qd quide accidit vel propter ipsius partis maliciā vel propter su perfluere illam ad calorem: tamē attentione dignum q qñs calor masse pisanarie parti culariter refugit qñtum ad transmutationē sue speciei q est digestio secunda sanguifica tio dicta ipsa autē in sua specie manens apta est in ipsis venis suscipere et aliquos digestio nis modos. Similiter attentione dignum q qñs ipsa nō sit flegma vicina tamen est fleg mati signum cuius est: q multū habundat in flumatis natura et ab eisdē causis a quibus flegma: ideo talis superfluitas vt dicit Ga lenus multum habūdāt in pueris et ociose vi uentibus. et similibus. tamen sciendū q qñs talis superfluitas fm se sit similior flegmati nī plomius nī accipit ipsam naturā dominan tis in corpore humoris cōfiguratis se talī san guini qualē ex cibo contingit generari. i. vel temperato q simpliciter dicit sanguis vel flu matico vel melancholicō vel colerico q nō sum pliciter: sed cum additione dicūtur sanguis.

Dubitatur autē circa hanc pposita sim in sanis et egris esse et egris sunt eadē fm speciez quē admodū et vñna. et sicut in sanis attestantur ambo mate riel sanguis q in tēpore existit qui nec mate riel sanguis q in eis sit egris attestatur mate riel sanguinis nouiter facti tñ ex imēdiate sumptis cibis: s; etiā materiel sanguis in pte ritis diebus generati. sicut enim a veteri san

guine donec in venis existit aliqd decolatur vñne sic et aliqd ppostasis cuius illa ergo semp talis ppostasis sanguini pmixta attestās ma teriel sanguinis sicut etiā vñna. vñ sicut vñna sui substantia iudicat materiaz sanguis sicut etiā ppostasis ppter qd dicit princeps q calo res ppostasis sunt vt plurimū fm vine colore sicut dicit de colore sicerificat: et de substan tia. ¶ Ex quo manifestū est q vñna cum sua ppostasi nō significat principit nisi sup causa antecedēte se. et non sup cōiuncta signū cui⁹ est: q accidit cōiuncta extra venas existere a qua nec ipsuz decolat cum ceterz sit eas de colari a sanguie venaz. causa autē cuiuscuq tam cōtinue q interpolate in venis existit aut ex materia q in venis originē sumit ppter qd medici interpolatis febrib⁹ quarū causas cō lunctas nō licet extra venas existere aliquo: mō inducūt fleubotomā ad diminutionē an cedentis vel ambiētis in venis esse aut ab eis originari. ¶ Attēde tñ q non segregat ppo stasis ab aecedēte cā sicut pars ipsi homoge nea fm naturā: s; sicut superfluitas illius mixti quequidē fuit illud ex cibis. q autē nunc aut in pteritis dieb⁹ refugit sanguificationē pro pter qd oportebit causas aecedēte assimilari sicut sicut ppostasis ab ea segregatā opz illi per sile esse. Et ideo aduerte q sicut dicit Ga lenus ppietas vñne ē significare digestionē q in venis modo cū superfluitas attestet dige stionez elus cui⁹ est superfluitas oportebit quo tidiana vñnaz cū sua ppostasi significare sup quōtidiana significatiōe cibozū et poruū quo tidie assumptoz qñs penes sui digestionē vel indigestionē significabit digestiōes vel indi gestiōes in ipsis venis: nā si fuerit pfecta ma tura significat sanguinē bonū ex cibo genera tum: si maturavel immatura significabit eum vñ semit digestionē aut supra digestionē coe lisati. ¶ Et ex hoc videt q quōtidiana ppo stasis cū vñna et ppostasis pfecte matura fue rit significat q ex cibis assumptis sanguis bo nus generat ita q cā añs se. nō reficit qua nō resecta se. s; sumens piodi expectata qd eue nite pot nō habere materiā. si qd fuerit im matura significabit egritudine cōfirmari p pter aecedentē causas adhuc quōtidie refici sed in hoc aliqui potest cadere error: q qñs sanguis bon⁹ generet in epate in alijs autez mēbris dīscrasia qñq habētibus: et ipse reci piens materie dātiōes et colericatiōes penes naturā dīscrasie in illis per qd alibi qñ ibi chl lus sanguificat pōt fieri cā añs se. et ideo attē dere debes q qñs pñ cipalis et ppiā signifi catio vñne cum sua ppostasi sit sup significa tione cibozū in epate et venis maxime de no uo sumptozū a talib⁹ em sumptis de mane de sero decolat de sero autē mane non tñ opoz tet quōtidianas vñnas cum suis ppostasis si gnificare solū sup manerie sanguis nouiter geniti ex imēdiate sumptis cibis: s; signifi

catz super maneriē humorū iam in pteritis diebus genitoz in quibus accidit et nouum sanguinē cū sua aquositate misceri. ppteā etiā aquositate decolata vestigia etiam illoz pte fertim apparere et augere sanguis ppter ali quid aquositaris et ppostasis cū illa decolat donec in venis existit et tāto quidem ampli⁹ ab illo quāto minus digerēs steterit magis rheumatic⁹ in quo magis habūdāt aquositas cui⁹ signū est q frequenter videm⁹ egrotos abstīnētes a cibis et potibus et tamē copiosaz emittētes vñnā vt aut effugiat actionē cal dītatīs multotiens et Galenus et Auice. qui expresse cōtra ipsuz sunt dicūt q dato q eue tus ppostasis in vñna sit similis enētū saniet in apostemate vt videtur velle Galenus. non tamen opz q sicut sanies est pars humoris q est causa cōiuncta se. cū aliquo modo causa cō iuncta se. sit extravenas a quo loco nō decolat vñna nec sua ppostasis. nec etiā ppostasis est pars humoris qui est causa añs. sed est su perfluitas illi admixta que simul cū sanguine suscipit alias alterationes in venis. nā susci pte sanguine alterationē nature cōueniēte assimilabitur in ipsa oīno de digestiōe saniet. Et hāc similitudinē voluit Galen⁹ inter ista et primo de crisi. et primo pnosticoz. Et autē Galenus in. c. illo dicit q putridoz humorū qui in vasis sūlis est ei que fm apostemata in apostematib⁹ quide est vocata pus in arterijs et venis pportionalis puri. s. illud qd vñnis subsistit huic dicto esset dicit difficilis rīde ri posse cum expresse videatur loqui de ea pu tredine distinguere ipsi maneries. cū ergo dicat q putredo humorū que in vasis pportio nalis est puri. s. illud qd in vñnis subsistit de colatur manes videt q ppostasis sit parti cula putredinis que est causa cōiuncta feb. pu tride tamē rīdet Galenus vocare putredinē nō humorē putridū qui est causa cōiuncta. sed humorē qui est causa añs et habēte vitiū pu tredinis et ppter hoc possibile dicit putridam.

Et hoc probatur duplici signifi catiōe. primo p hoc qd dicit humorū putredo que in vasis vo cans vasa venas et arterias et nullam faciens mētionem de putredine humorū extravenas. Cum em causa cōiuncta feb. nō semper sit in venis añs autē semper in vasis vt ab eo origi nem assumit nō intelligit pputredinem nisi causas antecedēte que largo modo putredo nōiat. Scdm signū est ex eo qd dicit optima vñna que fit ex eo qui putrefit humore iam digestionē suscipiēte a cōtinente vasis habet ppostasimz. c. q manifestū est q humores pu trefacti etiā iam faciētes febē nō multum sperat digestiō a natura q i eodē paroxismo fere totus spīret. Sed speratur digestiō eius qui est aptus putrefieri quē vocamus causaz antecedentem. ideo Galenus dicit ex eo qui putrefit nō ex putrefacto p differētiā ergo

ppostasis est cognoscere differētiā talis pu tredini q in causis añtib⁹ dicūtur inchoate et p eas aliaz putredinū que sunt cause cōiū cte quot em differētiā est cā añs tot et cōiū cta q nō intelligit Galenus q ppostasis vñ ne febriū putridaz sit pars putredinis que est cā cōiuncta se. sicut ab ea resoluta. sed resolut tur ab añre nō qui sit pars sed sicut superflui tas ex nō sanguificato sibi comixta eodē gñe cū ea que comiscet sanguini sanoz. Ad illud aut qd allegat ex tertio Auice. illi. canon. cū dicit q sedimē laudabile i febrib⁹ nō est aliqd nisi humor facies febē qui tā digest⁹ est quo dāmō cū ipse dicit q sedimē laudabile nō est aliud. c. intelligitur ab eo qd est humor febē facies que est illi cōmixtus sicut superfluitas nō sicut ps illi homogenea ppter qd cū illud putrefcit et illud secum putrefcit cūq digerit anteq putrefcat digeritur illud secū et legre gatur simul ab eo cū vñna attestans illi. Si aut cōtingit aliquo modo in febribus acutis fieri crisis p vñnā in quibus extraneas cā se. Dicēdū q tales ppostases nō simpit. dicūtur ppostases neq naturales et consuetudinales ipsi egris. sed priā cretice expulsionis facie quas natura facit nō sibi derelicta. s; stimula ta p morbu: s; de talib⁹ ppostasib⁹ accidētāl apparētibus in egris nō est sermo. nobis has enim non est necesse diuersas ab eis in sanis hāc aut opt. frivola ptre tractauimus q a nullo alio videmus positā. ¶ Et aut hec opt. multis de causis renuenda. primo q nullum inuenim⁹ actorē hoc sententē nec expse nec occulte nisi q modicuz allegat qd apparebit statim ad illud nō inisse. ista em opt. quātum ad id qd primo ponit ppostasim nō ēē supflui tatem digestiōis tertie. sed scde q illud in qd non potuit digestiō scda. Unde est ex chypo assumpto i venas qd remanet in sanguificatū et ex hoc ptz q nō est aliqua pars humoris et hoc tā in egris q in sanis est expse cōtra mē tē p sacy in libro de vñnis ptecula octaua. nā assignās cām quare ppostasis laudabilis dz ēē coloris albi et nō substantia vñne rīdēs du ble sophistaz. Et rīdem⁹ duob⁹ modis hoc de bere fieri vñ q ppostasis fūdamētū ē tertie di gestiōis i mēbz q cū suā ppleat digestionē et actionē pfecte mēbz expmit similitudinē vñ ppostasim sanguis et scdo coct⁹ q scdo ex coct⁹ post repletū ruborē nō inuenit i qua imitef quā titatē mēbz assimilantā nisi tñ in albedine hāc aut dicta irrefragabiliter permittit eius opt. Et q etiā digestiōis tertie sit superfluitas expse hicmet actor sensit primo libro vñnaz qd dictū allegabat in positōe nra ppostasis iterū esse videt rem humorale voluit Auice. san. i. pñm cum ostendit q ppostasis repe: riri nō debet in corpore sanoz intelligitur cū vñtur debito modo rebus nō naturalibus vt dicit hic ppostasis non queritur nisi in egris quoniam in sanitate nō requiritur et illud est

Dubium.

quoniam non dubitat quin in corpore egrum sint male materiter: in venis eius quod nisi materiter: tur portendunt corruptionem. in venis autem sanis non semper oportet esse humoris quod sit excutendus. et subdit quod si est melius ut superfluit que in vena sit ypostasis. **¶** Expresse igitur vult quod ypostasis sit pars humoris superflua in venis sanis quarto cano. caplo de curatione febrium putridarum in generali arguit contra eum quod dicebat quod humor subtilis non indiget digestionem qua revivunt in febribus acutis non habet in principis earum sedimen. Deinde sunt habentes sedimen. Et an sedimen laudabile est aliquid nisi humor facies egritudinis quod iam digestus est expresse enim hic voluit ypostasis posse decti a materia coniuncta feb. et non solum ab antecedere dicit ubi humor facies egritudinis. **¶** Ex quo patebit quod humor qui est sub actu putredinis copetitur digestio quod dicta illa expresse negavit nec valet sua responsio cum dicit quod autem cetera cum dicit quod sedimen laudabile non est aliud nisi humor facies egritudinis. et intelligit non quod sit humor sed quod sit illi humoris comitatu sicut superfluitas quod digeritur cum ille humor digeritur et sic etiam simul cum illo humore putrescit primo enim hoc est contra superficiem textus autem cetera in quo exprimit manifeste sedimen esse humoris. Secundo est contra intentionem ad quam vadit. autem enim vult impugnare eum quod dicebat quod humor calidus subtilis non indigebat digestionem: quia intentio indigeredo est subtilizare. et una ratio est inter alias quod tunc feb. acuta in principio haberet sedimen laudabile: et hoc quia sedimen non est nisi humor qui iam digestus est quod expellitur in vena. Et tunc subdit aliam rationem quod est confirmans propositum: nam si ultimum quod intenditur in digestionem est subtilitas humoris quare ergo in principio febrium acutarum humor non expellitur. Et intendit de expulsiōe quod sit a natura iam humore digesto de quibus expulsiōibus est humoris evacuatio per vena in ypostasim pueri. unde illud quod directe ostendit quod ipse vult quod si ultimum quod intendit in digestionem est subtilitas humoris tunc humor cōversus ad ypostasim deberet in principio apparere quia immediate subdit quod post predicta verba ergo necessarium est supra si ita sit ut ille dicitur sit in principio febrium sanguinis et colere sedimen laudabile. **¶** Et confirmat si enim ypostasis non esset pars humoris digesti: sed pars chili quod non potuit ab epate sanguificari tunc in principio febrium deberet ypostasis alba apparere: quod presuppositum quod infirmus assummat tunc de cibo quod tunc in sanitate assumebat: vel circa quod probat. tunc enim infirmus vultur magis est debilis in chilo digerendo ut maior pars in sanguificata remaneat que quidem ex quo non conuerfa alba remanens veniens per venam ostendit ypostasim albam: et hoc modum adducitur propter illud quod immediate sequitur de dictis suis. **¶** Et si dicatur ipse

detur fugere quod quia hec superfluitas quod ypostasis est recipit transmutationem sanguinis et humoris cui admiscetur. Hinc est quod donec humores qui sunt causa egritudinis non digerentur non apparet hec superfluitas digesta sic etiam non apparet nec digesta nec indigesta. Aliquo modo tempore indigestiōis illorum quod vel imbutuntur propter eorum subtilitatem et ipsa simul cum eis. vel adherent et stant in vasis costricti propter grossitatem vel viscositatem ut non accidat ipsam tunc ex his causis per vnam extra educit: sed tempore digestionis et victorie nature accidit hanc ypostasim apparere albam non quia vult immutari: et calor innatus membro ruz assimilaret ipsam membrum quemadmodum videtur etiam dicit in digestionem saniet apostemate: nam non est verisimile quod natura cōvertat prius superfluitates sanguinis in aliquam similitudinem membrorum quod ipsum sanguinem cum sit alimentum eorum: ideo nec hoc est nisi in factioe saniet apostematis nisi forte in apostemate membrum spermatice in membrum autem carnalis quod eis dominatur rubedo non poterit esse cōversio eis ad albedinem ex causa illa: ideo dicit quod de albario tam in ypostasi quod et in sanie est propter calorem naturalem cum qualiter substantie sic ce habere dealbare sicut patet de calore ignis agente in carbonem et lapides. Et ideo galenus in commento illius afforismi circa generatio nem saniet dicit quod sanies est que de sanguine putrescente in flegmone sicut cinis ex combustis lignis: quod in putrefactione flegmonis exprimitur subtilis aqua quod est in sanguine grossius aut incineratum est sanies: et propter causam si millem huic contingit etiam dealbario ypostasis cum calor naturalis dominatur: nam cum ypostasis sit illud quod sanguificari non potuit reuoluitur in venis simul cum sanguine: et ideo dominare calore eius subtiliter respicit grossum autem quasi cinis factum dealbat adluente ad hoc et non parum quod massa prisanaria fuit sub alba. Illa dicta sunt expresse contra mentem omnium doctorum primo quidem optum ad albedinem in ypostasi etiam sunt contra mentem auctorem. quarto colligit caplo de ypostasi vane ubi assignas quare ypostasis laudabilis debet esse alba dicit alba: quia membra non nutriuntur a sanguine nisi prius quod est dealbatus et eis assimilatus. et propterea erit color superfluitatis sicut color nutritivus quod nutritiva sequitur suum casum naturalem. quod etiam precise voluit praeferre in auctoritate supra allegata. Et galenus primo pro noscitur ultimo commento assimilans simile causam albedinis in ypostasi et sanie apostematis vult quod sanies laudabilis est alba propter naturam nature membrorum digerentis illam materiam et perducens ipsam ad similitudinem spermatice membrorum que sunt tunice venarum et nervi: et ligamenta et panniculi et cartilagine: dato enim quod materia apostematis sit contenta in carne: quia caro est in re

mixta illis membris que sunt sicut fundamenta virtutis et illa sunt alba. et hinc est quod sit illi materiel reductio ad albedinem igitur et dato quod sanies laudabilis in carne sit minoris albedinis quod in spermatice membro tamen ex parte carnis ad albedinem debet declarare et non ad rubedinem multam quam caro cum a sanguine est expressa albedinem etiam participat. unde Auer. coll. iii. c. de accidentibus impedientibus virtutem digestionem cerebri loquens vniuersaliter de membris tertie digestionis tam carnosis quod alijs dicit quod ipsa cōvertunt sanguinem ad sperma albu. sed hoc non est nisi quod in se sunt alba. **¶** Similiter si fuerit albedo in sanie ypostasis si vult dicit quia calor cum preualet substantie sicce dealbat ideo dominante calore subtili spirat remanens autem grossum iam cinis dealbatur. tunc sanies pessima et ypostasis prava a pessima extraneitate caloris debet plus esse alba quod sanies laudabilis. ut patet. **¶** Verba enim Aulce. c. de humoribus maxime intelligunt absolute calor est plusque naturalis cum calor in quantum naturalitate participat et diuersis membris deferens diuersimode materiam disponat secundum quod illa requirunt ut in vno rube faciat in alio albidet ut patet. **¶** Et confirmat quod si esset verum quod dicit tunc ante ypostasim albam et sanie deberet apparere nigra quod secundum quod dicit Aulce. calor agens in humidum primo efficit nigredinem. deinde cum eius humiditatem exsiccauerit efficit albedinem. Similiter Aulce. iii. canoni. san. iii. c. de iudicijs saniet assignas causam quare sanies laudabilis debet esse alba quia calor membrorum radicalium est albus et non assimilatur eam nisi natura potes super eam. Similiter ipse dicit supra quod ypostasis dectatur a causa ante et non coniuncta. Sed clarum est quod in causa ante non est calor adhuc illa materiam incineras quare et. **¶** Sed autem de afforismo circa generationem saniet allegat non tenet quia per illa verba non vult assignare causam galeni albedinis in sanie laudabili. Sed vult assignare causam quare dicitur sit sanies in apostemate sit ebullitio in materia. Cum autem materia a calore membrum digestio digeratur et transmutetur in hac autem agitatioe transmutatione fit materiel fortior euaporatio in illa matro tamē crescit dolor et feb. cum sit sanies materia illa ebulliens eris acuta caput cum pum dilatando et corrodendo carnem. unde fit tunc et magnus dolor. Sed cum materia est perfecte digesta digestionem. in noctiuo illa cessat. Unde etiam feb. et dolor remittitur et ideo euenit excreta feb. in factione saniet sicut de igne accenso in lignis. nam sicut calor ignis donec comburitur et transmutatur ligna fit fortis: deinde debilitatur ita donec sanies transmutatur fit fortis calor. deinde remittitur in hoc enim solum facit similitudo non tamē ex hoc transmutationes sunt similes ypostasis non esse partem chili. Sed natura humoris offen

ditur quod actio venarum in chylum debet illi versum materiam sanguinis querere cum chylus sit materia sanguinis quemadmodum et actio venarum in flegma apparebit ergo ypostasis potius rubea quod alba.

Et confirmatur quia ypostasis non videtur differre. ut plurimum aere colorante dante substantiam vine nisi per magis et minus. vel per grossitatem vel subtilitatem vel multitudinem et paucitatem et digestionem indigestionem. unde ex hoc dicebat Aulce. quod plurimum ypostasis existit secundum vine colorem nunc autem tingens vinam et datus est substantiam est res humoralis ut primo de crisi.

Et confirmatur nam Galenus expresse hic in textu vt etiam ipsemet allegat dicit quod in putredine que fit dominante natura in pustulosis flegmonibus tumoribus sit post. Sed in humoribus que sunt arterias et venas proportionalis puritudo quod in vasis subsistit. Unde subdit manere enim adhuc virtute. Digestio vasorum que putrefit vterque humor in talem alterationem deuenit. hic enim Galenus expresse vult quod ypostasis decidatur ab humore qui putrescit et sit pusillus. Et hoc idem vult in fine capituli vt expresse patet. Nam videtur responsio quam dat quod Galenus hic intelligit per humores putridum non illud qui actualiter putrescit. sed illud qui paratus est putrescere quem vocamus antecedentem causam. **¶** Hic enim in his verbis que dicit contradicit sibi in pluribus comens to super illo cano. ferunt sit ita contingat et. Et super illo verbo alteratio quidam est cessare faciens putredinem manifeste substantia ubi ipse dicit verba ista. Sed hic hesitant quidam dicentes putridum alterari non posse ita vt cesset adeo putredo remanente substantia humoris cum humoris putrefacit subtilis quod spirat grossum aut suaret. propter quod cogitur exponere verba Galeni per alium modum ita vt sit intentio Galeni quod alteratio sit facies cessare putredinem non a putrido sed a parato putrescere. et subdit.

Sed hoc dissonat veritati dupliciter. primo quia putredo dicitur cessare a non habente adhuc illam. secundo quia paratum putrefieri non facit discrasiam fientem sed futuram fieri quemadmodum sit ergo cessatio illius putredinis non esset actu fientis sed futura fieri cuius sanationem hic non intendebat. et subdit. accidit autem totus hic error quia credunt ad putrefactionem semper corrumpi substantiam quod nequaquam verum existit. Ecce quomodo hic expresse eos impugnat qui volunt digestionem debere fieri cause antecedenti et non consuetudine cuius contrarium expressebat.

Ad id autem quod ipse in opinione sua in sauer adducit ex

textu pronosticorum probando quod yppostasis sit pars chili cum dicit Galenus quod res que refugit naturam ut operetur in ea ex cibo apud conuersionem suam ad sanguinem residet in vena. Respondemus Galenū intelligere per hec verba quod res ex cibo. scilicet alimentum que refugit naturam ut operetur in eam apud conuersionem ad sanguinem id est apud conuersionem quā facit in sanguine: et hoc quando natura in ipsam agit assimilando id est conuertendo ipsum in membra talis res residet in vena: et subdit non ergo alteratur ab ea et fit sanguis id est non decoquitur sicut decoquitur sanguis cum in membra conuertitur: et quod Galenus velit hoc patet: quia ipse vult assignare causam quomodo yppostasis est media inter sanietatem et naturales humores: et est quia res que fit yppostasis refugit operationem nature que conuertit sanguinem perfecte in membra ex malicia qua participat: et tamen non habet tamen de extraneitate quantum sanies in apostemate cuius cause sunt in promptu et quod hoc intelligat patet: quia post omnia verba dicta subdit ut est sicut sanies cause facientis ipsam permixta est dispositio extra naturam. Et ideo directe loquimur de conuersione sanguinis in membra. Et per consequens vult quod yppostasis sit superfluitas sanguinis in tertia digestionem debentis digerere. Ad illud autem quod allegat ex primo de crisi cum dicit quod quidam sanguis in semita digestionis permanet etiam ibi expresse videtur velle quod ex vena quandoque aliquid decolet ab assumpto chilo in venas ante complementum significationis: tamen sicut attractus a renibus cum subtilem vel lociter penetrans: et quod semper tali vine decolata a sanguine dum ipse digeritur: et dum adhuc participat speciem chilis et nondum suscepit sanguinis formam aliquid immo multum associatur de ipsa substantia chilis quod non intelligit Galenus hoc quod dicit non enim loquitur de digestionem in qua sanguis fit ex chilo ut velit quod cum sanguis fit ex chilo et adhuc non est per actum pars chilis veniat per vinam: sed loquitur de digestionem in qua sanguis digeritur ut conuertatur in membra: et vult quod quoniam sanguis est in semita digestionis: quia scilicet non secundum eius totam quantitatem potest in membra conuerti. unde superfluit in quantitate sui tunc in vena que migritur apparet sedimen lene equale album plus minus: et hoc quia residet de via nutrimenti: et ideo sanguis tunc potest dici in semita digestionis comparatione facta ad eius quantitatem aut hoc potest esse: quia sanguis sit malignatus et propter hoc perfecte a membris vincti non possit. Tamen quia non multum malicie participat potest multas bonas dispositiones recipere

vel albedine tales modum substantie et c. Sed cum completur digestio sanguinis in ventis ut quia non superfluit inquantum et bene a membris digeratur tunc minoratur quod residet in vena et hoc quia non est ibi tantum de superfluo quod ab illo deciditur. Et ideo subdit quod si tu probaueris a cibo videbis addi clementiam et se dimen in vena amplius minorari. Et hoc per eandem causam: quanto enim eius nutrimentum membrum minus remanet non conuersum ad membra tanto etiam sit in vena maior sed minus paucitas. Quod autem dicitur ulterius quod ergo primo de crisi vocat yppostasim chylum crudum certe ergo hoc non dicitur: quia voluerit yppostasim esse partem chilis. Sed vocat eam chylum crudum: quia est vere pars humoralis que perfecte in membra conuerti non potuit nec fuit ibi calor ipsam insensibiliter potens consumere ex quibus oibus expresse apparet secundam complexionem eius esse falsam cum probat sanies et yppostasis in egris apparentes esse partem chilis: et non humoris.

Quapropter dicemus nos verba consonantia metibus auctorum sumendo diuisionem aulcene caplo de yppostasi: nam quedam est laudabilis quedam illauidabilis yppostasis illauidabilis potest a multis alijs quod a materia morbi decidi potest alia res esse ab humoralis: et hoc sumendo yppostasim large. et hoc apparet cum aulcena ponat ibi multas species malarum yppostasium talium ut furem et crinor dale et c. Et inter tales yppostasies illauidabiles esset yppostasis chilosia: si enim accideret quod non reputo pro yppostasi aliquid aliud partem chilis effugere operationem epatis que in vena apparet tunc talis yppostasis illauidabilis esset: posset etiam talis yppostasis decidi a materia morbi ut accedit in venis apparere yppostasis magna vel alterius modi caliditatis.

Sed si loquamur de yppostasi laudabili que est alba lenis equalis vel perfecte vel diminute tunc dicemus quod talis yppostasis apparens in corporis sanitate vere est pars humoralis decisa a locis tertie digestionis in modum hunc. nam sanguis in epate transmittitur ad venas et membra. unde a membris attrahitur ad officium venarum: et in membrorum foraminibus digeritur ut reaponat partem membrum in qua digestio ne purum separatur ab impuro et superfluo sicut et in qualibet digestionem vere dicta membrum autem ex pura parte nutritur superfluum autem si potest expellitur. et hoc expellitur cum est vere sanum nec superfluitas in digestionem hac est amplius quod secundam naturam esse debeat vel per resolutionem insensibilem vel per sudorem: et hoc si aliquis naturalis vel per sordidum apparentem in extrinseca parte: et aliquando hec superfluitas digestionis tertie sensibiliter per vias manifestas

Thomas

expellitur ut id quod per nares expellitur vel auditum sreatum et forte per oculos.

Et dato quod dubium sit ante in corpore natura liter se habere quantum ad omnia debeat apparere sensibilis superfluitas que per partem oculorum expellitur et pars etiam istius superfluitatis ab hac tertia digestionem decisse in pilos et ungues conuertitur.

Cum autem contingit superfluitates in hac digestionem plusquam finem naturam et bonam corporis sanitatem debeat abundare quod contingere potest et dato quod corpus sit in latitudine sanitatis adhuc vel ex superfluo nutrimento ut non possit propter eius exuberantiam quantitatem in membris conuerti immo ibi multum remanet inconuersum vel ex malicia aliqua nutrimenti venientis vel ex debilitatis membrum debentis expellere et conuerti tere mixta. ubi gratia infra capitulo de quarta etenim tertia natura vtens suis viribus assimilare. Quideus hijs que nutriuntur quod cuius potest fieri benignum expellere vero quod non tale et c.

Cum autem predictis modis illam expellere non potest propter impotentiam expulsive virtutis habundantiam tunc talis superfluitas ad ipsius membrum ad venas expellitur unde venerat et a ventis ad epat et ad vias vine: que extra cum vena expulsa yppostasis appellatur que cum laudabilis existit deberet esse alba et c. quoniam membra digerentia nutrimentum conatur hanc partem humoralem yppostaticam quantum possunt in sui substantia conuerti.

Cum autem a complemento huius conuersionis deficiunt propter causas iam dictas inducunt saltem in illam dispositionem membrorum quas ponit ut colorem modum substantie et alia propter hoc quando virtus digestiva membrorum est magis fortis hec superfluitas est minus praua et magis nutrimento appropinquans tanto yppostasis apparet magis digesta.

Et quanto virtus illa est magis super hac materia impotens et materia magis inepta tanto yppostasis a bonitate recedit finem diversos recessus: ut ex hoc in diuersis corporibus et diuersis dispositionibus et huius in assumptio ne diuersorum ciborum apparet in corporibus diuersis yppostasis. et finem substantiam et colorem et alia quibus illa contingit diuersificari hac causam albedinis in yppostasim per consequens aliarum dispositionum assignat Galenus ut patuit in fine primi pronosticorum. Et quibus apparet yppostasim esse vere partes humorales a tertia digestionem decissam. unde yfach paratula vinarum prima si autem virtus membrorum deficit ne tertia digestio superflua expellat per poros occultos corporis patet a

natura per easdem venas redeit quibus sanguis ad membra eadem fluerat que superflua cum colamento sanguis epat mittit renibus et eicit cum vena. hoc autem est yppostasis. unde de Galenus vena nuncquid in sanis pusillam habet yppostasim cum in vasis diu remanet quod est per virtutem membrorum expellentium per superfluitatem ciborum per poros corporis yppostasis ergo demonstrat quantitatem actionis nature in tertia digestionem a membris existentem monstrat etiam coctionis qualitatem humorum in coactione membrorum qui generati sunt morborum.

Et ulterius ex hijs apparet quod in sanis recta vita vtentibus quantum ad vsum sex rerum non naturalium non debet apparere in vena yppostasis cum in vena non semper oporteat esse humores excutiedum ut allegatur ex Auice. et huius in quorum vasis multiplicatur yppostasies sunt pueri et octovientes et multo cibo quoniam in istis multa aggregat superfluitas in contrariis autem yppostasies minoriatur propter consumptionem humorum in eis. Et etiam similiter est de egritudinibus ut manifeste est legere a Galeno de crisi primo. quare autem yppostasis significet super loco epatis et venarum qualiter super alia dato quod hijs eligi posset adhuc latius apparebit. Et attende quod aliqui contingit hac superfluitatem digestionem tertie multum abundare: et in membris retineri ex causis iam notis. unde tunc ea generantur apostemata et pustule diuersae et multe alie egritudines generari possunt. Sicut de yppostasi laudabili in egris apparet te tempus est dicere que iterum est vere res humoralis ut ex predictis et auctoritatibus est conuincere. sed unde decidatur dicamus.

Et dicemus quod talis yppostasis potest decidi a causa confecta feb. appellando enim conuinctam humorum qui actuatur putredine subicitur et post decidit a causa antecedente et hoc cum hec cause sint in locis a quibus yppostasis decidit. Ad declarationem huius capitulo primo illud quesitum de clarare. scilicet an digestio que fit in putredine laudabilis vasorum. scilicet natura vincentem debeat conuincere cause putredine. scilicet humorum qui actualiter putredine subicitur. an debeat cause antecedenti et humorum parato putrescere hic enim discutere non curamus que sit proprie causa conuincta feb. putredine an. scilicet vapor putredine. Auice. enim san. li. c. i. vniuersali de causis dictis extra de causa conuincta feb. putredine in quocumque siue sit in vapore siue in humore dum modo cordi approprietur. In vapore enim putredo si putredine denotatur exalatio humiditatis a sicco et corpus quod putrescit ad inclinationem perductio.

Sed si sumit putredo mala qua ita te putrida cuius effectus est talis resolutio

cum talis qualitas huius est in vapore putredo mediantes quo vapor immediate potest ponere cor in caliditate se. putride. Dicamus ergo quod proposito spectat quod humor qui actualiter putredine subicitur debet talis digestio in nocturno appellata: et hoc primo per auctoritatem propria allegatis. et Avicenna et Galenus in capitulo nunc preterposito. unde Galenus in tegni ferunt enim si ita contingit in humoribus putrefactis accendi febrem dicitur in talibus alteratio de euacuatio. Ex quo manifeste innuit quod indicationes que sumuntur ab humore putrefaciente sunt digestio et eius euacuatio nec valet si dicatur quod ibi Galenus per humores putrefactos non solum intelligit humores putridos: sed et paratos putreficere. unde primis euacuatio deberetur. Sed secundis alteratio. hoc enim non fuit sua intentio ut optime ostendit ibi plusquam quod inter alia quod verba supra sunt posita cum ostendimus ipsum sibi ipsi contradicere hic et ibi. Similiter Galenus primo de crislivult expresse quod humor qui putredine subicitur debeatur prefata digestio ibi ponit exemplum de pleure si que accidit in anxiis. unde cum loquitur de reditu se. in eo dicit quod illud ideo quod superfluitas que remansit post crislum diminuta quod advenit et propterea: quod calefacta est et ebullit hora digestiois sue generat se. que advenit ante crislum. Et confirmo: nam sic verisimile videtur quod materia que minus putredine praue subicitur predictam digestionem recipiat sicut que subicitur maior nunc materia in apostemate collecta quod actualiter putredine praue subicitur plus quam materia in venis putrescens predictam digestionem recipit: et cum sit sanies ergo et c. unde Galenus immediate ante verbum allegatus primo de crislum ergo hoc est illud quod ante diximus: quia accidit in febre res similis et quod accidit in apostematibus in dispositione generatiois saniei sunt febres: et dicit plus quam quod comitator possunt in eis sibi est in febre in dispositione generatiois primi facit eam. Et confirmo: nam illa est materia quod digeritur penes cuius digestionem et cruditate et indigestionem distinguitur tempora febrium putredinarum nunc autem hoc non potest esse nisi penes alterationem materie quod putrescit: quia non potest esse penes alterationem cause antecedentis quam tempora morbi sunt partes morbi in actu quam morbus secundum essentiam est unus a principio usque ad finem in: de interioribus primo. Quod ergo quod tempora secundum alterationem illius materie distinguatur a qua materia morbus actualiter dependet: et talis est materia quod actualiter putrescit tempora enim que secundum causas antecedentes sumerentur essent tempora et morbi futuri fieri: et ideo cum materia esset complete digesta non diceret morbus esse in statu. Sed futurus fieri in statu. que autem sit hec digestio que humor putridus debetur que in nocturno appellatur supra est declaratum. et in questione nostra an

per solam digestionem possit se. putrida cessare. Et confirmatur materia que putrescit in febre salubri perducitur ad contrariam dispositionem materie putride in febre mortali. hoc autem nequaquam esset nisi a natura digestionem reciperet cum illa ad pravam putredinem perducatur: et huic opponit digestio: et ideo cum materia in putredine multum extraneatur ut nihil digestionis acquirere possit sola euacuatione indiget. Et secundum hanc viam putredinis vapor vel pars humoris que multum est possessa a calido extraneo non sit valde propinqua ad hoc ut euaporatione in fumum non recipiat hanc digestionem in nocturno maturatio dicta in qua calidum naturale habet victorias respectu eius quod putridus est dum non accipere digestionem large per quamcumque alterationem suam in primis qualitatibus suam in secundis. et ideo Galenus in. xi. de voce loquens de intentionibus curatiuis in febribus putridis ab ipso putrido humore dicebat. secundum hoc putredinem humoris indicatio excretio et refrigeratio et semiputridorum digestio. Quod autem cause debeatur digestio clarum est quoniam si non multum a dispositione naturali recessit potest rectificari et nutrire sic potest digerere digestionem inuativam. Sed si multum recessit tunc digestionem digeritur. Nunc autem attentione dignum propositum laudabile in febribus ab hac materia quod putrescit cum digerit vel est digesta decidit cum ipsam contingit esse in locis in quibus proposita vis visine colari potest. Sed tu dic quod plurimum materia putrescit in venis et non in apostematibus membrorum igitur non decidit talis proposita a loco tertie digestionis: quapropter attende quod reliquum est de digestionem sanguinis cum transiit epar que digestio perducit sanguinem ad nutritionem et digestionem materie putride que digestio in nocturno vocatur quam digestio sanguinis in venis ordinatur in nutrimentum est digestio paulatina facta a venis et membris circumstantibus in qua paulatine disponens prime ad hoc ut sanitatem in membris couertat et dicti incipit secundum quod plus inducitur secundum hoc sanguis versus membra attrahitur ut significat in eo dispositio membrorum non apparet induci nec a forma sanguinis immutatio sensibilis nisi cum iam est in officio extremo vene. cum ad primam habentem humiditatem couertitur. et intelligo non solum officium in extremitate vene. sed in officio in eis substantia sed in digestionem materie putride ipsa existente putrida in venis nec attrahit ad officia venarum recipit multas dispositiones similes illis membrorum ut albedine modum substantie talem et c. quam natura membrorum percipiens nocumentum putride materie statim quantum potest contra illam insurgit ut illam rectificet si potest: non autem potest illam rectificare nisi cum actione caloris et spiritus naturalis que actio est digestio: et cum actio ter

re digestionis membrorum sit materia dealbata et c. accidit illam materiam stantem in venis recipere predictas dispositiones. non autem materia stans in venis que in nutrimentum couertitur quoniam actio que in illa fit donec est in locis venarum est paulatina et modica. Sed alteratio que fit in materia putrida est multa propter sensatum nocumentum ab ista unde stimulat natura venarum et membrorum vehementer agere contra illam: natura enim agens contra materiam malam antequam illam expellat conatur si potest illam ad benignum reducere quantum potest inducendo in ea dispositiones bonas quas potest. et cum ulterius ipsam rectificare non potest et expellit eam et ideo cum vene et membra agant in materiam que in venis putrescit ut in sanguine putrescente et si pro possibili solum ageret in ipsum remouendo malitiam et nihil positive in ea causando tunc sanguis putridus reuerteretur per digestionem ad sanguinem non putridum vere rubrum. Sed quod remouendo eius malitiam continue inducit de dispositionibus membrorum quantum possunt ut dealbationem et alia. hinc est quod dato quod sanguis a putredine remouetur non reuertitur ad id quod primo erat: imo factus est albus et talis modi substantie et c. Ex quibus omnibus debes attendere quod quando proposita decidit ab aliqua materia que in loco vene unde putrescit ut in aliqua vena magna ipsam decidit apparet digestionem alba et hoc modo cum in locis venarum nunc sit. Alio modo potest intelligi quod decidatur a tertie digestionem quod vere per actionem tertie digestionis sit causata et hoc est verum: actio enim in materia talis proposita humoris a quo decidit est vere actio digestionis tertie ex premissis clare declaratum apparet: putrescente ergo aliqua materia que causat febrem in locis propinquis vis visine cum illa materia a natura digeritur sequestratur aliqua eius pars que cum vena extens ostenditur in illa laudabilis proposita et magis et minus secundum maiorem et minorem digestionem quam quidem propositam non contingeret ab aliqua materia decidit si illa materia non reciperet digestionem: dicimus etiam propositam in egris decidit posse a materia antecedenti et hoc est aut per modum dictum in vultu sanorum cum membris superfluit materia: unde partem eius expellunt: nam in egris dato quod proposita a causa coniuncta decidatur: nihilominus superfluitas residens in loco tertie digestionis in eis plusquam in sanis per impossibile virtutis et maiorem abundantiam superfluitatum redditur in venis et in vena apparet. Similiter causa antecedens stans in venis propter alterationem quam ibi recipere potest a membris ut illam rectificet potest propositam causare predictam per modum similem dictum in causa coniuncta. unde auicenna, et

est cum sanas maniacus qui et exercitum dicitur inquit mingitur inam sicut pus et vnus tenue quo ipsius corpore purgatur materia: et eius aufertur laritas quam exercitum dimissionem consecutus est: quod autem contingat humorem stantem in venis malum et putridum: non putredam recipere actionem tertie digestionis patet quod plures videmus talem sanguinem sic dealbatum ad similitudinem saniei extrinsecus in huiusbus flumatis nec est illa albedo flegmatis vene enim et membra agentia actionem tertie digestionis cum sanguis est laudabilis non veniunt in disponendo secundum dispositionem membrorum: imo paulatim et ordinate secundum quod debite agunt. Sed humores non laudabiles et dato quod in loco tertie digestionis non sint penes hanc alterationem rectificare conantur ut predictis dispositionibus ipsos disponant. Ex his autem dictis potest apparere solutio Dubium. alterius quesiti an scilicet proposita: sis laudabilis in sanis et egris ite eadem secundum spiritum qui iam clare apparet quod talis proposita sis in vtriusque est vere res: et pars humoris in tantum possunt esse specie diuersa in quantum talis proposita decidit in sanis a massa sanguinea debent conuerti in nutritionem: sed in egro decidit ab aliquo humore alio a sanguine putrescente in venis: et hoc esset diuersimode a diuersis magistris positum humoris res alios in venis esse separatos a sanguine vel non separatos quod hic modo non est dicere. Sed circa dicta obicies si proposita laudabilis in se. actualiter decidit a causa coniuncta se. putride qualiter ergo per eam indicamus in febribus inter paulatis cum in eis causa coniuncta sit humor qui putrescit extraneus a quo non potest proposita decidit quapropter attende quod quando dictum est proposita sis decidit a causa coniuncta non propterea dictum est quod semper a causa coniuncta decidatur nec quod semper solum ab illa. Sed tunc decidit a causa coniuncta cum illam contingit esse in locis in quibus transit vena vel in propinquis illis ut eis misceri possit: et ideo quia febribus inter paulatis humor qui actualiter putrescit est in loco et quo habilitas euacuatur per aliam regionem et sudorem vel resolutionem insensibilem quam per vnam. hinc est quod talis proposita in tali febre a materia coniuncta non decidit. Sed tunc in tali febre decidit a materia antecedente per modos supra dictos que antecedens materia est intravenas: et tunc in tali febre digestio cognoscitur in causa coniuncta: quia ex hoc quod causa antecedens est digesta quoniam materia antecedens cum sit istamet que postea est coniuncta cum mouetur ad putredinem si ipsa erit digesta tunc etiam et causa coniuncta erit digesta. Et ideo tunc in tali febre signum digestionis sufficiens sumitur ex proposita a causa antecedente decisa. Similiter ex hoc quod

videtur naturam potentem et fortem: ut ex hoc indicetur victoriam nature super contruncta causa.

Et ex hoc patet quomodo magna in iudicio cadere potest deceptio ex signis sumptis ab vna et ypostasi quoniam sepe contingit ypostasim decti ab humoribus qui non erunt egritudinis causa et a causantibus egritudinem non decideret. Attende tamē qd aliter est de digestionē materie putride causantis interpausatāz cuius materia est extra venas et de digestionē materie putride causantis continuā cuius materia est intra venas nā aliter valde distinguūt tēporavniuersalia morbi que sumunt penes alterationē materie venaz et aliter distinguūt tēpora paroxysmi in febribus interpaualis que sumuntur penes alterationē materie putride stantis extra venas. Et cū hoc indiget prolata declaratione et pulchra et ideo tu per te cogita et hoc dico vt remoueam dubiū qd in verbis predictis cadere posset. et forte inferius in scō huius declarabitur.

Uide alius modum ponendi.

Si quis autem vellet posset dicere: dato qd magis extraneum videatur qd in febribus interpaualis potest decideret ypostasis a materia que extra venas putrefcit et hoc per hunc modum quia quando materia illa posita extra venas erit digesta poterit retroire per venas et euacuari p vnam decideret in ypostasim optimā et laudabilem quēadmodū in tertio de virtutibus naturalibus ponitur qd materia cōiecta in vltima superficie cutis potest vsqz ad ventrem et intestina per venas retroire.

Si autē galenus videtur dicere huiuscōtrariū in suo tegni in illo verbo relicto qd aliquo in parte et. Ille sermo ad altam dicitur intentionem: sed tamē nō est nunc presentis speculationis: sed sicut iam est dictum hoc est magis extraneum: et similiter remanet dubium an materia extra venas que actualiter causat paroxysmū in tēpore paroxysmi digeratur quēadmodū dicitur de materia intravenas an simpliciter tunc a calore putredinis possit deatur quousqz resoluatur humidū et remaneat cinerulētū. et tu in hac pte hoc cōsidera.

Ad cōplementū autē omnī dicto rum aduerte qd sic cut dicit Galenus vna et p consequens ypostasis in ea apparet principaliter habet significare supra digestionem epatis et venarum quēadmodū egestio de digestionē stomachi et operatione intestini et spiritum a digestionē mēbrorum pectoralium cum inde hec superfuitates veniant et ideo materie stantes circa vnas suas per quas vna transit vel in locis propriis quia illis superfuitatibus autē qd residet a materis in locis longinquioribus valde a predictis vns qd quidē si in vna extret

esset ypostasis per alios multos modos et per aliquas vias a natura consumitur qd sit eius expulsio per vnam.

Et dato qd nō sit incoenens qd natura aliquando etiaz illud per venas ad vias vne expellat. unde in vna ostendat ypostasis et ideo de egritudinibus mēbrorum aliorum a mēbris nutritiuis vna nō multū habet significare et specialiter per sui bonitatem quia instantū significat bonum in qdum significat virtutem nutritiuam in mēbris esse fortem qd bonum est: sed per sui maliciam habet plus malicie predictarum egritudinū significare quoniam non significatur tanta illius egritudinis malicia qd mēbra nutritiua in hac cōparatiua: et id de egritudinibus alijs ab egritudinibus mēbrorum nutritiuorū nō sumim⁹ ab vna: principalis significatio nē sicut appetit in pestilētia febre in qua plus videtur: unde yfac tertia particula vinarum cum autē morbi in loco extra venas sunt siue in stomacho siue intestinis siue virtus siue spiritus stant alijs de humidū et vna sit laudabilior significatiua boni significatio et est debilis et a bonitate remota: sed illauidabilis et significatiua mali eius significatio in timore est certior et manifestior. hoc dicit ysaac. et tamen ad p̄fens de ypostasi sumus locuti.

Capitulum septimū in quo ponit signa distinctiua inter putridam et effimeram.

Antiqua traductio.

Febres autem que ex putredine humorum accenduntur alias eē oportet extimare ab effimeris et dignotio demū earū nō est difficilis si quibusdā impossibilis esse videat et hoc operib⁹ ipsi multoties ostēdim⁹ in prima exacerbatione quiescētē locū et moderate dietatū et assuetis se habere precipientes quasi nō amplius febricitaturus et ita verum esse contigit.

Nicolaus leoniceni.

Eas autē qd in putredine hūorū febris accēdunt alias ab effemeris op⁹ existima re neqz earū discretio difficilis est qd nō nullis videat esse impossibilis nos vō hoc milies re ipsa pbauim⁹ prima accessioē finita lotū hōiem ac mediocri cibo resectū ad cōsuetā opā transmittētes vt q alterā febris accessionem censurus nō esset neqz nos nostra existimatio fecellit.

Quam dedit modos generationis et causas febrium putridarū et effimerarū: vult modo pertractare earū signa et pertractabit a modo in toto residuo huius primi libri signa fe. effimerarum et ethicarū qd tum ad genus: et etiam qdum ad species et in scō libro qui sequitur tractabit signa putridarum qdum ad speciales diuersitates specificas qd in effimera vel ethica: et hoc qdum ad medicū: cum diuersitas in quolibet horum generum proprie specifica nō cadat. et primo incipit ponere signa febrium effimerarū que hoc premittens illa esse signa febrium effimerarum a putridis et facilitatem dignioris effimerarum febrium. Et dicit qd febres que ex putredine accēduntur oportet estimare alias ab effimeris scilicet qd signa qdū ad illud qd nunc spectat: quia alia sunt signa virtuosū et subdit qd dignotio earum scilz effimerarum non est difficilis: et hoc dicit se multis operationibus ostēdisse precipiebat enim in prima exacerbatione et large sumit hic exacerbationem et postea in prima inuasionē lotum id est balneatum moderate dietatum quiescētē. i. habere quiescere se habere assuetis. i. operationibus: quia supra indicamus vt quasi nō amplius febricitaret: et ita fuit signum qd facilliter esse cognoscebamus. Et autēna videtur huiusmodi contrariū ponere: nam dicit prima quartū: et hec febris scilz effimera est facilis curatiōis et difficilis cognitiōis: et si militer principium ethice. Et dicas qd febribus effimera est cognitiōis difficilis cōparando cognitiōē eius ad eius curatiōē et si militer em principū ethice: et hoc quia ambobus sunt facillime curatiōis. et dato qd principium ethice sit difficilioris curatiōis qd effimera sunt autē facillies curatiōis: quia eis solū est vna intentio. curatiua qd sumit a causa et virtute in effimeris intelligit vt. vlti. et. tr. terapeuticē. similiter in fe. effimera est caliditas accessa in re subtili qd est facilis alteratiōis et resolutionis. in principio autē ethice nulla aut modica consumptio est facta. Et ideo curatio in ipsa ex sola dispositiōe consumitur vt patet. Et ideo ipsa facilliter curatur quapropter autēna intelligit qd ille sunt difficles cognitiōis scilz cōparando ad curam Galenus autē hic absolute locut⁹ fuit. Aliter posses dicere qd effimera si sumatur qdum ad suum euentū: et quādo actualiter est non facilliter cognoscit propter cōstatē in signis cum alijs febribus: si si sumatur hec febris post recessionem suā tunc facilliter cognoscit vidēs enim medicus qd recessit. in vna die nec secuta sunt signa aliarum febrium statim hec fuit effimera. Et primo intelligit aulce. Galenus autē voluit qd ipsa esset cognitiōis facilis in suo recessu: nam p̄cipit ipsum habere se assuetum postqz lotū fuit corpus lotum autē sit in

declinatione effimere. Et hoc precipit: quia vidit istum non amplius debere febricitare: et hoc per signa que in recessionē efficit clare eam nobis ostēdunt. Et aliter possumus dicere qd Galenus non dicit qd cognitiō effimere esset facilis. Sed quibusdā vt dicit cognitiō enim impossibilis videtur ideo dicit qd eius cognitiō non difficilis scz quēadmodū ibi dicebant et specialiter apud bonum medicum quēadmodū ipse fuit: unde expresse illud non esse impossibile vt illi dicebāt operationibus ostendit hoc stat dictum aulce. qd eius cognitiō satis difficilis sit: et hoc specialiter apud cōmunes medicos: et hoc quia signa propria distinguētia ipsaz ab alijs non prompte se manifestant sensui distincta ab alijs et maxime in principio ipsarum.

Antiqua traductio.

Ena itaqz et prima quidē cognitiō effimerarū causarū est qd a quadā incipiunt preincipiēte causa aperta et recēti quam nimirum iam consuete nominant iuniores omnes medici procatartica causam.

Nicolaus leoniceni.

Enum vero hoc est precipuū febrium ephemerarū indicium ab aliqua incipere cā recēti ac manifesta qd ante p̄cesserit quā oēs medici iuniores vñtatovocabulo procatartica siue preincipiēte appellant. Incipit ponere signa effimerarū et primū signum qd ponit est signū qd non est eis proprium et dato qd sit inseparabile cuz sit ipsum reperire in alio genere fe. vt in ethica: et hec cognitiō effimerarū est causarum. i. ex causis assumpta quia scilz fe. ephemere sunt a causa aperta et recentē. i. sunt causa noua scz primū et fuit vñs talis loquutione: quia cause primitiue directe possunt vocari aperte et dicunt recentē: quia alie febres vt putride et determinatē sunt a primitiua causa siue antiqua siue recentē: et hoc quia mouet causam corporeaz sed effimere sunt semp a primitiua causa recentē et noua qd dicit vlti⁹ est clarū. Sed attende qd illud signū non est propriū earum qm in ethicis etiam cum possint fieri incipiēdo vt infra. Est tamē signum ab eis inseparabile: quia omnes partes que fiunt mouet.

Sed ad illud signum obiciens qm. vñs. In ista terapeuticē ponitur effimeram fieri posse ab opilatione et prima quartū iterum fe. effimera potest fieri a bubone vt ypocra. in bubonibus omnes fe. male exceptis effimeris: et tales autē non sunt cause primitiue. et plura similia argumenta possunt adduci. **Et dicendū** vt communiter dicitur qd effimera est duplex: Solutio. quedam vera in qua est simplex calefactum esse in spū et ille sunt a causis primitiuis da

tis. Sed alle sunt effimere nō sē q̄ sunt quasi medium inter istas z putridas z que facilliter transeunt in putridas: z iste possunt fieri a causa antecedenti z corporali vt ab opslariōe a bu bone z possunt plurib⁹ diebus durare. vt autē ce. cap. de effimeris ex opslatione.

Tamen attende qd dato q̄ tales a causis corporalibus tamē vt plurimū ab illis eueniunt z sunt cōmote a causis primitiuis q̄ q̄ ex ip̄is accenditur febrib⁹: si ne cōmōtione facta ab aliqua causa primitiua signum est q̄ se. nō extenditur ab illa causa nisi p̄pter multitudinē illius in corpore. Nunc autē qm̄ talis causa est multiplicata in corpore vt plurimū ex ip̄a feb. putredinis accendit et nō permanet in terminum feb. effimere. vt Galenus. viij. terapēticē cap. de effimera ex opslariōe. ¶ Et dubitatiōe autē illa quia dicitur q̄ feb. effimera a causa intrinseca nō dependet in surgit dubitatio vtrū se. effimera sit fiens vel facta. Et ostendit q̄ sit facta quia feb. effimera nō habet causam intrinsecā. vt hic Galen⁹: sed postq̄ extrinseca causa illam causauit amplius ab illa nō depēdet: quia aliter nō esset morbus vt est declaratur supra ergo nec dependet ab extrinseco efficiēte: nec ab intrinseco postq̄. scilicet in corpore a causa extrinseca est causata igitur est facta.

Et cōfirmatur autoritate Galeni in. v. terapē. c. ca finem loquens de indicatōibus febrium dicit. cōmune est autē eis scilicet ethicis ad effimeras nō adduci fieri differētes in eo q̄ effimere quādam habitudinem habent calorem ethice nature in habitu dictōle solubilitate in prima quartā in effimeris quidē vtiq̄ febribus simplex quedā est in corpore p̄ter naturam dispositio nō vtiq̄ p̄mīs operantibus eas causas nō adhuc existentib⁹ in quib⁹ autē est adhuc causa q̄ facit nō autē adhuc q̄ habentē nec dispositiōē sanatio simplex. Et ideo Galenus in. xi. ostēdit q̄ vere cura solum debet febrib⁹ effimeris z ethicis p̄pterea q̄ causam nō habent que abscissione indiget.

Oppositū. ostendit quia illa se. nō potest dici facta in quā mēbra nō sunt in calefacto esse: sed in calefacto: z hoc cū febrib⁹ sit mala qualitas in mēbris sed sic est in effimera vt patuit supra loco illo. Que vtro sunt a materia in qua est hoc p̄ter naturā calidū zc. vbi dicit reliqua vero et tertia cū hoc differentia substantia sola calefacta sufficit humiditas z soliditas corporibus calefactis quidē adhuc calefactis autē nōdū. ¶ Et cōfirmo q̄ illa est mala cōplexio fiens z nō facta cuius alteratio z fieri sentit in corpore in quo est sed infirmus habēs effimeraz sentit caliditatem effimere z alteratiōē sensibilem in se fieri. Et tenet prima oppositio q̄ manifestū est quia ethica est febris facta ideo habēs eā illā nō sentit qm̄ sensatio cōsistit in

alteratione z passione zc. cuiuslibet est clarum. **In hoc q̄sto** dicit dñus q̄ sicut pōt haberi ex dictis Galeni in pluribus locis terapēticē methodi feb. effimera per se est mala cōplexio facta tamē dicit q̄ p̄ cōsequēs potest dici fiens: ob cuius declarationem aduertit q̄ sicut patuit supra tria sunt in corpore nostro fm̄ que prima genera febrib⁹ distinguūt. scilicet humores et spirit⁹ z mēbra illa inter se differunt quia humores nō cōparant corpori vt constituentes ipsum: sed solū vt id ex quo corpus restauratur. Sed ipsa mēbra z spiritus cōparant vt constituentes ipsum: sed differēt qm̄ mēbra directe cōstituētia corpus constituunt tanq̄ subiectū anime. vnde sunt formaliter animatar forma lter dicunt sentiri z moueri p̄pter qd eadē numero permanēt in tota vita: sed spirit⁹ est illud p̄ qd regunt mēbra z suas operationes exercent sicut illud p̄ qd mēbra conseruant in esse q̄ vt pz in. iij. methēor. a p̄metatore vniq̄q̄q̄ habet propriū calorem innatū qui est ei in loco formalioris p̄tis p̄ quā p̄seruat z gubernat hūidū illi⁹ entis ad cuius exaltationē accidit corruptio corporis z hic calor in nobis est spūs z iō spūs cōparat ad mēbra quasi sicut forma ad materiā est contenta materiē: ita spūs est illud quo mēbra in esse reguntur z continentur. Et ideo spiritus cōparatur ad corpus sicut constituens essentiam eius non quia sit animatus z subiectū anime. sed quia est illud quo anima conseruat se in esse in mēbris z ideo est sicut propriū organum eius. vñ potest dici animatū virtualiter ideo sub hac ratione cōparatur ad corpus sicut ei⁹ essentia cōstituens z ideo q̄ nō est formaliter animatus: nec formaliter subiectū anime: hinc est q̄ potest fluere z refluere z nouus regnari nec est vnus numero. in tota vita corpore manente eodem numero nō sic autē est de mēbris p̄pter cām dictā. Et hanc sententiā vult expresse Galen⁹ xi. terapē. dicit em̄ q̄ natura z substantia corporis humani ex tribus est p̄pleta particulis ex substantia mēbrorū solidorū. z ex substantia mēbrorū carniformium. z ex substantia ipsius spiritus: nō autem dicit q̄ substantia esset ex huius moribus constituta.

Ex istis dicit statim se declarare p̄positum nā ille febres dicuntur habere esse factū in quibus esse malicie cōplexionis habet esse factum in his ex quib⁹ essentia corporis constituit. illa autem dicitur fiens cuius esse non est factus in his Ex quib⁹ constituitur essentia corporis sed in his habet esse fiens et in illa habet esse factum. z hoc est manifestum quia mala cōplexio non dicitur facta vel fiens nisi scdm̄ modum essendi quem habet in corpore: Et in his que sunt de essentia corporis: nō autē fm̄ modum essendi quē habet ab alijs a corpore. se. autē ethica z effimera sunt huiusmodi q̄

ethica habet suū factū esse in mēbris. effimera h̄z suū factū esse in spiritu: sed spūs z mēbra sunt eis quib⁹ esse corporis constituit per modū tā declaratū. Sed in febrib⁹ putridis sunt male cōplexiones in humorib⁹ ex quibus actualiter esse corporis non constituit z fieri est in mēbris z spiritib⁹ z iō dicitur febrib⁹ fiens z nō facta. Et subdit q̄ ex his appet q̄ proprie z p̄ se ē q̄ se. ethica. z q̄ cūq̄ se. effimera inq̄stū est effimera sunt febres imateriales q̄ in se. effimera caliditas reducat in spiritū: nō autē spiritus nō cōparat corpori sicut ingredies passionē ei⁹: imo vt pars essentia corporis: de ethica autē est manifestū z q̄ in effimera caliditas est facta in spiritu q̄ est facilis alteratiōis: in ethica autē in mēbris q̄ sunt difficilioris alteratiōis: hinc est q̄ Galenus in tertio terapēticē circa fines dicit q̄ quedā ē mala cōplexio facta habitualis vt illa effimera: qdā habitualis vt illa ethica Et subdit dñus q̄ licet in se. effimera sit mala cōplexio fiens z nō facta nō est ex parte mēbrorū de ratiōe quoz est vt percipiat passioē z alteratiōē cū sint formaliter animata. Sz est ex parte spiritus q̄ est posit⁹ z pars essentia: lis corporis. Et p̄pter hoc in ethica talis passio non cōtingit: z ideo se. effimera fm̄ quid pōt dici fiens z dato q̄ simplr sit feb. facta et ideo rōne caliditatis q̄ in ea i mēbris fundat feb. effimera. ponit mala cōplexio diuersa: iō mala cōplexio diuersa stat cū mala facta. Licet in mala cōplexione diuersa necessarii sit quoddā fieri nō tñ respectu illi⁹ respectu cuius est facta: z ratio: nā non oīs mala cōplexio facta est mala cōplexio equalis iō oīs mala cōplexio equalis sit mala cōplexio facta: iō em̄ se. effimera per se dicat mala cōplexio facta tñ per accidēs pōt dici fiens z hoc pōt ēē per rationē cause primitiue a qua puenit q̄ illa sit fecit cōducta effimera quare talis cā remanēs ē cā quare p̄tinuo accidit effimera z nō inest ei inq̄stū est effimera q̄ accidit ei vt secū illa causa remaneat qm̄ z sine illa cā subito remota adhuc remaneret caliditas se cum facta in spiritu qd nō accideret de febre putrida p̄ remotionē humoris. Sz hoc accidens cōtingit q̄ in omni se. effimera p̄pter supercalefactum ip̄m multiplicatū supfluitates duriciles z alia que habent rationē cause ingrentis z faciētis cōtinue caliditatis extraneā in corpore. Et ideo illo modo cuiuslibet effimere se. est quoddā fieri annexū nō q̄ p̄prie ipsa vt effimera dicat esse fiens. sed annexū quoddā fieri ratiōe cuius per accidēs dicitur esse fiens. Et ex predictis appet vltē rius q̄ si effimera est per se sit mala cōplexio facta: z per se est vt effimera est sit egritudo immaterialis q̄ ipsa per se non habet distinctionem in tēpora morbi sic z vt ethica q̄ habet tpa non p̄prie attendunt nisi in morbo materialī z fiens q̄ tamen per accidēs in se. effi

mera est attendere ipsam fieri ideo per accidens sunt z in ipsa tēpora morbi. ¶ Attendendum autē possum⁹ tēpora similia tēporibus in que distinguunt paroxysmi z hoc maxie cōuenit ex ratione talis supfluitatū diminuit z accidentiū multipliciter in ipsa. vnde cōtingunt in ea accidētia similia que cōtingūt in tēporibus paroxysmi in principio em̄ p̄pter dispositionē talis supfluitatū per mēbra sensibilia accidit quoddā simile frigor vel rigor z deinde accidit augmentū caliditatis et deinde p̄pter euaporationē z resolutionē ipsarū accidit declinatio caliditatis sicut accidit in declinatione paroxysmi. sed hoc non est ex pte caloris se. effimere vt effimera est: hunc autē modū dictū q̄ se. effimera sit facta sensu tricianus de florētia inplūs⁹ cōmentō. Et forte dñus inde assumpsit vnde dicit q̄ spirit⁹ p̄cipat sanitatē z egritudine quādam natura sicut et mēbrū. si em̄ sanitas est dispositio: quā organū cōplet suā operationē morbus vero qui deficit a cōplendo: spiritus autē est vniuersale organū aie ad oēs operationes sine spiritu em̄ nulla operatio cōplexio potest q̄ spiritus participet vtiq̄ illarum. Sed qm̄ spiritus est in cōtinua gnatione nō manēs vñ idē ad modū ignis nō pōt p̄ncipaliter ei attribui sicut nō manēt nō efficit: tñ spiritus illa aie operationē siue mēbrorū aperta cōpositione sicut cum qualiter reddēte: q̄ operatio attribuit sicut aie spiritus autē sicut cū cause. nullam em̄ operationem efficit mēbrū sine spiritu. sed in mēbro p̄ncipaliter attribuit sicut magis manēt. Illoc autē nullo modo dici potest de humore humori em̄ nihil fm̄ se valeret ad aliquam aie operationē: sed est materia mēbrorum z spiritus. tñ illo igitur modo quo spiritus efficit operationē eo modo participat sanitatē z egritudine p̄pter hoc non potest caliditas spiritus ita p̄prie dici causa febrib⁹ sicut dicitur illud de caliditate humoris: sz ipse est participas febris sicut z mēbra: potest dici tñ oīno se. vel in respectu ad mēbra vel sicut ad aliq̄ a quo se. inchoat. Si em̄ debeat in totū extendi de necessitate habet incipere ab aliq̄ quo q̄ p̄mū alterat siue illud sit mēbrū siue spiritus: in humore autē non est se. nullo modo sicut nec aliq̄ alter morbus nisi sit in efficiēte non sicut in habēte. z susceptiuo. z hec verba nobis placent.

Nos autem dicimus hec verba dicta satis adherere necessitate: nihilominus tñ improprie appellare se. ēē facta qm̄ proprie se. dicit esse facta cū in eius esse nō includitur fieri z alterari: nunc autē in se. effimera z p̄prie q̄stus ad illā caliditatem q̄ in ea febrib⁹ debet appellari que est caliditas in mēbro in fieri z alterari a calefacto esse spūs. ¶ Quia: propter dicendum q̄ proprie loquēdo de se. effimera est fiens z nō facta q̄ vero patuit per

Thomas.

Salenū in verbo supra allegato satis in prin-
cipio huius libri, et hoc p[er] illos tam est concessum
q[uod] mala caliditas in feb. effimera fundata
in mēbro vere est caliditas fiens et cōtinue
dependens a spū calefacto. H[ic] th[om]as in-
tendit ipsa caliditas in facto esse fundata
est in substantia spiritus qui p[er] modū decla-
rati potest ponī quodāmodo subiectū sanita-
tis et egritudinis et hoc est p[er] modū dictum
a plurib[us] cōmentatore int[er] ipsa improprie lo-
quendo potest feb. facta appellari q[uia] proprie
debet dici fiens vel facta ab eo q[uod] magis suā
essentiam est cōstituens hoc autem est calidi-
tas in mēbro fundata et ideo p[er] hūc modum
potest dici q[uod] tenet quasi mediū inter ethica et
putrida quia non est sic proprie facta sicut
ethica nec sic p[ro]prie fiens ut putrida.

Tamen attende q[uod] dato q[uod] feb. effimera
debeat dici feb. fiens et hoc spe-
cialiter philosophice loquēdo ut est quedam
qualitas immediate ledens operationes cor-
poris videntis n[on] h[ic] th[om]as in-
tendit ponere hanc esse feb. factā p[er] aliam viam a
predictis. p[er] enim medicū illa egritudo potest
appellari facta in cuius curatione est vna sim-
plex intentio cōtrarietatis morbi. Immo intē-
tio in curatione est ad factā et hoc p[ro] tanto
quia cum medicus in curatione alliculus mor-
bi intentionē simplicem et solū ad morbū ha-
bet iam potest ponere hūc morbum a nullo
dependente circa cuius curationem habeat
intendere, et dato q[uod] p[er] modū necessitatem ab ali-
quo dependeat, cum autem simplicem inten-
tionem nō habeat ad morbū sed p[er] magnā
partem sua intentio versatur circa causam
morbī et diuersa intentio ab ea quā circa mor-
bum habet tunc directe hūc morbus fiens et
dependens ab eo potest dici quoniam ibi est
aliquid complicatum circa q[uod] si non intenda-
tur morbus remoueri non potest et quo re-
moto remouetur morbus.

Instantia. Et si dicatur tunc ethica ab aposte-
mate pulmonis causa
ta et cu[m] eo existens erit morbus fiens cū hoc
vltra intentionē medicī que ad febrem est sit
causam intensiorē sc[ilicet] apostema remoueri. nā
remoueri feb. nō possit sine illius apostema-
tis remotione.

Solutio. Et dicitur q[uod] hec feb. nō debet dici ut est
fiens quia dato q[uod] hūc sit causa
circa quā medicus debet intēdere hec tamē
causa nō est illius morbi factua et dato q[uod] sit
illius cōseruatiua p[er] modū hūc q[uod] si nō illa
remoueat fe. remoueri nō potest q[uia] tamē illo
apostemate remoto feb. ethica nō cessat nisi
cure p[ri]us p[ro]pria cura hinc est q[uod] talis nō est
fiens nūc autem feb. putrida intētio medicī nō
solū est intētio cōtrarietatis morbi sed et cā-
se hūm[or]is putridioris ut medico est valde di-
uersa ab illa ut euacuatio et digestio et similia
et ideo recte hūc morbus ab euocatur fiens et

dependens a causa circa quam oportet eum
multam habere sollicitudinē sic feb. effimere
intentio medicī est simplex intentio scilicet
administrare ea q[uod] sunt contraria morbo. H[ic]
autē in ea sumitur intētio a causa ipsius que
est spūs calefactus quoniam alijs non indiget
nisi refrigeratione caloris.

Si autē in feb. effimera intendimus
ad prouocandū sudorē et tran-
sperandū corpus p[er] balnea et alia similia hoc
nō est in ea intētio est effimera. Sed hoc in-
est ei q[uod] accidēs nā q[uod] sibi cōplicat alia res ut
cōstipatio cutis vel alia res vel hoc ē p[ro]p[ri]e
acres et diurnes q[uod] in ea multiplicat nō autē
p[ro]p[ri]e caliditate q[uod] in spū est facta et ideo h[ic] ba-
predicta maxime necessitate habet de effime-
ra p[er] in qua est sola simplex calefactio in spū
effimera autē nō vera ut depēdet ab op[er]atio-
ne vel a bubone vel a similib[us] causis dicitur ha-
bere causam cōseruatē et nō q[uod] postq[uam] ab aliq[uo]
istarū causarū caliditas ē facta in spū ampli[us]
cōseruet. vñ si p[ro]p[ri]e cā ista eēt remota adhuc
caliditas in facto esse remaneret in spū. Sed
q[uod] cōtinue ab illa causa accidit regeneratio ca-
liditatis in spū ut si hodie resoluat spūs q[uod] fa-
ciebat effimera p[ro]p[ri]e caliditate quam in illo
ponit bubo nō p[ro]p[ri]e cessat effimera q[uia] al-
spūs ab illa causa ponit in calefacto esse. et ideo
accidit talē effimera nō verā durare aliquo-
modo pluribus diebus verā autē nō nisi vno
die. et ideo tibi apparere potest q[uod] fe. effimera
nō vera improprie quodāmodo respectu fe. effi-
mere vere potest dici fiens et illa facta. et hoc
plurib[us] v[er]is tibi clarū dimittit. Et quōd predi-
cta fe. effimera dicat facta expresse fuit mens
Salen[is] in loco p[er] allegato nā. v. terapē. voluit
q[uod] cōmune est ethica et effimere habere factū
esse s[ed] nō putridē. et in putrida intētio a cau-
sis est sumēda: vnde vult q[uod] nulla causa attē-
dit ethicas nec etiā effimeras scilicet que in-
ducit curā cōpositā cōcurrī que debetur feb.
in p[ri]ma quartā in effimera quid feb. simplex
quedā in corpore p[re]ter naturā est dispositio.

Quod a quibus effimera nō debet
feb. materialis intelligi vel appellari s[ed] imma-
terialis quā h[ic] q[uod] t[er]tio t[er]tia sicut putrida et ex
oib[us] istis soluit difficultas alia v[er]ū feb. effi-
mera habeat p[ro]p[ri]um q[uod] clarū est q[uod] p[er] fe.
feb. effimera nō habet p[ro]p[ri]os cum ipsa sit
egritudo immaterialis nec dependet a mate-
ria ex quibus egritudines p[ro]ducant ut pate-
bit in vltimo capitulo huius libri. p[er] acci-
dens tamen potest dici habere p[ro]p[ri]um et
large et accipiēdo p[ro]p[ri]um et hoc est in effime-
ra nō vera ratione cause secū cōiuncte nā q[uod]
causa secū cōiuncta que est fixa et permanens
potest ablatiōe caliditatis feb. tūc potest
esse causa factens redire alium p[ro]p[ri]um:
et hoc est in effimera non vera ratione cause se-
cum cōiuncte: nam q[uod] causa secum cōiuncta

que est fixa et permanens p[ot] ablationē calidi-
tatis feb. cum p[ot] esse causa faciens redi-
re alium p[ro]p[ri]um: q[uod] est causa ut iterū mul-
tiplicetur sup[er]fluitates acres et diurnes q[uod] re-
tente sunt cause ut iterato reascendatur feb[ilis]
caliditas in spiritu ut verb[us] g[ra] est in feb.
effimera p[er] resolutionē spūs calefacti rema-
nens adhuc op[er]atio est causa q[uod] iterū multi-
plicetur diurne sup[er]fluitates et reascendat ca-
liditates feb. Et si bene consideras talis
op[er]atio p[ro]p[ri]e diuersitate q[uod] in ea p[ot] cadere
potest esse causa aliq[uo]d fe. effimera plurib[us]
diebus cōtinue duret interruptione tū et re-
uersione sic em[an] p[ot] accidere de alijs febrib[us]
effimeris non veris. vñ auctenna p[ri]ma fen.
quartā cano. caplo de fe. effimera et op[er]atiōe
dicit q[uod] hec fe. inter fe. effimeras q[uod] accidit
et reddit p[ro]p[ri]e fixationē op[er]atiōis q[uod] est cau-
sa quare hūc et p[ro]p[ri]um. Et h[ic] parent
in p[ri]ncipio p[er] allegata tam em[an] dictū est q[uod] fe.
effimera p[ro]p[ri]e loquēdo est fe. fiens cu[m] hoc
nō obstat medic[us] et eam appellare fe. factā.

Antiqua traductio.

Sed hic quidē et si inseparabile est ta-
lium febrium p[ro]p[ri]um earum non est inci-
piunt em[an] et quedā aliarum a manifesta et
antecedēte causa inseparabile vero et p[ro]-
p[ri]um est v[er]ine digestio mor in p[ri]ma die
rum apparens. Nicolai leoniceni.

Et si hoc inseparabile sit talium febrium
indiciū tū earum p[ro]p[ri]um non est: nam et
alie ex causa manifesta fiunt que ante p[re]-
cessit inseparabile vero ac p[ro]p[ri]um est co-
ctio in v[er]ina statim die p[ri]ma.

Ponit aliud signum feb. effimere q[uod] est q[uod]
p[ro]p[ri]um signū est inseparabile in effimeris fe.
q[uod] mor in p[ri]mo die ear[um] apparere digestio in v[er]ina
stione apparente in v[er]ina nos nō ha-
beamus significare sup[er] feb. effimera q[uod] illud
q[uod] significat sup[er] cām et materiā fe. nō h[ic] signi-
ficare sup[er] effimera cū illa materiā nō habeat
a qua depēdeat: s[ed] hoc signū significat super
materiā q[uod] digestio nō debet d[is]cralīe s[ed] ma-
terte et hūm[or]is ut p[er] t[er]tiū in tegm[en]to. Scdō arguit
q[uod] tale signū nō sit p[ro]p[ri]um effimere q[uod] ē inue-
nire putridā fe. in qua in p[ri]ma die signū dige-
stiois apparet. vñ auctē. p[ri]a. l[ib]. caplo de ho-
ris feb. et s[ic] q[uod] i die p[ri]o fe. acutaz vides
nubes et signū maturitatis: et in caplo de d[is]-
ferētia inter tertianā purā et non purā dicit
et apparet digestio in v[er]ina in p[ri]ma die aut
in tertio aut in quarto aut in septimo.

In oppositū ambob[us] ē Salen[is] h[ic] q[uod]
ponit hoc signū ē p[ro]-
p[ri]um p[er] p[ri]us nō inest alijs fe. et q[uod] ē inseparabile. et p[er]
p[ri]us vult illud o. b[us] eis iesse. Attēde q[uod] solu-
tio hūc dubij directe si q[uod] b[us] p[er]pendit habet

ex dictis auct[or]ib[us]. caplo de signis p[ro]p[ri]is fe. effi-
mere dissimulib[us] illas ab alijs p[ro]p[ri]is q[uod] itel-
lige q[uod] digestio apparet in v[er]ina non h[ic] d[ir]e-
cte supra fe. effimera significare: et hoc q[uod] elus
directa significatio est sup[er] hūm[or]is digestio: sed
effimera ab illa nō depēdet: s[ed] tale signū h[ic] si
gnificare sup[er] eā indirecte: q[uod] ex hoc q[uod] feb. est
effimera significat q[uod] corp[us] a dispositiōe natu-
rali nō multū ē remotū. quō autē sic est tūc in
existētib[us] apparet valde parua mutatio dispo-
sitionis naturalis. Hūc autē dispositio natura-
lis i exercitib[us] ē q[uod] dicitur ē digestio. Et h[ic]
rationē ibi inuit auct[or]. cū dicit et cū est v[er]ina
in p[ri]o die digesta pulsus bon[us] tūc iudicat q[uod]
est fe. effimera: et ideo q[uod] v[er]ina nō alterat in ea
intētiō est effimera. Ex hoc vlt[er]i[us] attendē-
dū q[uod] ex hoc q[uod] fe. est effimera significat q[uod] tū
ex hoc est q[uod] in corpore non sunt materie nec
humores crudī q[uod] indigeat digestionē: et ideo
sedimen q[uod] in v[er]inis eorū apparet non debet
esse sedimen declue ad caloriē humoris: sed
debet esse admodū sedimēnis apparentis in
v[er]inis saniorū q[uod] non sunt in vltimo sanitaris
puta quia solū est sedimen q[uod] decidit ex su-
perfluo alimētū q[uod] cōtinue aggregatur in cor-
pore: et q[uod] corpus parū est a naturali dispo-
sitione remotū: ideo tale sedimē debet esse di-
gestum. Ex quibus patet q[uod] quia tale signū
non significat directe sup[er] feb. effimera sed in
directe intētiō significatur q[uod] corpus non est
multum permutatū. hinc est q[uod] statim ab illo
p[ri]ncipio fe. effimere v[er]ina debet apparere di-
gesta nec accidit diuersitas penes digestio-
nem in v[er]ina in talibus rēp[re]sentib[us] fe. effime-
re que diuersificatio cadit in putrida quia
in p[ri]ncipio nō apparet digestio in augmēto
manifesta appareat: et hoc q[uod] digestio nō de-
betur feb. effimere rōne materie q[uod] ipsam fa-
cit sicut debet putrida. Et p[ro]p[ri]e hoc statim
ab ipso p[ri]ncipio quo incipit fe. effimera appa-
ret in ea talis digestio q[uod] nō cōuenit in putri-
da. Tamē attēde q[uod] hoc signum effimere fe.
est verum in effimeris febrib[us] veris et in q[uod] tū
est effimera q[uod] in effimeris nō veris et in effi-
meris ratiōe allicut[us] cause accidentali[ter] secū
cōiuncte p[ot] p[ri]uari digestio ab v[er]ina. Sed
hoc nō erit ex effimera in q[uod] tū effimera. Sed
accidentaliter ei aduenit. vñ in effimera q[uod] sit
ex op[er]atiōe non est in cōueniens v[er]inam non
esse digestā in p[ri]ncipio feb. quia humores
ex quibus op[er]atio causat si sint crudī grossi
viscosi indigent digestionē. Similiter in fe.
effimera facta ex satietate nauseatua dicit
auct[or]. v[er]ina apparet aquosa p[ri]uata digestio
ne: sed hoc nō est ratione effimere in q[uod] tū effi-
mera est: sed ratione huius cause accidentali-
ter secum cōiuncte ut puta ratiōe indigestio-
nis: q[uod] posito q[uod] talis in quo est illa nauseat
ua satietas non febicitaret adhuc ipse m[en]-
geret talem v[er]inam indigestam: et ideo il-
lud est tunc p[er] accidens in effimeris. vnde

Dubium.

In oppo-
situm.

sic est de vena sicut de pulsu: quoniam in effimera pulsus non multum mutatur a dispositione naturalis. sed si multum mutatur hoc est ratione alterius accidentis. Similiter etiam si accidet quod in corpore in quo caret effimera ab aliqua causa extrinseca preexistente multum et grossi viscosi humores aut colerici tunc posset apparere vena indigesta vel mali coloris. vnde Auicenna in loco preallegato subdit et est sedimen eius digestum digestionem non declinat ad colore humoris. Et est quoniam nubes eius pendens et quoniam nans boni coloris: et quoniam accidet et non equet color eius substantia est equalis et non alterat color eius nisi propter illud quod associat ei de causa alterationis vane quous non est illic fe. effimera ex eo quod dicimus cum tertiana. et similibus ei.

Et ex hijs soluunt multa obiecta que possunt adduci et que adducta sunt et primum patet. cum autem in secundo allegatur ex Auicenna de feb. putrida: dicendum quod dato quod in aliqua feb. putrida in prima die apparere digestio possit non tamen statim apparet in principio feb. sed in effimera sic ut iam patuit vnde Galenus hic dicit digestio vane apparet quod in prima die mor. i. quia. i. in principio feb. et auicenna. ideo dicit quod quia digestio in illis putridis valde cito apparet ideo putat quod principium non habeat et supra cum habent principium: sed stans occultum in quo principio non apparet digestio.

Et ideo in summa attende quod aliquod signum potest dici alicuius feb. dupliciter. vno modo ut effectus causat a febre vel quia causaretur ex causa feb. et sic digestio in vena apparens non est signum effimere feb. Alio modo potest dici signum quia illud signum in sanitate existens non habet ex aduentu illius feb. remoueri. et sic digestio in vena in sanitate apparet est signum fe. effimere inquit feb. effimera: et ideo cum dicimus quod si simul possit bilis complicare fe. effimera cum putrida. et putride in qua apparet vena indigesta supponit effimera quod non propter hoc remoueret illa indigestio quod signum feb. effimere est quod appareat vena digesta quoniam hoc non est signum ab illa causatu: sed ab illa insanitate existens non phibitum: deinde ponunt aliud signum effimerarum cum dicit.

Antiqua traductio.

Et adhuc in magnitudine et velocitate digna ratione supradictibus pulsus ut derelinquat proportio et spissitudo secundum exteriori quiete. Amplius magis proprius et inseparabile earum est nequaquam in velocitate supradere sistole vel si etiam supradderit quoniam pulsimus esse hoc et difficile cognoscibilet pauco aliquo ab eo quod est in

naturam remotum.

Nicolaus lenonici.

Et preterea pulsus ad magnitudinem ac celeritatem effatu dignam accedentes ita ut frequentia a proportionem deficiat secundum exteriori quietem. Est autem et magis insuperabile ac proprium quod nullomodo ad celeritatem ea pars pulsus que sistole dicitur tendit. et si aliquando contingat hoc minimus ac vir perceptibile existit parumque a naturali tenore mutatum.

Et circa hoc signum attende signum quod in sanitate est quod proportio inter magnitudinem diastole ipsius velocitatem magnitudinem et velocitatem sistole nunc autem in fe. effimera hec proportio derelinquit non fit in fe. sed remouet: quoniam diastoles fit propter euertationem attractionem aeris frigidi sistoles autem fit propter mundificationem et expulsionem fumum capillari et putridi vnde virtus istos motus operatur propter illos fines. nunc autem cum in effimera sit inflammatio in substantia spirituum solum additur ibi magnitudo et velocitas in diastole: sed quod non est ibi magna necessitas mundificationis cum ibi non sunt fumus putridi ideo non additur ibi multum sistoles et ideo in proportionem plus additur magnitudo et velocitas diastolis quam sistolis. vnde proportio que interea prius erat nunc est derelicta. vnde Galenus adhuc preter hoc et magnitudinem et velocitatem digna ratione supradictibus pulsibus scilicet in diastole ideo derelinquit proportio: sed diastolis ad sistole que erat primo.

Item attende quod quies exterior in pulsu est que immediate post diastolez que est motus ad exteriora et ita quies que est immediate post sistolez appellatur quies interior. Hic autem proportio etiam quod erat inter istas duas partes derelinquit quod quies fit parua vel longa secundum quod inclinat necessitas motus subsequentis illa. Hic autem ut dictum est in illa fe. non requiritur quod motus sistolis sit magnus et velox sicut motus diastolis nec eius est tanta necessitas et ideo quies ante motum sistolis que est quies exterior non debet esse ita spissa sicut quies interior que antecedit motum diastolis: et ideo declarata est in proportio. Et itelligit per quietem vnam spissam. i. bene cum spissitudo improprie attendatur in vna quiete vel in vna parte pulsus: et ideo Galenus dicebat hic. Et spissitudo in exteriori quiete supple derelinquitur: quia scilicet non augetur sicut non augebatur velocitas et magnitudo in sistolis: sed sua spissitudo secundum aliam quietem non derelinquitur immo bene augetur proportionaliter ipsi diastoli vel expone et idem est et spissitudo secundum exteriori quietem siue ad quietem interiori siue etiam relinquitur: scilicet secundum proportionem quam primo habebant

habebant. et ideo subdit quod proprium eis est in separabile est. sistoles non addere in velocitate vel si addidit aliquid sit quid modicum insensibile super illud quod erat secundum naturam et hoc est propter causam dictam: tamen quod non contingit effimeram esse quin in ea multiplicetur aliqui vapores diurnes ideo aliquando additur in velocitate sistolis quid modicum quod ex pulsu illarum completur per magnitudinem additam in sistole quoniam ex hoc quod dicit quod paruisimum illud quod addere in velocitate si aliquid addiderit de clarat quod et addatur magnitudo quoniam stante virtute forti et obedientia instrumenti non potest addi pulsus in velocitate quin addatur magnitudo sed illa valde minus additur quam sit additio que fit in diastolis.

Dubium.

Ex quibus verbis vult Galenus quod in feb. effimera diastoles sit maior et velocior quam sistoles de quo est excoctatio apud aliquos non parua an diastoles in aliqua dispositione possit esse maior sistole quoniam quod possit esse velocior est clarum. Et quoniam istos motus non possit esse maior altero. Sed semper sint equales officium quoniam motus illi dicuntur esse equales qui sunt super equale spacium: ergo et prima propositio clara est quoniam magnitudo et paruitas in motu sumuntur ex magnitudine et paruitate spacii super quo fit motus. vnde magnitudo et paruitas in pulsu sumuntur ex paruitate pariter magna dilatatione arterie. Secunda propositio est per se nota quod ubi inclinat diastoles ibi sunt sistoles. Et ideo si diastoles erit parua non poterit esse sistoles magna et e contra verbi gratia in exterioribus corporibus nos videmus quod. i. concavitas alicuius corporis parum dilatatur parum poterit constringi. Si autem multum multa poterit constringi fieri.

In oppositum

In oppositum est etiam Galenus in ista qui vult quod in feb. effimera diastoles sit maior sistole. Similiter hoc expresse sentit Auicenna. i. fen. i. c. de speciebus pulsuum diuersorum. et Galenus in libro de differentiis pulsuum. et in libello de utilitate pulsus. Illuc quod est respondendum est cum in questione est multa possit esse discordia quod diastoles in pulsu potest esse maior sistole. Et hoc declaratur per propositum ut est in tentio auctorum medicine ubique quod principium istorum motuum est virtus cordis et arteriarum que illa membra mouet secundum contrarios motus propter necessitatem euertendi calidum tanquam propter finem. nam finis diastolis eius necessitas est ut attrahatur aer ad refrigerandam caliditatem innatam. Sed finis sistolis et eius necessitas est ut expellatur vapor capillarius et admixtus cum calore naturali. Tunc ex hijs probatur propositum quoniam illi motus non sunt semper equales in magnitudine et paruitate in quibus necessitas vtriusque et finis non est semper equalis sed diuersus quoniam hi

motus non sunt a virtute mouente cor et arterias nisi secundum finem et necessitatem illius motus. et ideo si necessitas requirit magnitudinem et velocitatem supposito quod virtus sit fortis et instrumentum obediens illas duas faciet. et sic de alijs. Si igitur necessitas et finis motus dilatationis non erit equalis fine et necessitate motus constructionis iam oportebit hos motus in magnitudine eorum esse diuersificatos. et similiter est de alijs differentis a magnitudine. Hunc autem clarum est quod necessitates sunt diuersificate sepe: sepe enim in corpore est magna necessitas attrahendi aerem frigidum ad euertendum calidum innatum modo est multa necessitas expellendi fumos ut in ethica. Hunc enim oportet diastolem maiorem esse sistole: nec valeret si diceretur quod esset velocior. sed non maior. primo quia clarum est quod stante virtute forti et obedientia instrumenti communi necessitate attrahendi aerem quod oportet diastolem in vtraque differentia augetur: non autem sistolem propter non esse suum finem sicut augmentatum. Ratio autem in oppositum que a multis difficultis reputatur sic soluit a dyono. dicit enim quod ratio bene concluderet tenendo opinionem Galeni quoniam sicut apparet per Galenum in libro de utilitate pulsus erasistratus voluit quod causa dilatationis arteriarum est repletio et causa constructionis est euacuatio. Unde dilatatur arteria quia repletur et constringitur quia euacuatur: et ideo principium horum motuum non erat aliqua virtus anime: sed solum euacuatio et concussio partium cadentium ex euacuatione facta. ideo secundum hanc opinionem quantitas constructionis videtur insequi quantitate dilatationis: quia arteria multum est dilatata ipsa euacuata. ipsa debet constringi. Et si parum constringitur.

Sed galenus ponit quod ideo arteria repletur quia aut dilatatur propter quam dilatationem attrahitur illud quod eas replet. Similiter ideo arteria euacuatur quia a virtute constringitur et ideo quod posuit quod dilatatio et constructio insequuntur actum virtutis ipsa dilatatio constructio fit magna vel parua secundum dispositionem virtutis et dispositionem necessitatis propter quod contingit. Et ideo dato quod dilatatio esset magna si modica oportet necessitas constructionis non facit constructionem magnam immo parua et e contra. et hoc declarat in exterioribus ut verbi gratia in sacco habente concavitate si enim dilatatio officij eius esset per solam repletionem et constructio per solam deficientiam partium quando euacuatur tunc sibi dilatatio esset magna tunc et constructio esset magna.

Sed si illa fieret ab aliquo agente cooperante per virtutem anime ut ab homine tunc posset dilatari multum

tamen postea parum constringit et sic est de motu pulsus. Unde his notatis vadit ad formam argumenti cum dicitur illi motus sunt equales qui sunt super spacium: equale conceditur: sed negat minore cum dicitur ibi diastoles terminatur ibi incipit sistoles etiam dicitur quod ex hoc non concluditur aliquid quoniam motus hic non dependet ex quantitate repletionis et euacuationis: sed ex actu virtutis ut dictum est. hec sunt verba eius in propria forma. Sed tamen hec solutio non satisfact primo: quia ad eosdem terminos posset venire vel posset quilibet istorum motuum si causa eorum esset repleto et euacuatio sicut causa eorum existit te virtute: et potest vnu istorum motuum esse magnus altero existente paruo: et per consequens solutio est nulla. Et antecedens declaratur: quoniam non dubium est quod dato quod causa istorum motuum sit virtus dilatationis nihilominus in dilatatione arteria repletur. Et similiter dato quod constringatur a virtute tamen in constrictione euacuatur. Et ponatur hoc quod si hic motus fiat a repletionem et euacuationem talis qualis est illa que est consequens actionem virtutis tunc ergo sicut in dilatatione magna facta a virtute oportet esse repletionem magnam cum qua potest esse constrictionem parua a virtute facta qua sequitur parua euacuatio ita et si hec repleto et euacuatio essent sine virtute vna posset esse magna et alia parua: quod ponatur pro possibile quod dilatatio et constrictione fiant ex illa euacuatione et repletionem sine virtute operante que repleto et euacuatio consequitur actionem virtutis sicut ergo saluatur proportio dilatationis et constrictionis ibi ita et hic. Et confirmo ostendimus enim hic motus fiant a virtute nihilominus tamen magnitudo in eis non est nisi a magnitudine spacii super quod fit motus: motus enim magnus est in spacio magno et paruos ex paruo ex quo: cumque agente fuerit: cum ergo motus semper fiant super eodem spacio semper essent equales siue a virtute fiat sibi ab alio: et ideo cum ipse vadit ad formam argumenti non soluit: nam ipse concedit maiorem et negat quod isti motus non fiant super equale spacium: et hoc quia non dependent ex quantitate repletionis et euacuationis: sed ex actu virtutis et certe illa verba sunt valde insipida: quoniam a nullo negari potest quod si aliquid motus terminatur ubi alter incipit: et secundus terminatur ubi incipit primus quin spaciū sit equale. et dato quod fiant ab hoc agente vel ab illo cum motus non possit esse maior vel minor quam spaciū super quo fit. dicamus in hoc verba clara: et primo quod

Quapropter

in pulsu vnam diastolem esse maiorem sistole est clarum cum arteria in vna dilatatione possit multum aperiri et postea modicum constringi: ita quod hic motus non sunt super spacium equale. Sed tamen hoc non est inten-

tio auctorum cum dicunt quod in aliqua egritudine diastoles est maior sistole. ut verbi gratia in effimera quoniam non solum intelligit quod vna diastoles sit maior sistole: sed quod semper in tota illa egritudine hoc sit quantum ad omnes. Et ideo ad hoc notificandum supponamus quod totum spacium arterie a summa constrictione usque ad summam dilatationem sit. b. c. d. e. ita quod arteria in diastole maxime peruenit ad terminum. Et ponatur quod in summa constrictione ut cum est maxima necessitas expellendi fumos perueniat ad terminum b. Sed ponatur quod homo sanus in sua diastole perueniat ad terminum d. Et in constrictione sistole perueniat ad terminum c. Istosupposito attende quod diastolem esse maiorem sistole est dupliciter. vno modo quod vnus istorum motuum sit maior altero: quia super maiori spacio ut est declaratum tunc impossibile est quod in aliqua egritudine posset continere hic diastoles esse maior sistole vel in pluribus pulsationibus continuus quod declaratur: nam si fiat vna diastoles magna postea immediate fiet sistoles parua: quia arteria valde per minus spacium constringitur quam fuerit spacium motus dilatationis tunc dilatatio subsequens illam constrictionem oportet quod sit super equali spacio cum constrictione antecedenti aut super minori cum incipiat dicesse ubi finitur diastoles: et terminetur ubi incipit sistoles: et hoc si diastoles in tali pulsu sint equales scilicet illa que sequitur hoc autem dico: quod posset esse hec diastoles maior esse sistole precedente vivere terminatur ibi incipit sistoles: si terminaretur magis in summa: ideo posset ibi talis proportio cadere quousque diastoles semper cresceret: quia tunc creuisset quantum posset: tunc autem oportet ipsam fieri super equali spacio: sistoles autem super minori aut aliquando vna percussio super minori et alia super maiori: et hoc erit cum pulsus magnam diuersitatem haberet: si ergo in aliqua egritudine in qua diastoles ad invicem sunt equales impossibile esset diastoles sit maior sistole quia super maiori et:

Alio modo

intelligitur quod diastoles sit maior sistole: quia motus dilatationis arterie perueniat ad terminum spacii arterie ultra terminum ad quem peruenit in sanitate non perueniente motu constrictionis ultra terminum constrictionis quam ultra terminum dilatationis sanitate peruenit motus dilatationis. unde dicitur diastoles maior quam esset in sanitate sistoles autem non: et sic in aliqua tota infirmitate diastoles potest esse maior sistole. verbi gratia homo sane tempore sanitatis in exemplo posito arteria in motu dilatationis incipit tanquam a termino a quo a. d. et constringitur usque ad c. Si ergo in illo homine superuenit mala complexio calida simplex non cum vicio humo-

ris nec cum fumis putridis. unde in eo ponatur et augmentetur valde necessitas attrahendi aerem frigidum et non augmentetur in eo necessitas expellendi fumos ultra illud quod in sanitate erat tunc arteria sua gratia explebitur sanitate dilatata incipiendo a c usque ad d. Hic propter necessitatem additam attractionis aeris dilatatur ac usque ad e. Sed quia in eo non est augmentatus fumus et necessitas per quam sit sistoles. f. necessitas expellendi fumos ideo non prouenit arteria ultra terminum in constrictione ad quem in sanitate proueniebat. Unde non constringitur ultra terminum c. mouebitur ergo in tali homine arteria in constrictione ab e ad quam minime peruenit in dilatatione tanquam termino a quo usque ad terminum ad quem peruenit in sanitate. et per consequens in illa egritudine diastoles est maior sistole. quod probatur quia in illo diastoles est maior sistole cuius diastoles perit valde maior quam esset in sanitate. Sed sistoles non est maior immo si pro possibile poneretur quod necessitas expellendi fumos esset diminuta ab eo quod erat in sanitate in illo sistoles esset minor quam in sanitate esset quia non perueniret et arteria in constrictione sua usque in c. non ergo in tali pulsu nunc designato diastoles est maior sistole quia sit super maiori spacio: nam isti motus sunt precise super equali spacio cum vnus finitur ubi alter incipit et e contrario. et ideo si isti motus considerentur in se absolute et duo motus sunt precise equales quia vnus est ad c usque ad e. et alter est ad e usque ad c. Sed ideo dicitur diastoles maior sistole quia apertio arterie perueniat ultra terminum ad quem in sanitate perueniebat non autem constrictione. Unde satisfact necessitati attractionis aeris frigidi maioris quam esset necessitas in sanitate non autem satisfact necessitati maioris mundificationis fumorum ad hoc enim ut sit magna diastoles non refert. Unde arteria tanquam a termino a quo incipiat moueri. si requiritur quod moueatur ad terminum ad quem mouebatur in sanitate. et si quod plus ultra illum terminum mouetur secundum hoc diastoles dicitur esse maior et multum accipit de aere nisi in via esset opusatio prohibens. et similiter de constrictione non refert ad hoc ut sit magna sistoles unde arteria moueri incipiat. sed requiruntur quod in constrictione perueniat ultra terminum qui erat in sanitate. et ideo secundum hanc viam clare apparet quod dato quod isti duo motus fiant super equali spacio et considerari absolute si ipsi sint equales nihilominus tamen secundum predictum modum diastoles potest esse maior sistole.

Ex his vadimus

ad formam argumenti cum dicitur illi motus sunt equales qui sunt super equali spacio conceditur quod absolute loquen-

do sunt equales. Et ideo iam est dictum quod si considerentur isti motus secundum se. et absolute loquendo quod equales sunt. et dictum est quod diastoles non est maior sistole quia super maiori spacio sed quia diastoles est magnavel parua per hoc quod satisfact necessitati magne attractionis aeris constrictione expulsionis fumorum magne. et illud in diastole adimpletur per hoc quod arteria dilatatur ultra terminum dilatationis in sanitate in sistole etiam per hoc constringitur ultra terminum constrictionis qui erat in sanitate. hinc est quod dato quod isti motus sint super equali spacio nihilominus diastoles potest dici magna et sistoles parua et e contrario ut pulcherrime est deductum. et hec est solutio huius argumenti et nulla alia.

Antiqua traductio.

Quinimo et caloris suauitas talium febrium proprium est et inseparabile.

Niccolai leoniceni.

Sed et caliditas suauitas proprius atque inseparabile est huiusmodi febrium indicium. Deinde ponit aliud signum effimere quod est notum et attendendum quod suauitas caloris in tali febre non est respectu caloris naturalis sed respectu aliarum febrium ut ethica putrida quia in hac febre caliditas est fundata in substantia rara leui et miti in spiritu non sic autem est in alijs.

Antiqua traductio.

Inseparabile vero est et equalitas et non contritus ascensus et in calore et in pulsibus non tamen est demum proprium etiam et alijs quibusdam existit sicut demum et status mansuetudo: neque enim hoc est proprium et si maxime his existat et melius de mum communia hic et alijs secundum ascensiones et status in eo quod maxime existant effimere propria ponere fiet enim utique ita et si non sit ipsi rei species.

Niccolai leoniceni.

Inseparabile quoque equalis atque incompressus ascensus in caliditate ac pulsibus simul non tamen proprium cum et alijs quibusdam adsit sicut etiam consistit febre mediocritas neque enim hoc etiam est proprium quod his maxime inest. Et melius sane hec que comia existit incrementum febre ac consistit quoniam magis ephemeris insit inter propria reponere sic enim fieret et si non rei ipsius species.

Deinde ponit aliud signum quare in hac febre est equalitas caloris et non est accensus in calore et pulsus constrictus. id est in

Thomas

Liber primus

equalis. Et subdit q̄ dato q̄ hoc signū sit iste parabile ab effimera non tñ est eis propriū: q̄ inest quibusdā alijs. vnde aliquomodo erit feb. de materia aliqua subtili mitet pauca. vnde non fiet in ea accensus calorū iniqua: līs: et similiter pulsus sicut demū māfuetudo status est signum effimere et etia tollitur hīc māfuetudo q̄tum ad accideria sicut sunt do loz capitis et similia que in statu putride au gerur et signum etia illud dato q̄ ab eis sit in separabile: tamen non est eis proprium: quia preacta reperitur feb. in qua non est in statu difficultas multa accideria. Et dato q̄ maxime māfuetudo talis in effimera reperitur. et subdit q̄ hec signa cōla effimeris: et alijs quibusdā apparentia in statu et accēfione fe. poterunt poni signa propria effimere in eo q̄ in eis maxime reperitur. vnde dicit fiet autem utiqz ita scz propriū hoc signum feb. effimere et si nō sit ipsi rei spirīt. i. manentes de terminata: et quidatur suauitas multa nō de terminādo alter: quia in ipsis est multa suauitas in cōparatione ad alias. Et causa hui⁹ signi est per se nota non enim effimera est ab humore depēdens qui cum ad putredinē venerit causat omnia ista.

Antiqua traductio.

Sed optimū demū et certissimū est talium febriū et proprium simul et inseparabile signum sicut demū et declinatio cum sudore vel humiditate vel omnino demū cum vapore aliquo benigno siēs finali in febricitatiōe succedente ipsi febri hec qui dem est cōmunis dignotio effimerarū febriū vnāquāqz enim earum sigillatim scōm speciem deinceps determinabo.

Nicolai leoniceni.

At pulcherrimū atqz exquisitissimū huiusmodi febriū proprium simul atqz inseparabile signum sicuti et cum sudore aut roze aut oīno cum aliquo optimo vapore declinatio vbi integra febris cessatio sequatur hec quidē est cōis febriū ephemerarū indicatio: nam postea de earum singulis speciatim dicemus.

Deinde ponit aliud signum et est optimū et certissimū et propriū et inseparabile signū fe. et est vt declinet cum sudore succedente libi in febricitatione. Est enim hoc signum optimū: quia ostēdit q̄ fe. nō transit in putridā est enī inseparabile: quia omni fe. effimere vere inest. Est propriū quia non reperit in alijs fe. Et attēde circa hoc signū: nāz dices quō dicit q̄ hoc signū effimere est q̄ declinet in febricitatione cum sudore: q̄ hoc est signum

apparens in multis fe. putridis et pprie inter paulatis. vñ autē. Amplius autē inter paula ta incipiens cum rigore aut orispiratione et dicitur in plurimū cum sudore et humorositate possit ex multis allegari locis. Attēde q̄ sudor cū quo recedit fe. effimera est silis sudori naturali rpe sanitatis ppter exercitiū vel propter aliud simile quia id qd euacuatione indiget in fe. que est vere effimera est supfluitas quedā subtilis et acris que multiplicatur in ipsa similiter in corpore sano qd p exercitiū in sudore euacuat et talis supfluitas acris que continue aggregata in corpore indiget expelli. Et ideo sicut hīc sudor in qualitate apporimat qualitatē sudoris naturalis: quia est in istis ita etia apporimat sibi in quātitate: quia nō est multus: et ideo sudor qui apparet in recessu vere effimere non est sudor humorosus sicut est ille qui apparet in putridis multis et in qualitate valde diuersus a sudore apparante in corpore. vnde Auicena loquens de effimera et plurimū creticationis fit per sudorem et humorositate similem sudori naturali: et non ab humoroso: et non fit vehemens supfluitas iterum in quātitate: imo apporinat sudori naturali in quātitate sua fit et proximus ei in qualitate sua. si enim videris sudorem plurimū tunc feb. non erit effimera de diuerso ergo sudore loquitur Auicena in preallegato loco. et Galenus hīc cum ergo deficit cum tali sudore et dimittit hominē sine feb. signum q̄ illa effimera non transibit in putridam. Deinde Galenus concludit et clarum est. Si autē vis adhuc de his signis respice scō de crisi circa finem et ab Auicena prima san. quartū et.

Antiqua traductio.

Alterius vero generis febriū q̄ in diuisione p̄trariū est effimeris nullū quidē cōmune est nomē oīm differētie vero que sunt prime: alie sunt nō obscuris speciebus determinate: nam quedā equidez earum ex putredine hūorū accēduntur: quedam autē ipsas susceperunt solidas aīa lis particulas et vocant ipsas ethicas febres. i. habitudinales siue qm̄ permanentes sunt et difficile solubiles sicut habit⁹ siue quoniā habitū ipsum corporis possederunt ita enim assueti sunt dicere solida ad differentiam humidorum.

Nicolai leoniceni.

Alterū vero febriū genus qd ephemeris ex aduerso distinguit nullū quidē nomen cōe sortitū est. Sunt autē due prime differētie q̄ non obscurā habent specierū discretionem

De signis distinctis inter pu. et effi. fo. XLVII

discretionē. Nā quidam ex istis in putredine humorū accenduntur: quedam vero ipsas solidas occupant animalis partes atqz eas ethicas febres appellatur vel qm̄ firme ac fixe sunt quēadmodū habitus aut qm̄ ipm̄ corporis habitū cōprehendunt sic enī vocare consueuerūt solidas partes humidis ex aduerso distinguētes.

Ult amodo ponere signa putridarū et prio excusat de noie. Et attēde q̄ vocauit alterū genus cōtrariū effimeris in diuisione putridas et ethicas simul qm̄ et dato q̄ cōsiderādo essentialia feb. ille sint feb. per genera diuersa distincta tñ quo ad quandā p̄prietate ratione cuius iponit nomē feb. effimere enī sumpsit nomē ex eo q̄ eius p̄prietas est vna die durare: qd autem vltterius dicit Galenus est clarum et intendere ex dictis quoniā habitū ipsius corporis possederunt quia solum omnes ptes corporis solidas q̄ presunt mēbra. Ita enī assueti sunt dicere solida scz appellātes eum habitum vel ex eis habitū corporis cōstitui ad differentia. i. hūorū et humiditātū.

Antiqua traductio.

Dignotiones autem earū que in humoribus sunt hec prima quidē omnium nō inseparabilis quidē: propria vero q̄ nulla pcatartica vel exterior carū ante dit has febres neutri enī aliorū generū hoc existit p̄pterea quia effimere oēs in pcatarticas causas consistunt: ethice vero cū sine his generatur nunq̄ ab initio inuadunt sed transcendunt ex his que sunt ex putredine vt cū sine pcatartica et antecedenti causa inceperit quis febrere sciat huius passionis causam in humoribus consistere.

Nicolai leoniceni.

Indicia vero febriū que humorum ratione accenduntur hec sunt primū quidē nō inseparabile sed ppriū q̄ nulla earū q̄ preincipiētes cause dicūt eas accēdit neutri enī aliorū generum hoc inest qm̄ ephemere omnes a pcatarticas siue preincipientib⁹ causis originē habent. Ethice autē qm̄ sine his generāt nūq̄ ab initio inuadere cōsueuerūt adeo q̄ vbi quis sine preincipiente causa cepit febricitare. Sci re oportet huius cām in humorib⁹ esse.

Incipit ponere signa putridarū feb. et primū signū qd ponit est signū ppriū. sed nō inseparabile est q̄ nulla pcatarticarū. i. causarū primitiuarū vel exteriorū antecedit se. has q̄

neutro horū generum hoc inest quia effimere omnes fiunt a causis pcatarticas et iam hoc est declaratum. sed ethice fiunt a causis pcatarticas cum sit ethica incipiendo: sed cū nō fiunt a causis pcatarticas sequuntur putridas et ideo signū hoc est quia si aliquis incipiat de nouo febrere. Ita q̄ primo nō febreret et a nulla causa incipiat primitiua tunc sciat hāc feb. esse putridā: et ideo hoc signū est eis ppriū nō tñ est eis inseparabile q̄ alijs que putride fiunt antecedente causa primitiua nō q̄ causa primitiua sit immediata causa eius. Sed mouet causam antecedentē huiusmodi et ideo dicit Galenus hoc signū ppriū quia licet arguere homo incipit febrere nō a causa primitiua ergo feb. putrida quia dato q̄ feb. effimera nō p̄a possit a causa corporalī fieri tamen illa causa corporalis a primitiua mouetur vt supra fuit declaratū ergo talis effimera cito transit in putridā: sed hoc signū est separabile quia nō licet e contrario arguere ille febricit putrida ergo non a causa primitiua quia aliqua putrida potest fieri a causa primitiua antecedente.

Et nota cum dicit Galenus ethica fo cū sine his generant nūq̄ ab initio inuadunt: sed transcendunt ex his que fiunt ex putredine q̄ et ethica potest in corpore multū apta fieri ex effimeris: s̄ nō exprefit Galenus q̄ cū effimera fiat a causa primitiua et nō daret nisi vno die certe talis ethica apparet etiam fieri a causa primitiua antecedente et quia hoc etia rariū euenit.

Antiqua traductio.

Et nimirū qm̄ preincipiēs aliqua causa manifesta effimerā q̄tum in se ipsa cōstituens est febre: succedit autē ei ea q̄ est ex putredine humorū cū ita se habuerit patiens corpus hoc est cū nō purū et supfluitatibus plenū fuerit: calefiunt enī amplius in effimeris febribus supfluitates: demū principii putrefactionis hinc assumētes accendunt alteram speciem febriū prio re iam quiescente.

Nicolai leoniceni.

Illud vō vsu euenit q̄ aliqua ex preincipientibus causis suis ratione febre accendit ephemeram subsequitur autem altera ex putredine humorum quando q̄ afficit corpus ad id habile fuerit hoc est quādo in purū extiterit ac supflua materia reduās hec enī cū in ephemeris imoderatū calorem cōtraxerit atqz hīc putrescēdi principium acceperit alterā speciem febriū succendit prio re desinente.

Ault declarare q dicit q dicit qd illud si-
gnū nō erat inseparabile febrib⁹ putridis qz
alique possunt ex eis fieri a causis primitiuis
tamen quia vt plurimum quando putrida fit
a causa primitiua primo incipit feb. effimera
hoc declarat z mouet quō fit z signū p qd co-
gnoscimus z dicit q causa manifesta p̄m̄ci-
plens constituens est feb. effimera q̄tum est
in seipsa. i. q̄tū est ex primitiuis cāe p̄o fit ex
dispositione corporis z nata facere effimera
quia p̄p̄ie effimera vt paruit est feb. que fit a
causa primitiua: z tunc dedit modū quomo-
do sequatur ab hoc putrida z clarū est.

Et attēde q ex hoc qd dicit attēdēdū
alterā speciem febriū p̄io-
re tam quiescente videt inuere q ad aduētū
feb. putride cesset fe. effimera: z p̄ p̄as q effi-
mera z putrida nō possint adiutē cōplicari.
S3 q̄lter hoc fit z qualr fe. effimera q̄scat ad
euētū putride tā ē declaratū in qōne ad hoc.

Antiqua traductio.

Dignotio vero hui⁹ successionis vna
quidem et propria simul z inseparabilis
oim est nō deficere effimera febrē in inse-
parabilitate certissime. Contingit nimirū
quandoqz et secundum ipsum statum ef-
fimerarū febriū signum apparere trāsi-
tionis quidāz in putridas z multū vtiqz
magis in declinatōib⁹ cū quo pax ātea vi-
rimus inferēdo maxie facile hoc affuerit.
bec qd ē sunt p̄dicte trāsmutatiōis signa.

Antiqua traductio.

Ancolai leoniceni.
Anum vero proprium simul atqz inse-
parabile in oibus successionis indicii q
fe. ephemera qetē itegrā subseqntē nō h3
contingit vero aliqui vbi ephemera febris
cōsistit aliquod p̄mutationis indicii offē-
di. At multo magis cū iam ceperit decli-
nare quo tpe id qd pauloante dicebam⁹
ea tranquillitas abest q̄ adesse deberet.

Deinde docuit signa cognoscere hūc trāsi-
tū effimere ad putridā vnu signū certissimū
z p̄p̄iūz inseparabile cū febrib⁹ effimera non
deficit in febricitatione imo in febre sistere. et
causa huius est nota. similiter quādoqz con-
tingit scōm statū fe. effimere vt anteqz fe. inci-
piat declinare appere signū qd aduēit i pu-
trida z hoc esse qm in statu effimere essent accē-
dentia vebemētia vt fortis dolor capitis z si-
tis z similia: z similiter cū in declinatōib⁹ nō
fuerit q parū antea dicitur tūc trāsit ad putri-
dā. vnde subdit in declarādo inferēdo. i. in nō
ferendo hoc maxime facile fuerit z vult dice-
re cū declinatio erit sibi difficilis z nō facilis
tūc est trāsit⁹ ad putridā. Si aut littera dicat
affuerit tūc est sensus q cū dicitur ante affue-

rit q. i. inferēdo. i. substituēdo maxime hoc fa-
cilis. i. declinatio q cū abest facilitas decli-
nationis tūc fit trāsit⁹ sicut intellige q qm fiet
declinatio effimere sine sudore p̄dicto q d3
apparere in effimera tūc fit trāsit⁹ in putridā.
Et attēde q rigores q̄tum ad aliqd osen-
dunt trāsitū effimere ad ethicāz p̄m̄ciū signū
maxime est el⁹ tertiu de dictis dato q valde
diuersa signa sunt cū trāsit ad ethicā vel pu-
tridā sicut z illarū febriū sunt diuersa signifi-
cationes. vñ avice. cū n̄erant quasi habet
signa dicit hoc totū significat p̄mutationem
ad febrē putrefactionis humoris nō ad ethi-
cam z sibi ab eo legas p̄o cōplemento dictoz
qm in his nō intendimus multū prolongare.

Antiqua traductio.

A rigore vero incipere febrē neqz estu
neqz infrigidatione forti antecede te qua-
lis maxime his qui p̄nuē ambulauerūt
cōtingit vel als in forti frigore immorāt
amplius p̄p̄iū z ipsum est earū q in pu-
tridine humorū accenduntur febrium nō
tū inseparabile. **A**ncolai leoniceni.
Hec quidē sunt p̄mutationis indicia
iniciū autē a rigore sumere febrē vbi neqz
ardor solis neqz frige factio p̄cesserit qua-
lis presertim p̄ niuem facientibus iter cō-
tingere solet: aut q aliter in vebemēti fri-
gore diutius cōmoratur proprium: z hoc
existit signū febrium que ex putredine ac-
cenduntur humorū nō tū inseparabile.

Post alio signū putridaz fe. z qd ē p̄p̄iū
signū fe. putridaz z hoc p̄ rigore p̄t intelligere
verū frig⁹ ab intrinseco z orripillationē verā et
quid fuerit illa appēbit isert⁹. z cā hui⁹ est in
p̄optu qz nec ethica nec effimera depēdet ab
hūiorib⁹ q sunt cā horz accidētū cū tū ad mē-
bra sensibilis expādūt: z subdit q hoc signū
dato qd sit p̄p̄iū putrid. nō tū ē inseparabile: qz nō
rept⁹ istū signū in oib⁹ febrib⁹ putridis. i. rigoz
sicut nō i oib⁹ rept⁹ sinodoy. i. frig⁹ vñ horripil-
latioz i q differat orripillatio a frigore appēbit
isert⁹. s3 ille fe. in qb⁹ nō apparēt illa accidētia
z sūt putride sūt fe. p̄tinue putride: nā ifra d3
q p̄p̄iū ē fe. p̄tinuaz nō orripillari z quō iels
possint appere z quō nō appēbit. Sicut posset
designari aliqua fe. putrida z dato q eēt iter
polata in qua simplex accensio calorū sine ri-
gore vel frigore nō valde occulto vt feb. aliq̄
de materia pauca miti nō mordactz nō veloci-
ter mota super mēbra sed paulatime.

Antiqua traductio.

Demū nō enim in omnibus eis existit
sicut nec sinodoy vel horroz bec demū nō
solum non sunt inseparabiles talium fe-
brium sed neqz omnino proprie.

Ancolai leoniceni.

Necqz em i oib⁹ inest quēadmodū neqz
horrores ipsi sunt ab huiusmodi febri-
bus inseparabiles sicut neqz ab initio p̄p̄ie
De omnibus istis signis putridarū febrium
clarum est q tam apparet quō talia signa nō
sunt inseparabilia: z subdit: sed nec oim p̄o-
p̄ie cum tū dicit de quolibet istorū signoz
q est propriū z certe hec signa propria p̄t fe-
brium putridarū appellari: quia tū in alijs fe-
bribus possunt improprie loquendo reperiri
nō dicit nec oim proprie: nam p̄m̄ciū signū
potest quodāmodo effimeris non veris pos-
sint euenire qdā modi rigoris z horripillatio-
nis z t̄p̄i saltim improprie dicta cum possint
fieri ab op̄latis z apostemate z nauseatiua
satietate z multis alijs causis.

Antiqua traductio.

Inequalitas vero pulsus z calorū si-
ue in inuasionib⁹ siue in ascensionib⁹ fiant
generis quidē est taliū febriū p̄p̄iū neqz
ipsum tamen inseparabile t emū: multe
enim putride: et sine accensione manife-
sta vel inequalitate sensibili inuadunt et
accendunt ad statum.

Ancolai leoniceni.

Inequalitas vero pulsuum atqz calo-
ris siue in principiis siue in augmēto cō-
tingat est huiusmodi febriū generis p̄-
p̄iū indicii non tū z ipsum insepara-
bile multe em z sine insensibili inequali-
tate incipiūt atqz ad consistentiā accedūt.
Deinde ponit vnu aliud signum febriū pu-
tridarum sumptū a pulsu z calore z dicit q ta-
lis generis febriū scilz putridarū propriū si-
gnum est inequalitas pulsus z calorū et hoc
in euasione fe. z in accensione. Et subdit q il-
lud signū non est inseparabile: z clarū est qd
dicit: et causa huius dicit vel signū est in p̄o-
ptu quoniam diuersitas in pulsu fit a materia
aggrauate naturam: z faciens fe. disponitur
hec autē causa nō est in alijs febribus. Sed
causa quare nō est inseparabilis est: qz posset
reperiri putrida parue materie q non aggra-
uaret quasi naturaz subtilis et leuis. vnde ab
ipsa pulsus nō fieret quasi diuersitas in calore vt
ab ipsa nō fieret quasi diuersitas in calore vt
quia primo suffocaret calor naturalis ab hu-
more deinde fieret sup̄calefactio n̄s̄lom̄n⁹
tū aliqd de hoc antecede te est i qualibet fe. pu-
trida qd in alijs nō est. Et dato q possit dari
aliq̄ putrida in qua sensibilis illū nō apparet.

Antiqua traductio.

Amplius vero vtiqz magis neqz pro-
p̄iū est multas velut inuasiōes habere

paroxisimos vel exacerbationes quod su-
per exacerbatione vocauit. **Ancolai leoni.**
Adbuc autem magis si neqz accessio-
nes plures faciant veluti insultus quod
superacendi vocamus.

Deinde ponit aliud signū putridaz qd nō
est eis propriū q est qz qm fe. habet multas in-
uasiōes vel paroxisimos tūc est putrida z causa
est: qz vt infra apparebit paroxisim⁹ z excrescen-
tia causant ex hūiorib⁹ q ad putredinē mittē-
tur: sed alie febres ab eis nō depēdēt: et dicit
paroxisimos q̄tū ad excrescētā interpollata-
rum: z dicit exacerbatiōes q̄tū ad excrescen-
tiam cōtinuarū febriū. dicit autē signū illud
non esse p̄p̄iū putridaz febriū: qz quodāmo-
do p̄t in qbusdaz effimeris nō veris reperiri
vt supra patuit vbi ostendit quō effimera p̄t
habere paroxisimos z quō non. Attēde q illud
signū non est inseparabile: qz etiā non oibus
fe. putridis competant fe. causonidi z feb. de
sanguine: sed hoc inferius apparebit z se. ha-
bent vnum solum paroxisimū.

Antiqua traductio.

Quēadmodū demū cōstrictio pulsū
ita vero noiant cum incipiētē paroxismo
paruos sufficēter habēt z anormales vel
inequales eos neqz ipsum taliū febriū est
inseparabile non tū inest alicui alteri ge-
neri febrium: sed propriū est et precipuū
harum sicut z propriū est harum horroz
re z alia id est inequalitas scilz pulsuum.

Ancolai leoniceni.

Sicuti neqz pulsū afflictatio sic autē
noiant qm incipiētē accessione satis par-
uos atqz inequales eosdē habēs neqz em
hoc ipsum ab hisce febribus est insepara-
bile non tū alicui alteri generi febriū cō-
mune: sed propriū istarum ac peculiare
sicut z inequalitas ipsa.

Deinde declarat illud signū de diuersi-
tate pulsus z dicit quēadmodū demū z p̄stri-
cto pulsū. i. inequalitas z diuersitas: z sic est
signū putride fe. Et tūc declarat quid est pul-
sus cōstrict⁹: qz est directe pulsus in p̄cipio
paroxisim⁹ paru⁹ z inequalis: et illud tū signū
dato qd nō reperiat in alijs febrib⁹: qz non de-
pendet ab hūiore nō tū est signū inseparabile: z
iam immediate est declaratū. Et tunc em dī-
cit cū non fm aliq̄d s̄nthoma facta fuerit.

Antiqua traductio.

Cū nō scōm aliq̄d s̄nthoma facta fue-
rit: multoties em i ore vētris coacervato
aliquo hūiore malo z mordeti vel infrigis-
dante ipm parui sil⁹ z inequales sūt sup̄-

abundat quidē infrigidatib⁹ quidē paruitas in mordētib⁹ vō inegalitas pulsus sed vomētib⁹ demū hūorē hec ambo cōfēsum deficiūt vel quiescūt: qñ vero nihil vēter patitur generis ppositarū ex putredine febrū sunt hī tales pulsus.

A Nicolai leoniceni.

Cū alicuius casus rōne supueniat sepius vbi em hūor alig vitiosus i ore vētriculi fuerit aceruat⁹ q ipz aut mordeat aut refrigeret parui simul sunt atqz ineguales ⁊ paruitas quidē in frigidis inegalitas vō in mordacibus accidit. Et vbi euomuerit hec ambo ptn⁹ cessant. Cum vero ipse vētriculus omni nora vacat ad propositum februm genus pertinent huiusmodi pulsus.

Remouet dubium nam qñ dicitur q hec inegalitas ⁊ cōstrictio pulsus est pputum si gnum putridarū hoc est verū nisi talis diuersitas eēt facta fm aliqō līthoma. l. accidēs qd accidēs posset cōplicari cum effimera ⁊ cū ethica ⁊ sine aliqua se. posset esse vnde faceret apparere talē pulsū. hoc autē accidens esset cum in oēs stomachi esset aliquis hūmor: malus frigidus vel mordax aggregat⁹ et qd dicit est clarū. Et attentione dignum q hic pulsus cōstrictus qui apparet in principio paroxysmō vocat ab Aulicena pulsus coartatus: tunc iam venit paroxysmus ⁊ declarat q est hec diuersitas ⁊ inegalitas in principio paroxysmi dicens q est subuersio pulsus ⁊ paruitas diuersa in quo accidunt pulsationes magne fortes ⁊ inde est em velocitas fortis: vnde Galenus hic quidē demū cōstrictio pulsū: ita vero nominat cum incipient paroxysmi quos sufficēter habēt anormales vel ineguales. hec autē inegalitas ⁊ diuersitas est in magnitudine paruitate. Et dicit Aulicena cum dicit paruitas diuersa. l. paruitas cum diuersitate in quo accidunt. l. pmissetur pulsationes magis fortes. Propter qd at tēde q hoc dictū declarat per Galenū in cōmento pulsū cum loquitur de pulsu cibatorum vbi vult q virtus aliqñ est debilis per aggregationē: tunc autē cum virtus est debilis per dissolutionē ⁊ resolutionē: tūc pulsus sunt parui ⁊ debiles. ⁊ causa est clara. sed cū virtus debilis est p aggregationē ab humoribus vel ab alia re tunc pulsus sunt ineguales inordinati: vnde Galen⁹ ibi ⁊ cū cura est operationū artis non in cibariis solū sed in oibus alijs dispositionibus in quibus virtus aggregatur pulsus enormales. l. ineguales eueniunt ⁊ hoc dictū est ipsum. qd distinguit imbecillē virtutē ab aggregata nā virt⁹ aggregata a materia non mouetur iniformiter arte

riaz: imo aliqñ facit percussiones magnas allqñ paruas. vnde Aulicena fen. secūda primi capitulo de pulsu qui prouenit ex cibo ex omni grauitate prouenit in pulsu diuersitas. Et vltius innuit Galenus ibi q virtus aggregata aut est modicu⁹ mota ⁊ modicu⁹ aggregata ⁊ tūc in hac diuersitate pulsus facit magnas ⁊ vehementes percussiones ⁊ aliquas debiles paruas aut virtus dicitur multū nocita ⁊ multum aggregata ⁊ tunc percussiones parue ⁊ debiles sunt multe ⁊ magne sunt pauce. Et assignat causas hanc Galenus qz quando virtus solū est debilis per aggregationē adhuc est robusta fm substantiā vnde potest fm paruas percussiones de magnis immisce re. vnde Galenus ibi cōfēsum autē apparet ⁊ quātitas nocumēt. nā si quid in multis magnis ⁊ vehementibus pulsibus: pauci quidez inueniant parui ⁊ debiles parui est nocumētum virtutis: si vero e cōtra pauci quoz magni ⁊ vehementes ⁊ multi vero qui parui ⁊ debiles fiant multū in talibus dispositionibus virtus grauata laborat: parui vero ⁊ debiles pulsus semp⁹ sūt nulli eius pparior iteridētes donec autē fm primā substantiā robusta fuerit virt⁹ aggregat autē aliquādo atteritur oino vehemēs. l. magni ⁊ debiles pulsus ⁊ si in vltimo nocumēto extiterit: incaute igit archigenes dicit et debiliores. l. minores fieri pulsus qui sunt in aggregatis virtutib⁹ dissolutis em ⁊ non acute virtutes sunt cognitio nes. ⁊ hoc totū volebat Aulicena in sui verbo preallegato cum dicit ⁊ coartatio quidez est submersio pulsus ⁊ paruitas diuersa i quo accidunt pulsationes magne et fortes: fit ergo in principio paroxysmi pulsus diuersus inegalitas quia fit paruus in quo accidunt pulsationes magne. aliquādo em fit paruus qz materia suffocat calidū naturale ⁊ virtutē aggregat. vnde calor intus refugit ppter qd accidit pulsus submersio qz tamen virtus essentialiter debilis non est ⁊ qz calor suffocatur euentatione indiget ideo accidit talis diuersitas dicta. Et considera q illud valde diuersimode reperitur in diuersa parte principij paroxysmi ⁊ augmenti fm q materia incipit supercalefacere ⁊ calor ad exteriora reuertit. et ideo pfecta ⁊ cōpleta horū declaratio e va das ad cōmētū sequēs cū qñ qualis est pulsus in principio paroxysmi se. et dicit Aulicena q tunc cum est hec submersio pulsus non est eius velocitas fortis. nam non dicit Galenus in loco preallegato Archigenes voluit q in tali aggregatione virtutis velocitatis eēt multo maior qz spissitudo. tamē dicit ibi Galenus q hoc non est vniuersaliter verum qz quādo nocumēta ex aggregatione virtutis sunt valde magna tunc faciunt pulsū magis spissū qz velocē. ⁊ causa est: qz sicut virtus multum aggregata facit pulsus paruos magnos ⁊ hoc qz magnitudo attestatur virtuti robuste

ti robuste: ita ⁊ quia velocitas fit a virtute magis robusta qz spissitudo: qz talis virtus debilis facit pulsū spissū quare non potest facere ipsum velocē. Et hinc est q quando virtus multū aggregata est: tūc facit pulsū magis spissū qz velocē: ⁊ dato q etia in spissitudine cadat diuersitas: sic etia in velocitate inter percussiones. Sed quādo nocumēta aggregationis virtutis sunt minora: tunc facit pulsus citos magis qz spissos: quia quādo virtus per suaz fortitudinē potest sufficere per velocitatem tanto dimittit de spissitudine. vñ Galenus. sed minora nocumēta citos qz spissos. maiora vero e contrariū amplius spissos qz citos operantur pulsus: causa vero manifesta ex his q in primo libro ostēsa sunt si demū velocitas quidē proprie est robuste virtutis. spissitudo vero imbecillit. qd autē postea dicit Galenus q cibus stas in ore stomachi faciunt pulsus paruos ⁊ ineguales clarus est cum ex talibus multū virtus aggregatur.

Antiqua traductio.

Maxima vero cognitio earū q ex putredine sunt febrū est ⁊ caloris qualitas: nullū em suauē hz neqz moderatū: neqz si mile quid cum effimeris sed sicut dictū est et ab optimis ante nos medicis mordax quodammodo est magis vt anxiet ⁊ corrodat tactū sicut fum⁹ oculos ⁊ nares. Sed inuasionibus quidez paroxysmōz quasi vtiqz adhuc ⁊ suffocato int⁹ calore ⁊ suffu migatibus ⁊ calefētib⁹ superfluitatibus nō cōfēsum immittētibus manū dignoscitur acredo caloris tardatibus vero predicta species caloris ex pfundo ascēdit. Et mihi videt tale quid inspiciens themisso et ppriū ⁊ inseparabile existere oibus febicitatibus extimauit. sed de hoc quidez in pprio huius libri loco ⁊ rursus scrutabimur. Predicta vero species caloris q pungit ⁊ stimulat vt ita dicā vel corrodit velut aliquod farmacū acre eam q immititur manū putredinis est humorū progenies manifeste quidē in ascētionib⁹ ⁊ statu februm apparens in inuasionibus vero non manifeste neqz mor.

A Nicolai leoniceni.

Maximū autē est earū q ex putredine sunt febrūz indicij qualitas caliditatis nihil em est iaz ea moderatū neqz villo pecto similis est ei que in ephemeris sentit: sed quēadmodū est ab optimis ante nos medicis dictū mordax quodamō potius

existit tactuiqz molestia sentitur ac qm ad modum fumus oculos ac nares sic ipsam tactū videtur erridere: sed in principiis quidez accessionū vt in qbus calor adhuc suffocat ac supfluitates intus succendūt nō statim amota manu discernit. Et per morā predicta caliditatis species ex penitioribus partib⁹ effertur q cum aī aduerteret themison existimauit vt mihi quidē videtur hoc esse oibus febicitatibus propriū: sed de hoc quidē improprio de huius sermonis loco a nobis rursus cōsiderabitur. predicta autē caliditatis species que appositaz manū pungit atqz erodit instar medicaminis acris est putredinis humorū pgenies q manifeste quidē sentitur increfētibus ac pssistentib⁹ febribus non manifeste autem incipientibus.

Ponit nūc Galen⁹ vñ aliud signū se. putridarū qd est sumptū a q̄litate caloris febrilis ⁊ qd dicit ē notū. Et attēde cū dicit nullū em suauē nec moderatū q hoc maxie hz veritate respectu se. effimere qz calor in putridis est fundamētaliter in substantia magis deſa et magis mordaci qz in effimeris: nō autē hoc fit respectu se. ethicarū. Ande infra de signis ethice. calor hō fm primā quidē immiſſionē debilis est parū hō postea ⁊ acre. ⁊ corrosiuū ostēdit ⁊ magis si ap̄l⁹ pſeuerauerit tangēs. ⁊ hoc qz caliditas in ethico fundata est in subſecto ſiccō. vñ apparet mordax. hoc autē qd dicit: hz in inuasionib⁹ quidē etiā est ppriū putridarū q depēdet ab humorib⁹ qui faciūt paroxysmū in cui⁹ principio ppter suffocationē calidi a materia in principio cū tangunt non apparet in eis calor. cū autēz humor supercaleſcit effumat. vñ ostēdit in eis p̄dictus calor: ⁊ hoc tardantib⁹ vero plangantib⁹ in tactu predicta species caloris ex pfundo accendit. id autē non apparet in effimeris ⁊ ethicis vt clarū est. Et subdit q sibi videtur q themison. l. talis homo inspiciens tale quid est. l. p̄dictum signū sumptū a caliditate caloris extimauit esse ppriū oibus febrib⁹ ⁊ non impugnat nec affirmat Galen⁹ dictū istius qz comparādo calorem cutisqz se. ad caliditatem corporis ſani: sic caliditas ois se. pōt poni acuta mordicata sic dictū istius non eēt falsum. Sed cōparādo vñ se. ad aliā sic dictū istius est falsum vt apparuit. nam p̄dicta species caloris mordicata ⁊ ſtimulans tactū est signū directe putredinis humorū ⁊ ſpecialiter cum ipſa apparēs est in augmento ⁊ ſtatu ſed in inuasiōib⁹ nō apparet cito nec manifeste. ⁊ causa hec est per se manifesta: qz hec nō morātur.

Antiqua traductio.

Propriū vero generis est earū que in humorib⁹ accedunt febriū ⁊ velocitas si-
stoles pulsū manifestior qdē in supaddi-
tionib⁹ apparet nō in manifesta vō neq;
in inuasiōib⁹ ⁊ statu: coexistit autē eis q̄
ex putredine scōz p̄cipia quidē porisimi
paru⁹ sit ⁊ velox pulsus: in statu vero ma-
gnus simul ⁊ velox ita vero ⁊ ea q̄ fm ex-
teriorē quietē spissitudo manifesta est in
talibus febribus neq; effimeris neq; ethi-
cis similis existens spissitudo.

A Nicolai leoniceni.

Propriū vero atq; inseparabile est fe-
briū q̄ in hūoribus accedunt submissiōis
pulsū greci sistole appellāt velocitas q̄
manifesti⁹ quidē in crescētib⁹ febrib⁹ non
obscure autē incipietib⁹ ac p̄sistētibus sit
cōmittat aut has febres in iūtijs qdē pul-
sus paruus ac velox. Lūvero cōsistūt ma-
gnus sit ac velox. Sic ⁊ q̄ in exteriori quie-
te existit frequētia in huius febrib⁹ mani-
feste deprehēditur cuius similis neq; in
ephemeris neq; in ethicis apparet.

Posuit aliud signū putridarū febriū qd̄ est
sumptū ex pulsu: etem propriū signum ipsarū
est: ⁊ est q̄ velocitas sistolis est maior. f. dia-
stole. ⁊ hoc est apparet in augmēto ⁊ in prin-
cipio ⁊ statu ⁊ vniuersaliter sistoles in istis est
velocior diastole: et tunc amplius declarat
qualis est pulsus putridarū febrium: quia fm
principiū paroxismi est paruus simul ⁊ velox
et in illo pulsu est manifesta spissitudo fm ex-
teriorē quietē plusq; fm interiorē qd̄ nō re-
peritur nec in effimera nec in ethica. Et attē-
tione dignū q̄ signum sistolis pulsus est in
istis febribus velocior diastole: quia in hīs fe-
bribus est magna necessitas expellendi fu-
mos putridorū humorū plusq; attractionis
aeris frigidī cuius contrariū est in ethica et
effimera vt patuit. ⁊ dato q̄ excitatio conle-
cturalis posset esse an in aliqua feb. putrida
posset esse tanta necessitas attractionis aeris
quāta est necessitas expulsiōis humorū. Et
certe p̄maginabile est q̄ sic vt aliqua feb. putri-
da multe inflāmatiōis ⁊ paucē materie rva
pōis in illa enim posset esse diastoles velo-
cior sistole. Et hoc dico maxime in statu pa-
roxismi et in parte augmenti: quia Galenus
vult q̄ illud signum sit in principiū augmētū
et statu paroxismi. Sed non posset esse illud
in principiū paroxismi adhuc cum caliditas
in materia non acciderit: ⁊ tunc etiam illud
signum positiū hic a Galeno esset verum q̄ si-
stoles esset velocior tunc in comparatiōe ad
alias febres posset poni velocior. **A** tten

de etiam q̄ non solum sistoles esset in hac fe-
velocior diastole: immo etiā maior: quia vir-
tus tam in causando sistolem q̄ diastolem
est equaliter aggravata ⁊ n̄ p̄dominus finis
sistolis est magis necessitas q̄ finis diastolis
et ideo conatur virtus in faciendo sistolem
maiorē. Et ideo sicut dicit vltimo spissitu-
do est magis manifesta fm exteriorē quietē
quia non supra patuit q̄ sit spissa: fm q̄ est ne-
cessitas motus sequentis eam. **S**ed quies
exterior est quies antecedens sistolem quid
autem intelligat per spissitudinē ⁊ quietē pa-
tuit supra ⁊ intellectus hui⁹ lūte primo capi-
tulo: ⁊ adhuc i magnitudine ⁊ velocitate ⁊c.

Sed tunc

insurgit dubitatio supra eo
q̄ dicit coexistit autem eis
que ex putredine fm quedam p̄cipia paro-
xismi paruus simul ⁊ velox ⁊c. **A**n in prin-
cipio paroxismi paru⁹ simul ⁊ velox ⁊ frequēs
an sit paruus tardus ⁊ rarus ostēditur primo
q̄ sit paruus tardus ⁊ rarus auctoritate Ga-
leni duodecimo terapētica vbi Galen⁹ dicit
q̄ in febricitantibus qm̄ paruū ⁊ tardū ⁊
rarū habent pulsū oportet extimare esse
humores frigidōs dicit videtur vltos quib⁹
dam fortasse impossibīle esse q̄ dictū est nū-
li febricitantibus vel rarioribus fient
his in pulsibus. Sed fm duplicē modum ve-
rum existit q̄ dictum vnum quidā: quia ma-
nifeste in paroxismo id est in principiū paro-
xismi: quia alia translatio hoc specifi-
cat ⁊ rariorē et tardiorē eo q̄ fm naturam
funt aliud autē quia fm alia tempora paro-
xismi omnīū qualitercūq; febricitantū rariū
et tardius horū arterie pulsantis.

Et confirmo

auctoritate auer. collit
get quarto q̄ vniuer-
saliter in q̄libet fe. paroxismi facit hoc po-
nit. vnde in capitulo de signis fe. colerice fe.
in principiū istius fe. paruus est ⁊ rarus ⁊ de-
bilis: ⁊ hoc per humorem qui calorem obruit
naturalez: ⁊ propterea ⁊ refrigeratur corpus
eo q̄ calor naturalis opprimitur ⁊ ab humo-
re putrido: ⁊ in capitulo de signis fe. fleuma-
tice ⁊ huius fe. pulsus est rarus ⁊ minor pul-
su fe. tertiane in quolibet suoz q̄tuor tēporē
fe. ⁊ in caplo de signis fe. tertiane. ⁊ pulsus
istius fe. est paru⁹ tardus ⁊ rar⁹ plusq; ⁊ i fleu-
matica sit ⁊ hoc dictū in p̄cipio paroxismi.

Et confirmo

auctoritate Aulcene
in caplo de signis ter-
tiane. vnde ⁊ in p̄cipio coartat pulsus vltos
ad horam declinatiōis feb. ⁊ tunc conforta-
tur ⁊ fit velox frequēs: et hoc enim qd̄ dicit
q̄ cum sit velox et frequēs videtur velle q̄
primo erat tardus ⁊ rarus ⁊ in capitulo de si-
gnis fleumatice pulsus vero enim est pulsus
paru⁹ dimissus debilis rarus imprimis id est
in p̄cipio paroxismo. Et in capitulo de
quartana dicit q̄ pulsus quartane ē similis
fleumatice in tarditate: ⁊ apud inceptiōem

Dubium.

paroxismi additur tarditas sua. vnde Gale-
nus scō de crisi de signis tertiane dicit. ter-
tiane vero fe. q̄uis ponat pullum vene quan-
do est in p̄cipio paroxismi sui procul dubio
paruum tardum debilem rarum verum tamē
raritas ⁊ tarditas ipsius dīminuit sunt a tar-
ditate ⁊ raritate ⁊ debilitate q̄ sunt in fe. quar-
tana plurimū valde pulsu. igit in p̄cipio pa-
roxismi eē paru⁹ ⁊ rar⁹ voluit Galen⁹ in prin-
cipio de febribus ad glaucōnem cum loquitur
de signis fe. fleumatice ⁊ quartane ⁊ vniuersa
liter esset ex multis auctoritatibus sumere.

In oppositū

est Galenus hic cum
dicit coexistit autē eis
qui ex putredine fm p̄cipia quidē paruus
simul et velox pulsus hic expresse vult q̄ in
p̄cipio paroxismi pulsus sit velox et dato
q̄ de frequētia nihil exprimat. **C**onfirmo
auctoritate Galeni in libro supra allegato. f.
in cōmento pulsū vbi impugnavit archige-
nem qui voluit q̄ in virtute aggravata velo-
citas pulsus esset multo maior q̄ spissitudo.
Et dicit Galen⁹ q̄ si virtus erat modicū ag-
gravata. tunc erat magis velox q̄ spissus: si
autem multū erat magis frequēs q̄ velo. ⁊
intelligit ibi Galenus de virtute aggravata
ex cibo vel ex materia humoralī vt ipsemet
satisfacit. vnde Aulcena illud dictum appli-
cat ad aggravatiōē factam in p̄cipio pa-
roxismi cum dicit supra: et non est velocitas
eius fortis rememoriāns dictū archigenis. Et
ideo Galenus voluit ibi q̄ in aggravatiōe
virtutis que sit in p̄cipio paroxismi pulsus
posset esse velox: ⁊ posset esse frequēs. **E**t
confirmo quia quando homo est febrilis in
diget maiorī attractatiōi aeris q̄ quan-
do erat sanus: quia fe. est mala complexio ca-
lida. igitur cum homo est febrilis additur vel
magnitudo pulsus vel velocitas vel frequen-
tia: ⁊ hoc vel omnes simul vel vna earum et
cum non potest fieri pulsus maior oportet q̄
fiat velocior: ⁊ si nō potest fieri velocior opor-
tet q̄ multum frequēti⁹ illa est regula. vt
patet ex doctrina de pulsibus: nunc autē in
p̄cipio paroxismi homo est vere febrilis
aliter fe. nō haberet quattuor tempora parti-
cularia qd̄ est absurdū: ⁊ cum tunc in prin-
cipio non posset fieri pulsus magnitudo opor-
tet q̄ illi necessitati satisfaciatur per velocitatem
et frequentiam: et si non posset fieri velocitas
oportet q̄ satisfaciatur illi per multam frequen-
tiam. Et q̄ pulsus sit frequēs in p̄cipio pa-
roxismi apparet per Galenū in libro compen-
dis pulsuum vbi inquit eorum qui incipit fe-
bre pulsus oīno paruus est: ⁊ subtractionē
et percutiōē patēs in vtriq; in diastole ⁊
sistole: s; subtractio ⁊ p̄secutio in pulsu nō est
aliud nisi percutiō frequētia ⁊ spissitudo.

In hoc

quesito quid valde modicū inue-
nit: q̄ est pulsus in p̄cipio q̄tū
ad diastolē sit paruus ⁊ tardus et rarus. Et

hoc q̄ in p̄cipio paroxismi calidum natu-
rale infrigidat. vnde non est necessitas euēta-
tionis: ⁊ ideo fit paruus rarus ⁊ tardus. Sed
q̄tum ad sistolem sit velox ⁊ magnus saltim
maior q̄ sit diastoles. Et dato q̄ in se sit par-
ua sistoles sit em̄ parua ppter debilitatē. tūc
virtutis: sed sit velox ppter necessitatē expul-
siōis superfluitatū q̄ tunc est: sed in frequen-
tia equaliter sunt: q̄ non pōt vt clarū sistoles
esse frequēs quā in diastoles sit frequēs cum
semper numer⁹ sit equalis numero alteri⁹. Et
ideo dicunt q̄ cum Galen⁹ dicit in p̄cipio
paroxismi pulsus est velox intelligit q̄tū ad
sistoles. cum autē dicit q̄ est rarus tardus in-
telligit q̄tum ad diastolē: ⁊ sic sedatur cōtra-
dictiones inter actores in hoc. Sed iudicio
meo hec solutio incōpleta est nec satisfaciens
non em̄ ex hoc soluit ratio immediate dicta q̄
in paroxismo p̄cipio hōvere est febrilis. Se-
cundo q̄ hoc dicit in duodecimo terapētica
vt dictū est q̄ pulsus est tardior ⁊ rarior: s; in
cōpendio pulsuum vt dicit q̄ est p̄secutiōes
patēs tam in diastole q̄ i sistole. **E**t ideo
attētiōe dignū q̄ p̄cipiū paroxismi est du-
plex: quoddā est in quo materia paroxismi
debēs facere fe. mouetur ad locū putredinis
non tñ adhuc putrefit: sed causat rigorem: et
frigus manifestū. ⁊ similia accidentia in quo
p̄cipio adhuc homo nō febril: ⁊ tunc in si-
lo p̄cipio pulsus q̄tum ad diastolē est paru-
us tardus ⁊ rarus cū tunc opprimat ⁊ infrig-
idatur calidū naturale a materia. Et intrin-
secus etiā frigeat. vñ autē dicebat in p̄cipio
est paru⁹ rarus ⁊ debilis: ⁊ hoc p̄ humore qui
calorē obruit naturalē: ⁊ p̄pterea infrigidat
corpus eo q̄ calidū naturale ab hūore oppri-
mitur putredo q̄ putrescere incipit: sed in tali
p̄cipio plusq; q̄tū ad sistolē est paru⁹ velox:
q̄ tunc est necessitas expulsiōis cū a materia
cōprimat calidū ⁊ tunc opabile est sistolē par-
uam esse p̄ impotentiā virtutis multū aggrava-
te de tali p̄cipio fuit locut⁹ Galen⁹ in xij. ⁊
aliqui actores allegati cū dicit nunc in prin-
cipio paroxismi pulsū fieri paruū rarū ⁊ tardū
Aliud est p̄cipiū paroxismi in quo mate-
ria paroxismi facies iam putrescit ⁊ summū
gat in quo tpe iam vapores radit ad cor: ⁊ fa-
ciunt fe. vñ corpus iam aliquatū calēt ⁊ re-
mouet a rigore: ⁊ ab accidentib⁹ illis ⁊ q̄ illud
sit de p̄cipio paroxismi apparet p̄ Galenū
caplo illo. maria hō cognitio eay ⁊c. vbi dīce-
bat: s; in inuasiōib⁹ qd̄ porisimoz quasi vltos
adhuc ⁊ suffocato ⁊ intus calore ⁊ suffumigā-
tibus supfluitatib⁹ non cōfestim immittētib⁹
manū cognoscit acrodo calorē tardatib⁹ ve-
ro predicta spēs calorē ex p̄fundo ascendit.
Et manifestū ē q̄ loquitur de p̄cipio paroxismi
in hoc em̄ tēpore p̄cipij corp⁹ vere febril nō
tñ adhuc caliditas multa manifeste apparet
in corpore cū tāgūt: q̄ tūc est augmētū. vñ Aul-
cena de cognitiōib⁹ horū egritudinis dicit: nā

Principium p̄
et dicit

hora principij est in qua coartatur pulsus &c. in frigiditate extrema &c. vsq; ad horam in qua sentitur expansio caliditatis scz inclusive et q; sic intelligit paret: quia cum declarat augmentum dicit et hore augmenti medietas potest esse hora in qua pulsus incipit apparere & magnificari & velox fieri & spargitur calor in toto corpore fm equalitate ita q; qn augmentu incipit in pila eius manifeste tam calor cum non incipit spargi ad totum: sed iam sparsus fm equalitate. Sed in secunda hora augmentu non cessat caliditas illa sparsa cum equalitate augmentari. ergo vult Aulcena q; ante augmentu caliditas incipit spargi ad totum et dato q; multu manifeste no equaliter esset ad totum sparsa in augmento tunc dicimus q; in tali tēpore principij paroxismi pulsus q̄tū ad diastolem est paruus & velox et frequens est paruus: q; adhuc virtus aggravata et oppressa ex compulsa materia tñ quia tam corpus febrilis est hinc est q; opz q; tali necessitati satisfiat per velocitatem & frequentiam cum per magnitudinem non possit satisfieri (magis nabile est: et tunc sistolem propter talem aggravationem virtutis esse parua & dato q; tunc possit esse maior sistoles propter suum finem tunc est magis necessarii & similiter tunc est velox & frequens. & de illo principio intelligit Galenus vbi dicit q; pulsus est velox et frequens. Et ideo possumus dicere q; in principio principij paroxismi pulsus est tardus & rarus & debilis. Et hoc maxime q̄tū ad illud de pulsu q; nobis innotescit scz diastole. Sed in tempore sequente principij principij paroxismi pulsus est paruus velox & frequens: & ideo est verum dicere in aliqua parte principij homo non febricitat in aliqua parte est verum dicere homo febricitat. Et ex his apparet q; maxime verba Galeni supra explanata scz q; cum virtus est aggravata faciens percussiones paruas inter illas intermiscet magnas sunt verba in principio paroxismi principij post initium principij cuz iam sit posita in corpore necessitas ex febre que in corpore est. Et predictis autem obiecta in oppositum facta patefunt. Et attende quia sparsio caliditatis in paroxismo est de intrinsecis ad extrema et extrinseca: hinc est q; primo in intrinsecis arteriis plus potest pulsus incipere augmentari: & velocitari q; in extrinsecis arteriis. Et ideo tenemus nos alibi q; in corpore non sano nec temperato possunt arterie non vniiformiter pulsare inter se & vna dilatari: & altera possit contrahi. & similiter possunt non vniiformiter pulsare cordi ut possit esse verum dicere de intrinsecis arteriis q; ipse dilatantur cum corde dilatato: & tamen contrahuntur cum corde contracto q; verba videantur contra superficiem verborum Galeni: tamen illud est alterius speculationis: et hec scripsimus in hora directe scribantur ad balneum sancti iohannis.

Antiqua traductio.

Propriū vero maxime talium febrū est que ex putredine & vinarū indigestio sed & obtusa digestio propria cognitio est febrū q; sunt in humorib; neq; em indigesta vna neq; obtuse digesta in effimeris apparet alterutru quidē eorum seorsum dictum propria cognitio est earū q; in humoribus sunt febrū: simul autem ambo dicta oisariā sunt inseparabilia cum tali enim genere februm prime vrine vel oisariam indigeste vel obtuse digeste inuadūt magna vero & ratioe digna cognitio digestionis in primis vrinis nunq; apparet secundū has febres excepto ex effimeris de quo superius diximus. Cum predictis cognitionibus prepositarū est cognitio februm fm statum paroxismi: pro demonstrando aliquod sintoma causonidis fe. Et nimirū demū si & ampialarū & liparia rum apparuerit sintoma sicut et si emittiteorū vel fumosarū vel alicui; alterius talis febris q; propria quidē sunt generis earum q; in humorib; putridis accedūt februm non tñ sunt inseparabilia demū: et propterea non cristeribus quideis eis signis proprijs ex alijs erit dignotio. Si autem affuerint non solū generis talium februm: sed et cuiusdā specie vnus ex ipsis sunt demonstratiua. Nicolai leoni.

Maximū vō & barū febrū indicū existit cruditas vrine debilis etiā & coctio propriū ē, indicū febrū q; hūor sequitur putredinē. Neq; em cruda neq; cocta debiliter in ephemeris apparet ac earū qdem alterutra seorsum est propriū huiusmodi febrū indicū. Simul autē & vtrāq; dicta fm distinctionis ploguū oino inseparabile huic em febrū generi vrine prime vel olino crudē vel debiliter cocte i principio afficiantur neq; vnq; magnum aut effatu dignū cōcoctionis indicū i huiusmodi febrū in primis vrinis apparēt. Si excipiamus eā q; fit ex ephemeris febrū pmutationē de qua a nobis antea dictū est pter predicta aut ppositarū febrū indicia cōtingit etiā eo tpe quo accessio consistit casum aliquē febris ardētis apparere. Qd si etiā hi casus se ostendēt q; in febrū be

pialis & liparijs appellatis sicuti & q; in benitriteis aut succen suis videri solet. Erūt quidē ppria huius generis febrū que ex humorū putredine acceduntur in dicia nō tñ inseparabilia atq; idcirco vbi prima nō adsint ex alijs dignoscere licet q; si affuerint non solū ad genus huiusce modi februm pertinebūt: sed etiā aliquā earum speciem indicabunt.

Deinde posuit aliud signū febrū putrida rum: & qd dicit est notum: nam in putridis apparet indigestio scz in principijs earū: et hoc quia ille depēdet ab humoribus qui in principio se non sunt maturi & per obrusam digestionem intelligit digestionē occultā quia in quibusdam putridis statim in principio apparet occulta digestio cum sint etia quedā ea rum in quib; nō putetur esse principij propter operationē digestionis in eis. hoc autē non est in effimeris: sed in principijs earum: imo apparet digestio nec occulta digestio: imo apparet digestio manifesta per modū supra declaratū. Et ideo dicit cum tali em genere fe. putride vrine vel oisariā indigeste. i. crude &c. et subdit magna vero et ratione digna cognitio digestionis. i. manifesta digestio &c.

Et attende q; hoc qd dicit excepta effimera de quo superius diximus pōt exponi ut per hoc velit excipere quasdam effimeras in quibus a principio pōt apparere vrina indigesta vel obtuse digesta ut sunt effimere q; transitionez habēt ad putridas de quibus superius mēto nem fecit sicut esset effimera ex nauseatua sateitate & opilatione & causis similibus: et clarū est q; in talibus vtrq; a principio pōt apparere vrina indigesta. Aliter & sic exponitur a quibusdā exceptis effimeris exceptis illis putridis q; sequuntur ex effimeris de quo superius diximus. et illud cōcordat cum dicto Aulcena. quarto cano. caplo de signis pmutationis fe. effimere. dicit em q; et qn permutatur ad fe. putridā apparet etiā subdit in vrina autē fortasse remanet digestio ex substantia & in pluribus nō apparet digestio in ea. Iuxta qd aduertunt q; in tali fe. putrida primitiue vrine possunt apparere digeste: q; tales sc. putride non fit incipiendo: sed fit sequēdo effimerā. Et ideo signa prima ostēdunt generationē ipsarum permiscētur signis fe. effimere. Et q; in effimera est digestio in vrina apparēs ideo in tali fe. prime vrine possunt esse digeste. tñ dicunt q; qn impsecte est transitio facta tunc digestionis signū non remanet in vrina q; in materia introducta cōtraria operatio digestionis scz putredo. Tñ hec expositio non est ex toto vera: qm iam apparuit supra q; signū digestionis nō erat directe signū effimere: sed erat signū eius: q; apparens in sanitate ab effimera nō remouebat: & ideo cum putride supue;

nit effimera nō remanet in vrina digestio quia propter prima expositio est melior. Aliter exponit alij ut sit sensus magis vero & ratioe digna cognitio digestionis in primis vrinis apparet fm has febres exceptio ex effimeris. i. q; signū nō est ex effimeris. Textū autē Aulcene allegatū exponit in vrina autē fortassis remanet digestio. i. cessat digestio ut quasi sit vulgaris locutio quēadmodū dicimus ille remanet amplius esse malus qd aut subdit & in pluribus nō apparet in ea digestio dicit illud propter breuitatē principij q; aliqñ dicit in quibusdam putridis ut in eis videatur in principio vrina digesta: tñ hec expositio dubium habet ex eo q; Aulcena dicit fortasse si enim exponatur remanet. i. cessat tunc similiter fortasse est verū dicere q; semper veniēte putrida digestio cessat nisi velim; asserere q; quodlibet fortasse reperitur ad idem q; in plurib;. Sed aliter posset exponi hoc dictū Aulcene: nam aulcena nō dicit absolute in vrina autē fortasse remanet digestio cum effimera transit ad putridam: sed dicit fortasse remanet digestio ex substantia: & hoc dato q; in principijs febrū putridarū non appareat vrina digesta cū ypothasi laudabili nihilomin; tñ non semp vrina statim a principio est multū male substantie et corruptionis non q; nimis grossa vel nimis subtilis: imo aliqñ expertentia est videre vrinam in principio alicui; fe. putride satis mediocris substantie et coloris: & in hoc est causa nota cum nō in pluribus ut dicit Aulcena nō apparet in ea talis digestio.

Antiqua traductio.

Et quidē vtiq; non quiescere declinationē in febricitatione siue & quidē cum sudore siue & aliter fiat duorū alterum est significatiuū vel transitionis est propriū: si q; prius dicit sunt vniuerse effimeraz affuerit cognitiōes vel si nulla barū affuerit earū q; in humorib; aliquā febrū & festim i initio inuasisse demonstrat. Nicolai leoni.

Et quidē si post febris declinationē integra nō successerit quies siue cum sudore siue quouis alio modo declinet ex duobus alterū vel pmutationis est argumentum si oia q; precesserint febrū ephemerarum fuerint indicia: aut si nulla ex his fuerint statim ab initio febre aliquā ex his q; putredinē hūorū sequit inuasisse indicat. Deinde ponit aliud signum fe. putride dicens q; si dum fe. declinat ipsa non quiescit in febricitatione q; ex toto recedat siue cum sudore siue aliter nō cum humiditate quadā benigna hoc significat duorū vel effimera transit in putridā: & hoc si primo apparebāt signa q; effimera esset vel illa signa non apparebāt se

gnificat aliqua feb. putrida: ab isto inuasisse
z cā hui⁹ signū ē qd de ppteritate effimere ē
q̄scat i febricitationē cū calor in ipa sit accē
fusi re cito trāsmutabili z resolubili: s; i putri
da ē calor accēsus i re grossa in qua lōgo tpe
pōt caliditas retineri. z iō etiā post declarā
tiōe ei⁹ remanēt reliq̄e caliditatis putridinalis
z iō iter febres putrid. ille q̄ fuit ex materia sub
tili: et stāte in loco in quo aperte pōt resolut
aīq; alia materia effundat accēdit etiā ex fe
bricitatiōe ex toto: z ideo signū est ppteritū pu
tride. s. nō declinare in febricitationē non tñ
est inseparabile nisi hoc mō: q; si in febricitā
tiō accēdat in tertiana hoc nō fit nisi cum fu
dore hūoroso habūdant nō tñ a vapore vel
humiditate benigna. Et ideo Galen⁹ addit
fm quid q; cū sudore zc. in summa tñ feb. de
clinat: z nō declinat in febricitatiōe signū est
q; vel si erat fe. effimera q; ipsa trāsit in putri
dam cū ipsa de se debeat quiescere in febricit
tatione. vel est signū q; ab initio inuasisse fe. pu
trida cum illa fe. que in febricitatiōe nō quie
scit in declinatione sic putrida. Et dato q;
aliqua putrida posset q̄scere i febricitatiōe.

Antiqua traductio.

C Si autē qnq; apparuerit slurr⁹. i. du
rus in prima dierū pulsus scrutandū est
vtrū coagulatio aliqua vlt dēstas: vel cō
strictio ex frigiditate fuerit: vlt siccitas vel
tēso spasmosa vlt flegmō aliq; vel slurro
sis. i. durities in corpore laborātis est: bñ
sciētes q; in his solū pulsus fit dur⁹: z ar
chigenes em̄ q̄cūq; delinqt z circa itelli
gentiā z dignotionē duri pulsus: p libru
de pulsb⁹ sufficiēter demonstratū est cui⁹
manifestū est qm̄ experiētiā habere opz
eū q; his accessur⁹ est scriptiōib⁹: z marie
ei⁹ partis q; dyanocticavocat. Mā noia q;
dem pulsū z vniuersa q; significāt ab eis
et numez oēm pulsū p vñū cōmētati su
mus opusculū qd te dēia pulsū scriptu
mus. Qualiter autē singulū opz digno
scere i alio opusculo d; p libros quattuor
quos de dignotiōe pulsū intitulauim⁹
quēadmodū demū z eā q; deinceps ē post
ipsaz tetrabibla alia earū q; i pulsb⁹ sūt
causarū fecim⁹: z quartā cū p̄dictis de p
nostica q; sit p pulsus nō rōne solū s; ope
ribus ipsīs demonstrātes pulsū talis cō
templatiōis vtilitatē. **C** Nicolai leoni.
C Si vō in p̄ia die pulsus dur⁹ sentiat
aiaduertere opz nunqd i corpe egrotātis
sit aliqua gellatio ex frigore vel siccitas
vel tēso q̄lis i dīstēsiōe neruoz fieri p̄sue
rit vel i flāmatio vel dur⁹ tumor quē greci

slurr⁹ appellāt in qbus em̄ errauerit ari
chigenes de pulsu duro i eo tractatu quē
de pulsb⁹ cōposuim⁹ oñdit in quo exerci
tatiū ē opz q̄cūq; ad p̄sentis opis lectio
nez aīm sit appulsur⁹: atq; in ea p̄sertim
parte i qua de pulsū dignotionib⁹ agit:
nā pulsū quidē noia oīaz corū significa
ta nūerūq; vniuersum in vno tractatu ex
posuim⁹ q; de pulsū dēia inscribit. Quo
pacto vō singula ex ipsis sint dignoscēda
altero tractatu quē de pulsū dignotiōe
inscribim⁹ in q̄ttuor libris explicat sicuti
alterz volumē ordinē p̄sequēs in q̄ttuor li
bris cōprehēsus exposuim⁹ in qb⁹ pulsū
causas edocem⁹ ac postea q; iaz dixim⁹ q;
tum qd de pulsū p̄cognitiōe inscribit nō
verbis tñ: sed opibus etiāz huiuscemodi
cōtēplationis vtilitate a nobis ostensa.
C Aul⁹ Galen⁹ p̄tractare quoddā signū qd
sumit a pulsu: z oñdet q̄lter hoc signū cōpa
ratur fe. putride vlt alteri generi febrili. Et cā
hui⁹ iñq̄stionis videt q; forte archigenes lo
cutus fuit de hoc signo in dignotiōe fe. putri
darū vel alicui⁹ generis fe. Et vult Galen⁹ q;
hoc signū nulli generi febrili tanq; p̄p̄tū si
gnū cōparat z hoc signū est pulsus durities.
et iō galen⁹ vt declarat p̄positū ostendit p̄t
mo q; sunt cause pulsus duri z causas quas po
nit sunt note. z cū dicit z archigenes em̄ oñ
dit defectū archigenis circa pulsū durū z re
misit nos ad locū aliū z vult q; q̄cūq; archige
nes derelinqt circa dignotiōe pulsus deter
minatū ē sufficiēter i libris quos cōdidit de
pulsib⁹. z vbi manifestū est qm̄ experiētiā opz
habere eū q; his scriptiōib⁹ accessur⁹ est. s. de
cognitiōe febrili putridaz: vel his scriptiōib⁹
bus. s. de pulsu: z marie ei⁹ partis q; vocat di
agnostica: z hec pars p; quā ex pulsu discēt di
spōitiōes dignosci vel p; quā docēt cognosci
oēs dīte pulsū: z nūerāuit hos libros q; cla
rū: z p; retrābilia intelligit tractationē z expo
ne cū dicit demonstrātes pulsū talis vtilitatis
sup. esse. s. q; p; ipm pōt p̄nosticatio marie fie
ri. Et vtilitatē cōtēplatiōis. s. hui⁹ dīte: z cā
hui⁹ est: q; pulsus est opatio mēbrī p̄p̄ta in
qua stat vīta z mors: z q; salus z mors i mē
tur cor z cognitiō dīspōitiōis alicui⁹ mēbrī
marie sumit ex p̄mutatiōe p̄p̄ta illi⁹ mēbrī
vt p; scdo de iteriorib⁹. ideo significatio sum
pta a pulsu valde marie est z certa i p̄nostica
tione z marie in dignotiōe egritudinū cordis
cū sit ei⁹ p̄p̄ta opatio: nā significatio sumpta
ab opatiōe est significatio p̄ia z p̄seuerās in
scda sen. p̄mī cano. illo caplo accēditia z signū
ficatiōes: z ideo: q; fe. est p̄p̄ta passio cordis:
ideo in ipsis ex pulsu marie certa significatio
cōsumit vt ponit Galen⁹ in de crisi scdo caplo
de signis fe. q̄terne. **C** Et attēde q; Galenus

edidit de his quos habem⁹ libru de vtilitate
pulsū. z libru de dīstētijs pulsū. Et libru
introductionis pulsū z cōmētū pulsū z libru
de cōpēdiō pulsū. Et libru de mirabilib⁹ p
nosticis pulsū in qbus qdē q; determinet cla
rū est legēti illos et ad illos hīc nos remittit.

Antiqua traductio.

C Et si q; nobiscū ad iñrmū ierit libroz
horū cōtēplationez ope demonstrātib⁹ hoc
sciet z alia z q; nō est neq; p̄p̄tū neq; infe
parabilis a febrili: his dur⁹ pulsus. Sed
nūc de hoc nō est tps i p̄dictis em̄ opuscu
lis z p; alios q̄ttuor libros i qb⁹ scrutant
libru pulsū archigenis sufficiēter demō
strata sunt bec vniuersa: nūc autē qd ad p;
sensvtile est dicet dur⁹ pulsus nō est neq;
p̄p̄tū neq; inseparabilis alicui⁹ generis fe
brili neq; effimera neq; earū q; i hūorib⁹
neq; ethicaz p̄sistit aut dur⁹ pul⁹ q; mul
tum qdē ethicis: ē aut q̄nq; z cū alijs duo
bus gñib⁹ dur⁹ pulsus scdm̄ aliq; sint ho
ma. Effimera qdē cū ex ifrigidatōe vehe
mēti febriliū si qua ei coertiterit tēso ner
uosa: ē at qñ z p; estū fortē vlt laborē sit vlt
idigestiōe cibi vlt vigilias imoderatas vlt
euentiōe cū idigētia cibi fuerit z h; coexi
stūt. In febrili vō q; sunt in putrefactiōe
hūorū dur⁹ existit pulsus vel cū flegmone
patit aliq; viscerz vlt iduratū fuerit: s; z
fm̄ sint hōma aliq; coertitēs puta vlt ner
uosa quādā tēsiōe vlt siccitatē fiet vlt q;
sic dur⁹ pulsus: sicut i his q; i tpanee bibūt
aquā frigidā vel balneant i frigida aqua
vel poma qdā comederūt habūdāter fm̄
vero ipsaz febris rōne qua febris ē nequa
q; sit dur⁹ pulsus neq; effimera neq; his
q; sunt i putrefactiōe hūorū neq; em̄ cū in
flegmone febriliū fm̄ eādē rōne z febris se
quit z pulsus durities: s; febris quidē ex
putrefactiōe hūorū durities vō sit intēso
ne q; sit cū plenitudine vasoz. **C** Alico. leo.
C Et si q; nobiscū affuit qñ egrotos vi
serem⁹ corū libroz cōtēplationē re ipsa de
mōstrātib⁹ eisdē ptim alia parti id ipm ē
p̄suasum q; pulsus dur⁹ neq; p̄p̄tū neq;
inseparabile ē huiuscemodi febriliū indicii:
sed nō est nūc tps de hisce reb⁹ differēdi:
nā i nup dictis tractatib⁹ atq; i altero vo
lūmie octo libris cōprehēso i quo libru ar
chigenis de pulsb⁹ ad examē rōnis addu
cim⁹ satis a nobis huiuscemodi casus oñ

dunt. Māc q̄tū p̄senti opi expedit dicem⁹
q; pulsus dur⁹ nō ē alicui⁹ gñis febriliū neq;
q; ephemeraz neq; earū q; i hūorib⁹ accē
dūt neq; ethicaz p̄p̄tū atq; inseparabilis.
comitat vō magna ex pte ethicas febres
nōnūq; vō ē duo gñia alia casu aliquo in
terueniēte ephemeraz quidē ex algore ni
mio p̄tigerit si qua nervosa tēso sit affue
rit p̄tigerit vō aliqñ ob nimīū solis feruorē
aut latitudinē sil aut exuritionē aut i mo
dicas vigilias aut exinanitionē qñ bec ali
mēti inopia p̄uenerit illis aut q; ex hūorū
putredie sūt febres pulsus dur⁹ adest qñ
aliq; viscerz vlt iflāmationē vlt durū tumorē
rem patiat. Et si casus q̄spia ali⁹ affuerit
veluti tēso aliq; neruoz aut siccitas hac
etiā rōne pulsus fit dur⁹ sicuti i his q; nō
in tpe frigidā bibūt aquā aut frigida se la
uant atq; aliq; arboz fructib⁹ immodice
vescunt in febrili aut ea rōne qua febres
sunt nūq; sit dur⁹ pulsus neq; i ephemeraz
neq; i his q; ex hūorū accēdunt putredine
neq; em̄ qñ ex iflāmationē febris inuadit
eadē rōne sequit et febris z pulsus duri
ties: s; febris qdē ex hūorū putredie duri
ties aut extēsiōe q; i vasoz sit repletionē.

C Et ostēdit qualiter hoc signū q; est pulsus
durities febrili cōparat: z p̄lo p; hoc nos re
mittēs ad aliū locū dicit q; pulsus dur⁹ nō est
p̄p̄tū nec inseparabilis generis febrili z de
clarat hoc sū dīctū cū durus em̄ pulsus z
dicit q; dur⁹ pulsus nō est p̄p̄tū nec insepa
rabilis alicui⁹ putride fe. Et dato q; reperla
tur q; multū in ethicis. et hoc est ex siccitate
quā inducit in corp⁹: s; in effimera z putre
dis reperit fm̄ aliq; accēdēs qd reperit est in
eis. z hoc intelligit cū dicit. Et fm̄ aliq; sin
thoma: z tunc declarat quō hoc est in effime
ris cū dicit effimera quidē em̄ z clarū est: vñ
dicit: z hec p̄sistunt q; dicta sunt cause pulsus
duri z tūc declarat hoc idē in febrili hūorālī
bus: z cū dicit vel in flegmone patit aliq; quod
viscerū intelligas marie neruosaz. z subdit si
cut in his q; incōsuere aquā frigidā bibunt: z
hoc q; istū valde plus ledūtur a potu aque frī
gide q; q; sueti sunt vel intemperare: z est lī
tera clarior si facta zc. **C** Et q; illa facta indu
cent pulsum cū habeat idurare arteriā est cla
rum. Et cū declarat quō durities pulsus
pōt in fe. effimera z putrida fm̄ aliq; sint ho
ma cū eis applicatū rep̄rī declarat quō hoc
signū in eis nō reperit per se tanq; se sunt. et
per cōsequēs non est earū signū p̄p̄tū nec
inseparabile: z hoc cum dicit fm̄ vero ipsam
febrim: et declarat in vna causa de p̄dictis

nam si homo habeat feb. ab apostemate illo fit pulsus durities quasi durities sit ex tēsiōe apostematis q̄ feb. sit ex putredine ibi extēsiōe: et ideo dato q̄ putredo ibi eēt sine tēsiōe esset ibi fe. et non pulsus durities. Similiter si ibi esset tēsiō sine putredine esset ibi durities pulsus et non fe. Et ideo manifeste apparet q̄ illa durities pulsus non est signus proprium et inseparabile: quia non est fe. in feb. sed propter synthoma cum illa complicatum. Et in summa illud signum non est proprium alicuius generis fe. quia potest in alijs dispositionibus a fe. reperiri nec est inseparabile: quia quodlibet genus feb. potest reperiri absq̄ duricie pulsus. Et dato q̄ multū reperitur in ethice ut dicit supra. dicit specialiter cum peruenit ad multā exsiccationem corporis nihilominus potest tñ ethice reperiri in qua non est pulsus durities.

Antiqua traductio.

Succincte em̄ dicendū durities tunicis arteriarū innasit vel ppter coagulationē vel tēsiōē vel duriciā. igit̄ coagulationē qd̄ fortes frigiditates operātur tēsiōē vero flegmones et schirri et neruorū pportionalis flegmonib⁹ dispositio siccitātē vō euacuatiōes lōgue vel ppter fluxum vētris vlienteria vel dissinteria vel vomitus lōgos vel ppter qd̄ tale aliud et lōge fames et causonides et febres lōge. Et vniuersaliter dicendū tuos faciunt pulsus quēcūq̄ deficiat fortiter ipsi⁹ habitum vel particulas solidas quēadmodum et ethice febres de qbus iam dicere tēpus est a generatiōe earū incipientes.

Nicolai leoniceni.

At autē summam dicat durities tunicis aduenit arteriarū aut ob cōgelationē aut tēsiōē aut siccitātē cōgelatiōes igit̄ vehemētes algores efficiūt tēsiōē vō inflāmatiōes et duri tumores et neruorū dispositio inflāmatiōib⁹ correspōdēs siccitātē vō et diurne euacuatiōes q̄ vel ex vētris pfluuiō vel intestinorū lenitate aut dissinteria aut diurnis vomitib⁹ aut tali aliqua alia causa pueniūt et longi tēpis fames et febres ardentes atq̄ vt in vniuersum dicat quēcūq̄ ipsas aialis solidas partes vehemēter exsicant sicuti et ethice febres de quib⁹ iam dictū est sumpto ab earum generatione principio.

Recolligit in breui causas pulsus duri qd̄ dicit est clarum: quia breuiter oēs cause que

arterias indurant vt exsiccatiō vel congelatiō vel tendēdo vel alio modo habent causas re duriciem in pulsu: et ideo cum dicit vel per coagulationē vel tēsiōē vel duriciem per duriciem intelligit siccitatem ex qua proprie fit durities cum durities sit effect⁹ siccit⁹ et propter hoc qd̄ dicit et schirri intelligit apostemata dura et dispositio proportionalis flegmonibus neruorū sunt apostemata neruorum vel membrorū neruorū et cordarum. Et tñ de circa dicta causas igit̄ in pulsu duro esse claras et nō hesitabiles preter vnam que est apostema de quo aliquid breuiter hic tēgere intendim⁹. Et hic sermo maxie de apostemate membrorū intrinsecorū. voluit enim hic Galenus pulsum durum causari ex apostemate propter tēsiōem que fit ex plenitudine apostematis. cum enim dicit sicut enim cum flegmon subdidit durities vero fit in extensione que fit cum plenitudine et infra magis tēsiō nis vero flegmon et schirri et c. Galenus autē quarto libro commentū pulsum cōmento pulsum synthomaticorū omniū quidē flegmonū primū in passione ducenti cōmune est synthoma tendere pulsum. Et attende q̄ ex p̄mit Galenus q̄ flegmon habet pulsus duriciem efficere. Auicena autē secūda sen. p̄mit de pulsibus apostematū dicit q̄ apostemata pulsum s̄m sui speciem sit: quia si apostema est calidū facit pulsum ferrinū et durum si est apostema molle facit pulsum vndosum pulsus autē vndosus est pulsus mollis. vnde Auicena caplo de apoplexia pulsus autē est vndosus: quoniam materia est in mēbro leni et materia humida: et subdit et eius pulsus s̄m plurimū est magnus propter vehemētiā necessitatis et lenitātē instrumētū: et sic vult q̄ in hoc apostemate remollit arteria: et per cōsequens fit mollities in pulsu. et idem vult capitulo de litargia q̄ est apostema cerebrū. Et hanc sententiā in hīs duabus passiōibus expressit Galenus in cōmēto introductorij pulsum allegato vbi ad litterā dicit q̄ in hīs est pulsus mollis Auicena autē ca. de signis apostematis frigiditatis dicit q̄ in eo est vehemētia lenitas pulsus: et sic vniuersaliter ab omnibus auctoritatib⁹ reperire q̄ apostema in mēbro duro neruoso vel pāniculoso sicut est apostema frenesis et pleuresis et similia faciunt pulsum durum quibus verbis de apostemate in mēbro mollitūo parum cōtrariatur verbum cōmentū pulsum allegatū cum dicit omni flegmonē et c. Et non solū intelligit Galenus ibi de flegmone qd̄ ē apostema calidū Sed etiā de apostemate flegmatico vt apparet. Auicē. etiā de flegmone q̄ pulsus sit vndosus q̄ verbis etiā videtur illi cōtrariū. Et ideo excogitabile est an quō auctores dicūt q̄ apostema in mēbro molli vel apostema molle facit pulsum molle intelligit ipsi q̄ fit pulsus mollis: quia minus durus q̄ pul-

sus apostematis in mēbro duro. q̄ aut apostema molle in mēbro molli faciat pulsum mollem nō in cōparatione ad sanum: sed quia minus durum q̄ aliud apostema videtur in: nuere. Et ideo Galenus quidez in cōmento pulsum in loco allegato dicit et propterea igit̄ q̄ synthomaticorū pulsus nō sine tēsiōe quadā: sed aut plus aut minus ea participat fit autē hoc propter fluentē humorē vel coelutionem vel flegmaticorū existentē ecce quomodo in apostemate flegmatico vult q̄ sit durus dato q̄ minus. Et subdit et propter organorum ipsorū que in compositione neruosa quidē et densiora tendunt magis pulsus quēcūq̄ vero carnosa et cauernosa fluctuositatem operātur. Et cōfirmat hoc ratione quia in quolibet apostemate ex repletionē causatur tēsiō: sed ex tēsiōe tenditur arteria et tēsiō in arteria facit pulsus duriciē. Et hanc intentionē cōfirmat Galenus per dicitum in introductorio pulsum: et in cōmēto illius vbi cum loquitur de pulsu p̄dropsi et chylorotici quo ex aqua deberet pulsus fieri mollis ita et plus vt in apostemate molli dicit q̄ ibi est pulsus subdus propter tēsiōē que est ibi ex aqua. Quod autē apostema molle vel in mēbro molli dicit q̄ facit pulsum mollem non solum quia minus durum q̄ apostema durum vel in mēbro duro: sed absolute faciat pulsum mollem videtur esse de insertione Galeni in cōmento pulsum periplumonicorum et litargicorū vbi postq̄ dicit q̄ extēsiōe pulmone cauernoso et molli necesse est q̄ flegmō qd̄ in eo fit sit ex sanguine flegmatico et grossiori cum humor colericus ab eo effluat nec possit in eo constipari et ex tali reumate flegmatico infunditur tunica arteriarum. Et subdit inferius propterea vero et distractus in eis pulsus raro fit et nimis alia demū anomalia multa accidēte: qm̄ oportet sepius distracto quidez adesse quā duriciem vasis hanc autē ex flegmatico reumate non possibile est habere colericorū aut cōmune et siccare et tendere et indurare est opus et q̄ igitur hoc raro molestat pulmone palam q̄ durities raro erit si vero hoc et distractus pulsus has autē diuersitates derelinquim⁹ alijs considerandū. Circa tñ dicta considera q̄ sicut declarat Isabbas. scō theorū. et Auicē. scōda p̄mit apostematis et ex diuersitate membrorum et ex tēpore apostematis. Et tñ cōsidera q̄ apostemata membrorū mollia vt plurimū sunt de materia flegmatica vel sanguinea et humida a qua continue fit euaporatio vaporum humidorū remollescentiū arteria et ex hoc facientium pulsus mollem sicut materia humida apostemans aliquod membrum molle dato q̄ ex plenitudine tēdat mēbrum nihilominus ex sua humiditate remollescent membrū in quo est potest illud mēbrū

tendi dato q̄ non multū tenditur q̄ est et an nerum: et hoc declaratur in exemplo exteriori. Sed apostemata membrorū neruorū et pāniculorum vt plurimū sunt de materia colerica subtili sicca: et de sanguine subtili sicco cum alle materle bene in illa penetrare nō possunt a qua materia eleuatur vapor: et vnde ille non sunt membrū in quo sunt remollescentes: et ideo extensione facta ab illis in mēbro fit tēsiō in arterijs alijs extra membrū illud. vnde attende q̄ dato q̄ membrū intrinsecū in quo est apostema scilicet a quo non immediate oriuntur arterie brachij tamen per viam cōmunicatiōis arteriarum adnuice extensione facta in mēbro illo et in arterijs eius tenduntur arterie brachij quas tangimus cognoscentes pulsum. Et dicitis aliter quomodo potes comparare q̄ pulsus cōparatur aliquādo multa re mollescent arteriarū ex materia molli apostemate et ex vaporibus ab ea eleuatis incausando pulsum mollem tēsiō ex plenitudine apostematis incausando pulsum duriciem. igitur debes cōsiderare qd̄ facit apostema molle in mēbro duro et apostema durum vel ex materia sicca in mēbro molli: et videbis multas varietates possibiles que omnia alijs derelinquā ad presens cum illa aliquantulū sint extra propositū et c.

Capitulum octauū in quo agit de generatione febris ethice.

Antiqua traductio.

Runt igitur ethice vocate febres s̄m duplicē modū quēadmodū in causonibus quidez q̄ multū vel prolōgatis instanti vt cōsumperint tēpore anada id est liquorē corporis cordis vel et pmanēte eo adhuc multo. igitur ille quidē causones que oēm cordis cōsumperūt liquorē non ethice sunt solū: sed et iam marasmodi. i. tabite. Nicolai leoniceni.

Que igitur febres ethice appellātur duplici via ortū habent magna quidē ex parte ex ardētibus febrib⁹ q̄ tñ protrahuntur vt lōgitudine tēporis humorē in corpore cordis cōtentū cōsumant vel fieri potest vt ei⁹ adhuc magna portio reseruet ille vero non tñ ethice sunt: s̄ tabide etiā.

Attendit Galen⁹ ad tractandū de ethicis febrib⁹ postq̄ iam de alijs dixerat. Et p̄mo olēdit modum generationis et causas ipsarū s̄m duplicē modū generatiōis ipsarū

rum cui dicitur fuit igitur ethice secundum duplicem modum: et intelligitur per hos duos modos ut declarabitur: quia possunt fieri sequendo alias se. et possunt fieri incipiendo cum dicitur quoadmodum et in causonibus declaravit unum istorum modorum. scilicet qualiter sunt sequendo alias se. et dicitur sicut in causonibus quod multum prolóngatis. et instantur consumpserunt tempore hoc est ex longitudine tempore liquoris corporis cordis et humiditatem subtilis quod est humiditas radicalis continuas partes cordis: tunc directe fit marasmus: et non intelligas quod ex toto illas humiditates consumpserunt: quia vita non posset stare: sed consumpserunt multum et manifeste: et hoc innuit Galenus tertiam speciem ethice quod infra apparebit. et subdit vel etiam quoadmodum in causonibus fit ethica manente eo. scilicet liquore cordis adhuc multo quidem et supple: tunc fit febris quod absolute dicitur ethica. Et notanter dicit multo: quia dato quod causonem producat ethica absolute quod non est marasmus consumpserunt de liquore substantifico cordis. tunc nihilominus tamen non tamen sic manifeste fieri causonem producat ad marasmonem. Et cum hoc ipse dedit intelligere primam et secundam speciem: et ideo merito subdit concludendo. igitur ille causones. scilicet febres causonides quod omnino. scilicet totum cordis consumpserunt liquoris: et hoc intellige secundum modum predictum non ethice sunt solum. scilicet non solum transeunt in ethicas: sed etiam bide supple fiunt. Et intende quod cum dicitur omnino liquoris cordis ipse per liquoris intelligitur humiditas prima et secundam et tertiam que vocatur cambium humiditates secunde vocate: quia quasi consumptus est hic totus liquoris non quia nihil remanet: sed quia secundum magnam partem humiditatem radicale cordis quod est glutem incipit manifeste consumi non quia prius non consumeretur: sed quia non sic apparebat eius manifesta consumptio. et ideo tunc directe est manifesta consumptio et tabes cum talis sit corruptio viventis corporis ex siccitate. unde hic est complicata ethica cum tabe.

Que vero adhuc manente humiditate sunt corpus ipsum cordis assumptes hinc accenduntur maxime quemadmodum lucernarum flamma ex licinio una quidem utique generatio earum dicta est mihi.

Nicolaus leoniceni.

Que autem manente adhuc humiditate generantur ubi cordis corpus occupaverint huic maxime accenduntur quoadmodum lucerne ex flamma ex fomite atque una quidem a nobis exposita est earum febrium generatio.

Scilicet fe. ethice adhuc manente humiditate sunt scilicet humiditate substantialis cordis: quia non sic manifeste consumpta vel humiditate manente id est ex qua primum nutritur

corpus cordis ut cambio et rore: quia si illa non multum sunt consumpta consumente ipsum corpus cordis sic accenduntur hic: quia a causone quod talis ethica consequitur vel huic: quia si ab humiditate cordis vel accenditur. nam ethica sequens causonem assumens corpus cordis accenditur in ipso scilicet in substantia cordis: et hoc patet per illud quod sequitur quoadmodum flamma lucernarum ex lichino id est in substantia lichini accenditur una quidem generatio earum dicta est supra mihi supple prout sunt sequendo alias febres. Et hec diverse species ethice hic tacte et distinctiones inter eas clare apparebunt. Et circa hoc attentione dignum generalia que magis videri specificanda. Et primo: quia ex dictis galeni habere possemus quod in quolibet specie ethice caliditas habet esse factum et fundata est in substantia cordis. Et quod redarguitur dictum dicitur quod in prima specie ethice caliditas febrilis habet esse factum in humiditate prima: ita est de humiditatibus secundis appellatis: et habet esse sicut in substantia cordis. Et quod secunda species est illa in qua caliditas habet esse factum in humiditate cambialis appellata humiditas secunda: et est sicut in substantia cordis. et quod tertia species est in qua caliditas habet esse factum in humiditate subtilis cordis quod est humiditas glutinosa: nam huic dicto videtur expressio sermonis mens galeni dissoluta cum dicit loquens de prima et secunda specie. Quod vero manente adhuc humiditate sunt corpus ipsi cordis consumptes huic accenditur ubi expresse innuit quod hec sunt in substantia cordis accense. Et hoc magis clare apparebit inferius. Et attende ulterius quod cum ethica fit incipiendo. tunc non potest fieri secunda species ethice ab illis causis quin primo fiat species prima. et sic de tertia: nam quoniam ethica fit incipiendo fit a causis primitivis hec autem cause debentes ponere caliditatem in facto esse in corde non possunt calefacere cor calefactione fiende donec consumpserint totum quod in prima specie ethice consumit tamen tantum est imaginabile corpus nostrum a causis extrinsecis posse cale fieri donec illud consumat quin prius illa caliditas fuerit facta in aliqua partem nisi corporis.

Sed quomodo ethica fit sequendo alias se. tunc in corpore potest induci ethica secunda species et dato quod non antecesserit ethica species prima: similiter potest fieri ethica species tertia: et dato quod non prima vel secunda species ethice. unde Galenus expresse hic vult quod aliquomodo causonem consumat humiditatem primam et secunda species ethice et quod consumat humiditatem tertiam species ethice. Et quod tunc inducitur marasmonides. Et primo non erat ethica. et hoc quia aliquando caliditas causonem impressa in membro ab humore non habet esse factum in membro ut consumpserit humiditatem quod consumit in prima et secunda specie ethice. Et cum

consumet humiditatem que consumitur in tertia specie habebit esse factum: et tunc fiet tertia species ethice non antecedente prima et secunda. Similiter aliquando illa caliditas poterit habere esse factum cum erit consumptum totum illud quod in prima specie ethice consumit et tunc a causone fit secunda species ethice non autem a prima. Et similiter aliquando cum illud quod consumitur in prima specie ethice a causone consumit poterit illa caliditas fieri ponit in facto esse: et tunc a causone fiet prima species ethice. Similiter aliquando poterit caliditas causonem quod fit in membro consumere successively omnes humiditates quod in omnibus speciebus ethice consumuntur nihilominus tamen tunc non habet esse factum ita quod tunc non fuerit ethice in aliqua specie per quas autem causas caliditas fieri talis ponit aliquomodo in facto esse aliquando cum consumit illud quod pertinet primam et secundam species ethice et non tertiam. Et aliquando cum consumpserit illud quod pertinet primam species et solum et aliquando cum consumit omnes has humiditates tamen non habet esse factum non est facile videre que dispositio subiecti sit hec an que dispositio agentis. unde hic Galenus dicit denotans quod aliquando scilicet causonem potest perducere ad tertiam speciem et non antecedente primam vel secundam dicit quia quoadmodum in causonibus multis plongatis intrinsece consumpserunt tempore liquoris corporis cordis etc.

Quod autem etiam aliqua caliditas febrilis possit consumi omnes humiditates que consumuntur in ethicis speciebus que etiam possit consumere illud quod in prima et secunda specie consumitur antequam sit facta patet: nam quoadmodum patet in exterioribus ita in interioribus potest continere. nunc autem videmus quod corpus exterius potest pati caliditatem ignis et sic quod consumitur sua humiditas substantialis qua continuatur partes siue que in nobis ponuntur esse humiditas vocata glutem postquam appellatur tertia species ethice et nihilominus illa caliditas in tali corpore quod consumitur non erit caliditas facta immo sicut signum quod cessante igne: remoto illo corpore ab eo cessat consumptio et reuertitur ad frigiditatem et per consequens illa caliditas erit caliditas dependens a causa et sicut non facta exemplum sicut apparet in rebus liquidis: ut carnibus extra ignem expositis.

Et confirmatur nam si sic non esset tunc in qualibet febre putrida consumptio que accidit per colligantiam semper homo transiret per ethica quod videtur absurdum nec enim mentibus auctorum explicatis.

Et confirmatur nam ita videtur posse quod caliditas febrilis putrida possit predictas humiditates consumere: et dato quod non causaverit ethica sic quod caliditas talis consumpserit totum quod consumit in prima specie ethice et non sic nec transierit in ethica cum ibi differetia nisi secundum magis et minus non sit nec autem aliqua putrida aliquando cuius qua

non est ethica complicata reperitur valde maior consumptio partium substantiarum membrorum quod in prima specie ethice ut clare potest patere cullibet. et hec ratio multum dictum declarat perfecte. Et quibus dictis manifeste concluditur quod in aliqua parte potest esse maior caliditas intensius loquendo quod in aliqua ethica. nam non est dubium quod in parte que iam consumpserit illud totum de humiditatibus que consumuntur in prima et secunda specie ethice sit intensius caliditas quod sit aliquando in ethica species prime. et hoc clare apparebit inferius. et sic per consequens aliqua caliditas existeris in fieri in membro extrinseco intensius quod caliditas facta potest plus consumere de humiditate substantifica illius membri quod caliditas facta cum consumptio talis humiditatis fiat a calido non in eo quod fieri vel factum esse habet sed in eo quod intensius habet esse aut remissius quod agere appropriato passo disposito necessario sequitur actio.

Antiqua traductio.

Reliqua vero est cum a principio consumitur inuadit primam generationem similem facientes effimeris tristitia et ira et labore ampliori simul cum estu facte.

Nicolaus leoniceni

Reliqua autem est cum statim ab initio inuaserint simile primum sui ortum ephe- meris facientes autem ex tristitia aut ira aut lassitudine nimia una cum solis ferore contracta.

Declarat modum generationis se. ethicarum cum sunt incipiendo. et quod dicitur est clarum quia quando calor effimere causatur a causis primitivis et provocatilis sic etiam cum ethice sunt incipiendo. Unde dicitur reliqua vero supple genera ethicarum sunt cum a principio etc.

Sed non est hic sine inquisitione pertransire an ethica possit fieri incipiendo non antecedente aliqua febre. quod non arguit quoniam ethica ponit esse mala complexio calida facta in substantia cordis et membro rum. sed omnem talem malam complexionem antecedit mala complexio sicut antecedit ethicam que ponitur fieri incipiendo cum febre incipiendo non fit.

Et declaratur antecedit quoniam mala complexio calida extrinsece per totum sensibiliter ledens operationem est febre. ut est per definitionem se. videre. talis autem est prefata mala complexio sicut quoniam tamen ethica fit in toto et sit mala complexio calida hec etiam sicut mala complexio cuius terminus est ethica erit complexio mala calida in toto extrinsece. tamen ergo ab hac puer noster sensibiliter lesio in operatione relinquatur hac esse febre. Et confirmatur quoniam illud non fit incipiendo quod non habet causam ethica est talis patent propositiones. Et confirmatur nam unumquodque agens naturale magis et citius operatur

Dubium.

In materiā magis dispositā cum actus acti-
uorum sint in patiente disposito nunc autem
spiritus et humor est dispositio materia ad in-
flammationē cum sint subtilioris substantie:
omnis autē talis substantia plus recipit passio-
nem ut supra et quarto de simplici medicina
primo et sic semper prius fiet effimera vel pu-
trida quod ethica: et sic igitur primo fiet calidi-
tas facta in spiritu vel humore quod membrum. Am-
plius dicit Galenus in de crisi secundo excusans
se attractionē signorum ethice dicit et illud
ideo quoniam hec feb. non accidit ex principio
quod videtur sentire serapion breuiari. v. et auer-
colliget quarto. Et confirmatur aucto-
ritate ras. xvi. continentis verba inquit dico
noscas quod fe. ethica non incipit quoniam non se-
quitur quod membra principalia corporis calefiat
primo putredinaliter penitus: quoadmodum ca-
lescit spiritus et humores cum spiritu prius calefiat
in corpore per motum et siccitatem: et humores calefiat sem-
per putrefactione et siccitate. Sed membra principalia
impossibile est quod calefiat nisi calefacta fue-
rit aliqua pars istorum quod fuerint in eis plerumque
spacium mala complexio calida dominans in eis.

In oppo-
situm.

Oppositum vult Galenus hic expresse et
dicitur mentem auctorum
quod ut plurimum non fit incipiendo: sed sequendo
alias fe. raro et aliquo modo potest incipiendo
fieri. vñ Galenus. r. terapeuticæ marie autem
ut dictum est multoties sicce et calide disposi-
tiones ab ethicis capiuntur fe. cōfessim a prin-
cipio sequitur cōsequenter ut plurimum ethica
egritudines alias ut causas hinc emittit.
vñ in quarto cano. fen. pria emittitens est de
febris interficiētibz magis. qm pducit ad
ethicas et ad egritudines cronicas difficiles
conferuntur et ex effimera et ex prius antecede-
re et ex empyemate et apostemate intus sanato et
prohibitiōe regiminis: et phibitione in frigi-
dationis ut potus aque frigide: et ppter mor-
dicam in frigidationē cordis de foris aut de
intus multoties etiam facit cadere in ipsam ne-
cessitas medici per casum virtutis et frequen-
tiam sincopis dantis in potu vinū et aquā car-
nis et medicinas calidas inde mixto: et vñ uer-
saliter et per egritudines aliquas infra in tra-
ctatu isto tangit Auicena prima quartū posi-
tis causis a quibus fe. euenit ethica. et longin-
quum est ut accidat febris ethica incipiendo
quare sunt membra radicalia tam inflāmata: et
non inflāma humores nec spiritus ante illud:
immo oportet ut calefiat illa in primis de in-
de per processione dierum calefiat illa nisi ac-
cidat causa fortis valde ecce quod vult quod ut
plurimum non fiat incipiendo tñ raro aliquando
potest fieri. ysaach distinguens ethicā habet
duplicem modū factionis eius em ponit hoc
idem sentit auenozar de fe. ethica. et auer. in
quarto colliget et raro accidit hec fe. nisi post
alias febres sicut post effimera in corporibus
ad hanc paratis aut post aliquā ex febribz pu-

tridis. Et confirmantur hec dicta rationi-
bus quod fe. ethica ut plurimum fiat sequendo alias
egritudines apparet: nam vñ quod agens
citius et magis introductum formā in materia:
magis disposita: nunc autē spiritus et humor
ut plurimum sunt materia magis disposita ad
recipiendū caliditatem in facto esse a causis
calefaciētibz corpus nostrum quod sit substan-
tia grossa ut est de se clarum. igitur ut pluri-
mum a causis calefaciētibz inchoabitur in
nobis fe. effimera vel putrida plerumque ethica.

Quod raro possibile sit fieri incipiendo
ostenditur quoniam huius effectus cause sunt possi-
biles igitur et ipse possibilis erit: et patet ante-
cedens: nam agens non agit in quocūque: sed
in materia magis disposita: nunc autē possibi-
le est quod membra sint magis disposita vel eque
disposita ad recipiendū caliditatem in facto
esse sicut humor et spiritus: et hoc voluit dīce-
re Auicena loco suo cum dicit nisi accidat
causa valde fortis. illa autē fortis causa potest
esse vel ex compositione membrorum ut quia
substantia membrorum sit valde habilis in frigi-
dum et inflāmam propter aliquam dispositionem
nem que remanet in eis impressa non sic autem
remanet impressa in humore et spiritu: quia
non sunt corpora densa: immo facilliter alte-
rabilia. vnde possibile est quod membra propter
egritudines aliquā antecedente sit exsiccata
arteria: quia non sunt adhuc refocillata et ex
hoc magis apta inflāmarī quod spiritus vel hu-
mores qui de nouo sepe sepius regenerantur.
vñ talis qui ex egitudine surgit habens sic-
citatem et ariditatem membrorum potest utrius-
que frigidis et humidis. vnde regenerabitur
sanguis frigidus et humidus et spiritus nihil
ominus tamen non sic cito rehumectabitur
membra per restaurationē sicut fiet genera-
tio sanguinis: et spiritus: tunc ergo aduenien-
te aliqua causa calefaciente inueniens mem-
bra arida sicca inflāmabilia. Et hoc etiam
inueniens sanguinē et humores et spiritus non
sic apta inflāmarī generabit in ipso ethicam
non antecedente putrida vel effimera: vel illa
fortis causa de qua loquitur Auicena potest
esse ex parte cause exterioris que sic potest esse
fortis ut simul omnia inflāmaret: et hoc quia
videtur esse de mente Auicene propterea que
subdit: et tunc ethica fiet incipiendo: quia non
sequitur alias feb. Et dato quod alie simul cum
ipsa fierent tamen hoc dictum habet magis
dubium quod plurimum: et alium modum dat con-
siliator finem quem ethica potest fieri incipiens
do non attendentibus aliis: quoniam patiens
est indispotus ad receptionē agentis: aut quia
nimis durum et compactum resistens omnia sa-
rie velut punctum lapides pectosi et maxime
adamas vel sit molle subtile tensibile ut
aer aut vapor per actionem agentis sustinere
non potest: sed magis sit transitus in solidis

et duris cui ostenditur in percussionibus qui-
bus corpora percutiuntur solida vel ut etiam
videre contingit in fulgure quod non omne cor-
pus patiens sit dispositum ut in ipsum agat.
Sed in illud quod est durum compactum et
residens. vnde algazel fulgur quod est ignis sub-
tilis penetrat herbas et res molles: sed tamē
res duras offendit sicut etiam ferrum aurum
dissoluit ea ita quod eliquat aurum in marsupio
et marsupium non adurit et dissoluit ferrum
in manibus et homines non adurit quod euenit
eo quod illa resistent hoc autem minime sic itaqz
in proposito sepius est quod spiritus et humor ma-
teria patiens redditus est conueniens febrili-
bus non autem membra propter quod frequen-
tius ethica post alios morbos interdū autem
aut spiritus aut humor non est conueniens sub-
iectum propter eorum subtilitatem et molliti-
ciem. Sed membra durum solidum: et hoc
causa fuerit quandoque fulgurant proportiona-
ta: et quia talis rarius accidit rarius euenit:
ut fiat ethica incipiendo impressio enim violen-
ta ita in humoribus: et minor in spiritibus in-
ductur propter quod in membris caloris infigi-
tur in calefacto esse non autem in calefieri tñ
vel ut in spiritibus et humoribus. Et autem
ethicū modus placet teneas eum. quoniam in
stantias recipit multas et tu per te considera
et in inueniendo alios modos finem quos potest
ethica fieri incipiendo quoniam possibiles sunt.

Primus ar-
gumētum.

Restat autem ad primo inducta cum pri-
mo dicitur quod omne malum com-
plexionem factam antecedit mala complexio
fiens: et per consequens ante ethicam ante-
cedit feb. fiens. soluit dynus hanc instantiam
dicens quod hoc petit vtrum dispositio que ante-
cedit ethicam que ponitur fieri incipiendo sit
feb. et dicit quod duplex dispositio potest ethicas
precedere: nam vna est quod reperitur in corpo-
re cum non dum corpus actu mouetur ad fe.
ethicam: sed est dispositio per quam corpus est
in dispositione propinqua: et quilibet causa
occurrens permuet ad fe. ethicam: et quia
talis potentia propinqua in re distincta ab actu
dicitur aptitudo hec dispositio non est nisi apti-
tudo quedā que est in membris corporis ali-
cuius ad hoc non a qualibet causa primo in-
flāmantur membra: et ponuntur in ipso in ca-
lefacto esse prius nisi spiritus aut humores et
illa quidem dispositio per quas membra sunt
apta ut inflāmentur eorum substantia et fi-
gatur caliditas in ea sicut in primo subiecto
aliquando est egritudo in membro precedens
ethicam ut sunt omnes egritudines per quas
membra corporis consumuntur et exsiccantur:
et areseunt valde ut sunt causales et fe. longe
et apostemata epatis et similia: et tunc dicitur
fieri feb. ethica tenens alios morbos. Et ali-
quando vero hec dispositio non est egritudo
sed est dispositio que consistit in habitu corpo-
ris naturaliter in modo regiminis illius cor-

poris. ut verbi gratia si aliquis ex natura ha-
beat habitum siccum valde et calidum ut sunt
corpora sicca colerica: et cum hoc vtantur se-
tuntis et labore multo: et incurrat tristitias et
frat in tanta quidem dispositione est apta fie-
ri febris ethica incipiens que non consequitur
alium morbum: et voluit Galenus hoc et tunc
valde dispositio ethicam precedens non est
egritudo. Sed alia est dispositio precedens
ethicam incipientem que non est aptitudo so-
lum ad eam: sed est dispositio que iam cōfict-
dit cum motu corporis ad ethicam. vnde est
aptitudo et potentia cum qua iam aliquis aptus
est coniunctus: nam cum mobile actualiter
mouetur ad aliquem terminum iam actualiter
partim habet de illo termino. cum igitur
ethica sit caliditas in facto esse: et in termino
prius habuit esse in fieri et in motu in quodmo-
tu corpus actualiter mouebatur ad ethicam
et iam aliquid caliditatis habebat. Et tunc si
queris de hac dispositione antecedente ethi-
cam incipientem cum iam corpus actualiter
ad ethicam mouetur.

Dicendum est ut probat ratio: quod est
mala complexio diuersa calida et sicca que in
membris habet esse in fieri a qua noscitur
operationes sensibiliter: sed illa feb. non est
alia a genere feb. ethice: sed in eodem genere
reponitur cum ethica: quia illa habet esse in
motu cum corpus mouetur ad ethicam mo-
tus autem est de genere terminus ad quem va-
dit: et ideo dato quod hec mala complexio in fie-
ri nihilominus tamē non est effimera nec pu-
trida: quia in effimera et putrida calor extra-
neus habet alium plurimum subiectum quod habet
ethica. ut patet. et ideo quod effimera et putrida
possint dici moueri versus ethicam tamen di-
spolitio effimere et putride ponitur esse alte-
rius generis ab ethica: sed dispositio predicta
dum actualiter corpus mouetur ad ethicam
incipiens: quia non habet aliud subiectum
primum de corpore nostro nisi membrum: ideo po-
nitur esse de genere ethice: et pro eodem repu-
tatur cum ethica que habet esse in termino
motus. Et hinc est quod talis dispositio in termi-
no motus cessat in membro esse sicut terminus
motus cessat in termino motus: et propter ta-
lem dispositionē: quia non habet aliud subie-
ctum quod habet ethica primum non potest com-
poni cum ethica: quod ethica adueniens cessat:
sed in fe. putrida quia habet aliud subiectum
primum calor extraneus quod in ethica hinc est
quod dato quod corpus in ethicam transeat ex feb.
putrida seu in tempore potest simul fe. putrida
remanere et effimera ab ethica: et ideo quod
ethica non possit incipere quin precedat ma-
la complexio calida fiens illa tamen non po-
nitur aliud genus feb. ab ethica.

Et si dicat Galenus in libro de ma-
la complexione diuersa ponit instantia

Solutio.

Solutio. q̄ mala cōplexio diuersa calida in toto solus sit in duplici genere. i. se. effimere et putride. q̄ intelligit de mala cōplexione diuersa de ratione cuius nō est ut sit terminus eius mala cōplexio equalis: q̄ pōt fieri effimera et putrida dato q̄ ethica non sequit̄: et licet etiā posset cōsequi: s̄ mala cōplexio diuersa de cuius ratio est ut eius terminus sit mala cōplexio equalis q̄ nō sit equalis ipsa tamē sub eodē genere reponitur. **Secunda** solutio ē dat̄ dyuis dicēs q̄ talis dispositio precedēs ethica que habet esse cum corpus mouet ad ethica nō est se. q̄ non est egritudo: s̄ est dispositio quedā neu- tra: et tunc dicem⁹: quia hec dispositio tēpore modico habet esse in mēbris: et tūc operatio sensibiliter nō ledit ab ea nisi qñ ad terminū deuenit in quo habet esse se. ethica. Et patet q̄ talis ethica sit incipiendo: quia nō accedit ipsam dispositio q̄ sit se. immo uero que sit se. egritudo dicit̄ tñ q̄ p̄ia solutio ē subtilior: et magis rectificas necessitatē in p̄dicto dubio.

Thomas

Nos autē hanc solutionē vltimā q̄tū ad hoc q̄ talis dispositio non est egritudo tenemus pro veriorē: q̄ da- to q̄ hec sit mala cōplexio calida in toto le- dens operatiōes sensibiliter n̄hominis tñ quia nō habet aliquod vñū subiectū in corpo- re nostro in quo habeat esse factū idcirco nō est feb. nec morbus quēadmodū dictum fuit supra de caliditate ire: qualitas em̄ simplr a causis primitiuis depēdens non est morbus et q̄tuncq̄ operatiōes sensibiliter ledat: et illa fuerunt superi⁹ declarata cum declaratiū fuit quid requiritur ad constituendū essentia morbi: talis ergo mala cōplexio siens q̄ post ea cum est facta et ethica incipiens: q̄ simplr a causis primitiuis habet esse depēdens nec habet esse factū in aliqua materia corporis nostri morbus nō est et q̄tuncq̄ operatiōes sensibiliter lederet. Et ad aliud inductū cum dicitur q̄ ethica nō habet causam est verum causam a qua dependeat postq̄ inducta est bene tamē habet causas introducentē: et hoc per se est notum. **Ad aliud** cum dicitur q̄ agens prius agit in materia magis disposita concedatur modo ut patuit dato q̄ ut plurimū ex dispositione generali spiritus et hu- mor sint magis dispositi ad inflammandū q̄ membra tñ aliquādo et ex dispositione particu- lari aliqua potest contingere q̄ membrū erit magis dispositū q̄ illa: et hoc iam declaratiū est. auctoritates autē allegatē volunt dicere q̄ ethica non sit incipiendo: i. ut plurimū non tñ negant quā aliquid raro possit contingere.

Antiqua traductio.

Agitur has autē febres non difficile est sanare. **Has autē** iam q̄ ex ipsis in ma- rasmo. i. tabe deueniunt incitiam preexistē-

tium medicorū nō solū non facile: s̄ neq̄ est possibile sanare consistētes demū iam certissime et nō adhuc incipiētes.

Nicolaus leoniceni.

Hasce igit̄ febres nō est admodū diffi- cile curare atq̄ ex ipsis ad tabē puenerūt ex incitiam medicorū q̄bus earū cura fuit demādata ubi iam exq̄site cōsistūt et iādū dum inceperūt non modo est easdē cura- re difficile: sed etiā impossibile.

Concludit ex dictis difficultatē et facilitā- tem curationis harum specierum ethice de quibus mentionē fecit et dicit q̄ has febres ethicas incipientes non est difficile sanare: sed que ex ipsis cadunt in tabem per ignorā- tiam medicorū: quia non reparauerūt ante q̄ in tabem caderent: et etiā siue ex alia causa in tabem cadant non solum non facile ad curandū: immo non est possibile illas sa- nare. **Et** subdit consistentes demū iam cer- tissime id est cum certissime sunt tabide facte et non ad hoc incipientes: et hoc habet expo- sitionem duplicem: primo q̄ ethice non pos- sunt sanari cū iam certissime trāsuerint ad ma- rasinum: et non adhuc incipientes: quia quā- do ethica est incipiens. tunc bene sanatur et iam dicit̄ alio modo: et non adhuc incipiētes scilicet fieri marasmus: et tunc erit sensus **Valen- ti** q̄ quādo aliqua se. inciperet esse marasm⁹ et nondū certe marasmus consisteret adhuc possibile esset illam sanari: et vnde **Avicenna** et finis adubul: quia tunc certe sit marasmus non recipit curationē penitus et magis autēz dicit amplius rectificatur ille q̄ quis cōsequi- tur statum adubul: et parum recipit curatio- nem. et intelligit per hoc amplius rectificatur id est rectum est dicit de illo qui cōsequi- tur adubul. i. parum recipit curationem nisi deus velit et propiē que non peruenitur ad hoc ut caro minuat̄ etc. **Et** attēde q̄ cau- sa dictorum **Valenti** satis est nota: nam cum ethica est incipiens aut nulla aut valde mor- dica consumptio humiditatis adhuc est fa- cta: et ideo ex ipsa accipitur curatio ex sola di- spositione q̄ curatio est alteratio sola: et ideo in principio est facilis curationis. cum autēz est in scda specie: tunc est curationis difficilis: ris propter tam q̄sumptū esse de humiditatib⁹ que restaurari indigent n̄hominis tuari potest cum adhuc non multū sit consumptū de humiditate substantifica membris qua me- diante stat in eo virtutis fortitudo: et habili- tas membris ad curationē. Cum autē tam ho- mo est marasmat⁹ non amplius oportet cura- tio cum membris ex magna siccitate inepta sunt restaurari et substantifice humectari vir- tus etiā in eis essentialiter multū sit passa ut imbecillis valde reddatur ut clare ponit **Bas-**

lenus infra illo caplo de termino vero in intellū non dicitur vel hōiaruz etc. vnde auer. colligit tertio. Et tertia species ethice est omnibus deterior: et illa est cuius calor extraneus pro- fundatus est in mēbris solidis: quia impossi- bile est q̄ ab eis resolutū est restaurari: quia mensuravite naturalis est em̄ mensurā humi- ditatis radicalis in quolibet individuū pro- portionate p̄portioe dupla: et ideo **Avicē.** vi- cebat et ethica quidē in principio rei est diffici- lis cognitiois et facilis curationis et in fine sui est facilis cognitiois et difficilis curationis.

Instātia.

Sed obijcies

q̄ ethica in principio non sit facilis curatio- nis: quia ethica est propria cordis mala com- plexio: sed mala cōplexio cordis cum est con- firmata curationē non recipit ut **Avicenna** ter- tio cano. fen. xi. caplo scdo. ubi dicit cūq̄ cō- firmatur in corde malicia cōplexionis non re- cipit curam: et cum non est cōfirmata non est facilis susceptibilis cure: nūc autē q̄libet spe- cies ethice est mala cōplexio cordis cōfirma- ta cum habeat esse factū: et in substantia cor- dis et indepēdens a causa. **Et** dicit q̄ **Avi- cenna** non intelligit malam cōplexionē confir- mataz esse q̄ fixam: quia hoc modo quelibet ethica est confirmata: sed per malā cōplexio- nem confirmatā intelligit malā cōplexionēz peruenientē: ad summū malicie q̄ dictū con- cordat dicto suomet i fine tertij capli. xi. fen. cum dicit et quādo peruenit calor purus et in- telligit per calorem purum intensum valde ad cor moritur ille cuius est.

Antiqua traductio.

Matura deniq̄ earū est sicca et calida: simile quidē patiēte corde qualevisq̄ car- bo licini in lucerna cum q̄ plurimū cōbu- stum fuerit frāgitur em̄ q̄ ita frictū est et dissoluit et cōtinuitatē depdit ab aridi- tate ut neq̄ si supinfundas habūdans oleū reaccēdere possis flāmā sufficientē circūpalpitāt igit̄ in egro parua et imbe- cillis flāma semp erit magis minor sit do- nec extinguat̄ marasmodis. i. tabida qui- dem certissime talis febris.

Nicolaus leoniceni.

Earū siquidē natura calida est et sicca cuz tale aliqd. cor patiat̄ quale lucerne so- mes cū fuit plurimū exust⁹: nam q̄ ita tor- refact⁹ est frāgit atq̄ dissoluit atq̄ ex ari- ditate tenuitatez admittit adeo ut si neq̄ magnā olei copiā superinfundas flāma habūdatioz possit accēdi. Semp em̄ par- ua et debilis in ipsa palpitāt flāma ac cō- tinue fit minor donec ex toto extinguat̄. Talis qdē febris q̄ oīno tabida existit.

Quia dicitur se. ethicas marasmatas ne- posse curari. vult declarare naturam istius ta- bide dispositionis ut per hoc quasi assignat im- possibilitatē curationis earum. Et dicit q̄ na- tura istarū ethicarū q̄ perueniunt ad maras- mum est calida et sicca non quia et alie ethice non sint calide et sicce: sed q̄ maxima siccita- tis in istis est intēsa: et tunc declarat dictum suum cuz dicit patēte quidē corde supple in marasme simile qdē vltioz carbo lichini in lucerna cum plurimū cōbustū cum est dissolu- bilis et fragibilis: et admittit p̄p̄ia cōtinuitatē propter humidū deperditū qm̄ cōtinuitas in mixto est propter humidū qdē p̄tinuat partes sicci. Et ideo si tunc supinfundas oleum non pōt sufficere flāmā reaccēdere. igit̄ supple- sic in egro circūpalpitāt parua et imbecillis flāma et semp fit minor donec extinguat̄ et mo- riatur corp⁹. vñ p̄cludit marasmon. i. tabida quedā certissime talis se. esse. **Et** attēde q̄ **Valen- ti** in his verbis ostēdit necessitatē mor- tis eueniētis in se. marasmonica: nāc ita in no- bis p̄manet. mediāte calido et humido mors autē est frigiditas et siccitas illi opposita quē admodū calor carbonis deficit ex p̄sumptio- ne hūdi qdē est ill⁹ subiectiv⁹ q̄tūcūq̄ oleūz reinfundat nō possit facere sufficientē flāmā ita cōsumpta hūditate substantifica corporis nostri ex calore ethice qdē est papulū et subie- ctum caloris naturalis remanet parua et de- bilis flāma in nobis sic p̄ cōtinuēviteriozē il- lius hūdi p̄sumptionē extinguit. Quare autē calor hie infer⁹ requir̄ p suo subiecto hūdi cū i spera p̄p̄ia sit cū loco apparebit infer⁹.

Antiqua traductio.

Est em̄ eadē existēs egritudo passioni marasmo. i. tabi. Nā hec et qdē in his q̄ se- nuerunt fit sine febre extincta in eis inna- ta caliditate q̄vitiq̄ et maxime mors incō- tristabilis est et em̄ naturā in siccitate p̄si- stens sicut et eorū q̄ preter naturā maras- mā patiūt̄. i. tabēt illa spēs quā nuncu- pat philippus ex egritudine senectutē in quā multos vidimus nō solū senes sed et pueros incidētes. **Nicolaus leoniceni.** Aut q̄ ab ea passiōe non differat q̄ ta- bes appellat̄. Nā et hec absq̄ i decrepita etate solet accidere extincto nativo calo- re qdē nihil aliū existit q̄ mors q̄ sine sensu doloris ac em̄ naturā ex siccitate p̄tingit sicuti his q̄ preter naturā tabescūt altera aduenit spēs q̄ a philippo ex egritudine senect⁹ vocat̄ in quā nō solū senes: s̄ etiā pueros vidimus incidisse q̄ plurimos. **Quia** dicit q̄ talis spēs ethice de qua vltio fuit locut⁹ certissime est tabida q̄ eadē est. i.

similis egritudo passioni marasmo. l. tabi su-
pra existit in senectute. Et tunc assignat dis-
ferentia tabis existit in senectute et in ethi-
ca. nam pro sed: hec scilicet tabes in his que se-
nuerunt fit sensisse extinctio calido: que extin-
ctio est mors inconstitabilis: et secundum naturam in
siccitate consistens: ex qua siccitate causatur
caloris extinctio sic sine mors est: et in siccita-
te eorum que preter naturam talem paritur et
hoc illam speciem tabis quam phylippus nunc
pauit senectutem ex egritudine qua multoties
non solum senes: sed pueros videmus parien-
tes. et in hoc tetigit Galenus speciem tabis
que vocatur ethica senectutis.

Antiqua traductio.

Marasmodos vo. i. tabida febris non
solum sicca sed et calida est passio. inextin-
guitur autem secundum hanc multum citius his qui
in animali est calor et tabet uniuersum cor-
pus in modum ligni vltime, desiccati: vel
propter teporis longitudinem: vel propter
flamme vicinitatem vel vehementem et im-
moderatam ariditatem: sed de tota quidem
marasmi. i. tabi: dispositione qualis que-
dam est singulariter scriptum est.

Nicola leoniceni.

Tabida vero febris: non tantum sicca:
sed etiam calida est passio. extinguatur au-
tem valde celerius in hac egritudine cal-
or animalis totumque corpus tabescit in
star arboris supra modum arefacte aut
ob longitudinem temporis: aut flame
viciniam aut vehementem atque immode-
ratam siccitatem: sed de vniuersa quidem
talis dispositione qualis natura sit seorsum
scriptum est.

Resumptis notificatione prime speciei ta-
bis tacte que est ethica tertie speciei. Et quod
dictum est clarum. nam siccitas coniuncta calori
est vltima. et vltimo cum dicitur quod de tota
dispositione calida singulariter scriptum in-
telligitur hoc dictum esse in suo libro de tabe. Sed
attentio dignum quod sicut patet per Galenum in
libro de tabe marasmi siue tabes est idem et
nihil aliud nisi corruptio corporis viuensis
ex siccitate. diuersificatur autem quidam est
naturalis ut siccitas senectutis naturalis ex
qua corpus moritur morte naturali. et hanc
tabem tetigit Galenus in littera cum dicit. nam
hec quedam in his que senuerunt fit sine fe. 2c.
Unde subdit que vltima est mors inconstitabi-
lis est et secundum naturam: et dicitur talis mors inconsti-
tibilis: quod non a violentia multa propter ma-
gnam inclinationem quam habet senes ad corru-
ptionem. Est autem talis mors secundum naturam quod est

a principio intrinseco secundum quod naturalis est
actio et continua ex necessitate contrarietatis que
est inter calidum et humidum que supra diximus de
clarata fuerunt. unde aristoteles in libro de morte et
vita propter quod et paruis passionibus aduenien-
tibus in senectute velociter moriuntur propter
paucum esse calidum vel per plurimum appa-
tus in multitudine vite si qua vltima molestia
fiet particule. scilicet prime. ut cordi cito extinguitur.
quemadmodum enim mometaanea et parua in ipso
flamma existit propter paucum motum extinguitur
propter quod et sine tristitia est et quod in senectute
mors nulla est violenta in ipsis passionibus contingere
te moritur: sed in sensu aie absolutio fit omni-
modo modus autem secundum quem homo moritur in
senectute morte naturali videtur poni ab Aristotele
cena. capitulo de etatibus: tertia sen. primi per cor-
ruptionem humidum radicale: suscitatis humi-
dum radicale. vbi seipsum calidum naturale in-
terimit per accidens non cum possit absolutio actio
calida in humidum radicale in quantum calidum est: sed
est resolutio et consumptio illius non tamen intelli-
gas alicui. velle homines mori ex corruptione to-
taliter humidum radicale. et superficialiter loquitur
quoniam multo citius corpus corrumpitur quam vltima
fiat consumptio humidum radicale ut patet ad sen-
sum. nam sensus quoniam ponit aristoteles de morte et
vita modus secundum quem homo moritur in senectute
te est quod calidum naturale agens in humidum ra-
dicale illud producit ad tantam consumptionem quod
amplius pectus dilatari non potest: tunc autem
calidum non euentatur inflammatur et intretur: talis
autem accessio facta emarcescit calidum quemad-
modum ignis vnde obstruunt euentari non po-
tens. similiter tale calidum inflammatur agens in
sanguine et humidum nutritum exsiccat et
fiunt in epate nutritionem reddit et generat
spiritus. sic etiam potest dici quod accedit mors ex de-
fectu humidum nutritum cum ex tali materia
fueri non possunt. vbi aristoteles principium aus-
tem vite deficit habentibus si non refrigera-
tur calidum et communicas ipsi cor vel proportio-
nale in non habentibus cor quemadmodum enim
dictum est frequenter calefuit ipse a seipso
quo igitur his quidem pulmo: his autem brachia
indurate fuerunt propter teporis longitudinem de-
siccatis his que brachia: his autem pulmone et
istis terrestribus non possunt has partes mouere
nec eleuare nec simul ducere: tade facta iten-
tione marcescit ignis. i. calidum naturale. Et
quo patet causa elusae apparatus in sensibus.
videmus enim senes cum sunt prope mortem natu-
ralem letari vna: aut causa in eis accedit pro-
pter hoc: quoniam tunc in eis calidum naturale ali-
quo fortificatur modo ex intensione prefata.
Et esset autem hic locus dubius quod ex impedi-
mento facto in sene ex respiratio non debeat
calidum corrumpi. et dato quod illud impedimentum
sit satis magnus: et hoc propter calidum illud
esse valde modicum et valde modica in frigiditate
datone. requireretur quod tibi derelinquo. non
ergo fuit

ergo fuit mens Aulice. vltima consumptio
humidum radicale esset naturalis mors: sed co-
sumptio humidum radicale tanta que non potest ca-
lidum conseruare per modum dictum siue secundum membra
per illius consumptionem inepta reddant ad ca-
lidi euentationem vnde sequitur prefata consum-
ptio. Et propter quod attende sicut patet in libro
de causa longitudinis et breuitatis vite calidum
naturale fundat in humido non quocumque: sed
pingui et vincto: vbi videmus quod habentes hu-
midum aquosum sunt breuis vite eo quod in eis non
bene potest saluari calidum naturale. in sene-
ctute autem totum hoc humidum pingue et vincto
sum quasi est consumptum et quod erat proprium sub-
iectum calidi. vbi in eis remanet paucum calidum
et paucum humidum faciens ad vitam vnde quod
cumque modica costrictione per quam ille euentari
non possit multiplicato illo calido in seipso cito
consumit illud humidum modicum quo consum-
ptio corruptum calidum quod in illo conseruari habet
bat. Et quo sequitur marasmon veritatem ad
hunc marasmon luuant omnes cause posite ab
Aulice. appellatur autem talis corruptio ma-
rasmon quia sicut in illis que putrefiunt et mar-
cescunt trahitur humidum paulatim donec vlti-
mo extinguitur et incineratur quod totum humidum
est abstractum eodem modo est quia fit paulati-
na consumptio humidum a calido donec vltimo
totum humidum quod erat subiectum calidi est abstra-
ctum et consumptum tunc calidum ipsum consumit
vnde marasmon appellatur: sed quoniam calidum cor-
rumpitur a contrario. i. frigido tunc non est per ex-
tractionem et talem consumptionem humidum et
ideo talis corruptio appellatur extinctio.

Attende tamen quod ad corruptionem
marasmon adiuuat corruptio extrinsecum scilicet
aer cotinens quod ab illa corruptione absolutio non
potest: ymaginor enim in vltima dispositione
mors naturalis in corruptione particule que
vltimo moritur morte naturali: quod in morte non
naturali et violenta aliquando posset esse simili-
tudo quedam ad corruptionem ignis accensi in
candela cum vltimo coplent consumere humi-
dum septi: nam quando calidum totum humidum sepo-
sum consumpsit non potens amplius ab illo fo-
ueri et restaurari cito ab intrinseco alterante
corruptum propter eius paucitatem et quia non re-
generatur vnde partes eius inflammate que co-
tinue resoluuntur non est dubium quia a seipsis
non infrigidantur: sed a continente et dato quod
poni posset et moues aliud ita in proposito in
animali cum totum humidum est consumptum
quod faciebat ad conseruationem calidi et cecum
etiam quasi totum calidum est resolutum cito ca-
lidum illud paucum quod foueri et restaurari non
potest ab extrinseco alterante corrumpitur et
ab humore frigido extraneo multiplicato ita
quod hec vltima corruptio caloris extinctio
posset appellari: nihilominus tamen appella-
tur marasmon quia hec corruptio fit. Et sed

tur propter tale consumptionem humidum extranea
tione dicta. sed quoniam corruptio calidi fit solia a co-
trario tunc appellatur extinctio quod non est ibi huius
humidum radicale extinctio. Ideo autem duos
modos corruptionis calidi naturalis tetigit
Aristoteles in libro de morte satis circa principium cum
dicit. sed adhuc ignis duas quidem videmus cor-
ruptiones marcedinem et quadam extinctionem et
intret per ignem calidum naturale. vocamus
autem eum quidem que a seipso marcedinem: et
autem que a contrariis extinctionem hanc quod. scilicet mar-
cedinem senectutis supple vocamus hanc. scilicet ex-
tinctionem vltimam supple vocamus corru-
ptionem accidit autem ambas propter idem fieri
corruptiones diffinitione autem alimentum non po-
tente calido accipere alimentum corruptio fit
ignis contrarius enim quidem cessare facies dige-
stionem. scilicet humidum quod ipsum ingrossat. Et ex hoc
reddit eum ineptum et prohibet nutriri quoniam
aut marcescit. Et vnde igitur ad propositum cum
tam sit dictum de marasmon naturali quod alter
est marasmon propter naturam talis est duplex
quidam est simplex qui simplex tabes appella-
tur. vnde Galenus ibi hoc quidem ergo simplex
tabes. scilicet que ex sola siccitate puenit propter in-
ebatationes videtur fieri secundum propositum abstinentiam
et quicunque famem ciborum indigentia. Quidam
autem est marasmon propter naturam compositus: ta-
lis quidem est compositus cum caliditate ut acci-
dit in tertia specie ethice. quidam est compositus
cum frigiditate qui dicitur marasmon senectutis
siue ethica senectutis: que est dispositio propter
naturam similis senectutis frigida sicca de qua
loquitur Aulice. lib. sen. i. cum dicit quod relinque-
tes exercitium frequenter incurrit ethica. scilicet sene-
ctutis in qua membra substantie exsiccantur
propter nutritionem. vnde exercitio dimisso
calidum obtunditur non attrahitur nutrimentum
ad membra nec eis apponitur ex quo accedit
eorum exsiccatio et diminutio caloris infrigida-
tio et multiplicatio humiditatis accidentalium
quod quidem directe in senectute accidit et sub-
stantialiter frigidi sunt et sic accedat huius
Et talis passio ut tetigit Galenus potest eueni-
re in qualibet etate. has autem omnes species ma-
rasmi tetigit Galenus in littera. Et attende quod
Galenus in littera addit in nobis modum clarum
qualiter in mala complexione facta ut in ethi-
ca accedit alteratio et per consequens qualiter
ab ea contingat corporis corruptio et hoc cum
dicitur enim eadem existens egritudo passio
ni marasmo. nam hec quidem in his que senuerunt
fit sine fe. 2c. In quibus verbis tenuit Galenus
quod similis modo homo ex ethica corruptus sicut
cum ex senectute perimit et per consequens si-
milis in ethica qualis fit in corpore existente
in sanitate quantum ad illud nam in homine
existente in naturali dispositione fit alteratio
per hoc quod calidum naturale agens in humi-
dum ipsum resolutum et consumit. Et qua altera-
tione homo secundum diuersas etates diuersimode

Cum dedit noticiā feb. ethice q̄ colicidit in marasmū ponit nunc signa ethice que in marasmū completū nōdum incidit ita q̄ hec signa q̄ ponit sunt signa ethice in qua peruenitur vsq; ad marasmū in vñū non tñ recedit corpus incōplemētū illi. Et p̄rio suā intētiō nem p̄misit: et deinde ad declaratiōē dīcēdo rum ostēdit qū est q̄ fe. ethica incidit in marasmū dīcēs q̄ hoc tunc est cum humiditas cōnnata q̄ est de se minata in vnoquoq; corpore p̄m regīōes intelligit poros: et ex sua humiditate membra p̄mo nutrītur partitur non vltra esse p̄m cordis corpus: nam donec humiditas talis p̄m aliquid in corde cōseruat se. est ethica solum non tñ adhuc est marasmōnda: s; tñ in periculū deuenit aliqd nō exīēs talis humiditas tunc cōsistit certissimū marasmus. Et attēde q̄ Galen⁹ per hūiditatez cōnnatā ex qua p̄mo nutrītur particule itellexit hūiditate q̄ est in vltima dīspōitiōe ad hoc q̄ cōuertatur in substantiā membri et talis est humiditas scdā q̄ cambiū appellat. Ex hac em̄ humiditate mēbra dīcūt p̄mo nutrītur: q̄ ex ipsa imediate nutrītur. Alia autē humiditas nō dīcīt p̄mo nutrīre membra: quia nutrīt illa mediāte. s. per cōuersionē eius p̄mo in cambiū. et ideo nō appellat cibū: sed futurus cibus nec vere est nutrimentū vt p̄t de regimīne sanitatis p̄io circa finē et de cōplexionibus tertio. et innuitur: in cōmēto affoissimū cibus p̄ter naturam intrat. Innuit em̄ Galen⁹ q̄ qñ hec humiditas cōsumitur manifeste. tunc iam fe. ethica incipit tendere in marasmū: q̄ ad cōsumptionem huius humiditatis iam cōsequitur aliquālis p̄sumptio manifesta: et exsiccatio in substantia cordis. Sed qñ nōdum est cōsumptio in tali humiditate adhuc feb. per manet ethica tñ sine hoc q̄ sit tñ trāsīt i marasmū. Et qñ hec hūiditas ex toto est consumpta eo modo q̄ apparebit infra statim. tunc fact⁹ est marasm⁹ certissime: q̄ tñ manifeste incipit et fit cōsumptio in humiditate q̄ continens substantiaz cordis penes quā cōsumptionez feb. marasmus appellatur.

Antiqua traductio.

Igit quidē difficilis est et ethica: oīm febriū dīspōitiō cum demū initij tēpus exēsserint. Nicolai leoniceni.

Est quidē oīm ethicarū febriū dīspōitiō difficilis vbi iā p̄cipij tps p̄terierit.

Cludendo ex dictis ostēdit modos ethice q̄ non cōincidunt in marasmū. cludūt em̄ q̄ difficilis est dīspōitiō oīm ethicarū febriū cum p̄trāsuerint tēp⁹ initij. i. specīe p̄mā: et hoc p̄t ex predictis: q̄ post specīez ethice p̄māz iam cōsumitur cōnnata humiditas cordis et accedit corpus verus marasmum. qui est dīspōitiō insaniabilis.

Antiqua traductio.

Determino oīm initij nō dierū vel horarum numero quēadmodū nec in alijs egritudinib⁹: s; qualitate dīspōitiōis. cū em̄ p̄cipij euerit ea q̄ p̄m naturā est eu crasia p̄m corp⁹ cordis neq; cōnnata hūiditas deperit p̄fessim neq; virt⁹ i firmat: sed p̄mū quidē velut ebullitio quēdā fit hūiditatis in quovtiq; tpe facile est sanari talē febriē vtq; nihil v̄tute iāz passa.

Nicolai leoniceni.

Determino autē p̄cipij non dierū aut horarū nūero sicuti neq; in alijs mēbrorū generib⁹: s; ipso dīspōitiōis modo. Cum em̄ naturalis cordis temperies p̄m euerit incipit neq; natia hūiditas p̄otin⁹ abolef neq; virt⁹ plurimū laborat sed p̄io fit velut quā effluēscētia hūiditatis quo in tpe facile ē huiusmodi febriē sanare tāq; nihil adhuc v̄tute p̄fessa.

Deinde declarauit cū dicit de terminore: rozc. modū vñū specīez ethice q̄ nō cōicidit in marasmū: et est p̄ia spēs ethice: nam dicit q̄ oīm ethicarū exēsserūt tēpus initij. i. p̄ie specīez est dīspōitiō difficilis declarās hanc specīez dicit q̄ non declarat tēpus initij scilz fe. ethice q̄ est p̄ma spēs nūero dierum vel horarū sicut nec in alijs egritudinibus. s. de terminatur p̄cipij per numerū dierū. Et in quibusdā libris est littera affirmatiua quēadmodum in alijs egritudinib⁹ vt posset verifi: cari: q̄ in alijs egritudinibus quibusdā verificamus siue determinam⁹ p̄cipij scdā numerum dierū vno modo: q̄ p̄cipij vno modo accipit p̄io spacio trīs dierū vt p̄io de crisi: et p̄mo affoissimorū: et p̄io p̄nosticoz tñ accipiendo p̄cipij egritudinis p̄m qd est vñū de quattuor tēporibus morbi nō determinamus ipsum numero dierū: sed ex alijs determinatur: ergo p̄cipij illud qualitate dīspōitiōis: q̄ cū eu crasia q̄ est scdā corpus cordis p̄mū euerit. i. trāsmutat: et hoc ad caliditatem p̄ter naturā factam nec prout humiditas cōnnata de qua dīctū est nec infirmatur verus. i. debilitat et nō intelligas hoc absolute: q̄ impossibile est q̄ virtus nō sit debilitata cum calor p̄ter naturā sit in substantia mēbrorū infirmus: sed nō debilitata per respectū ad alias specīez ethice. Et hoc quia virtus maxime salua ē in substantia membri et humiditate q̄ est cōnnata nō cōsumitur nisi per modū quidē. Sed tñ cōsumitur humiditas q̄ est in extremitate paruarum venarū et rorūda. ideo in ipsa virt⁹ non dicitur de per se et essentialiter debilitari. Sed in cōparatiōe

in cōparatiōe ad illos. Et tñ declarat quālis alteratio fit in tali humiditate cōnnata in hac p̄ma specīe ethice cū dicit: sed p̄mū quidē velut ebullitio. i. calefactio quā sit humiditatis scz cōnnate cordis i quo vlt⁹ zc. Et hoc est clarum ex dictis. vult ergo Galenus q̄ in p̄ma specīe ethice nō fiat cōsumptio humiditatis cōnnate que est cambiū et oportet ab eo intelligere vt patebit in tali specīe fit cōsumptio humiditatis existētis in extremitatibus venarum et totalis.

Antiqua traductio.

Deiceps vñ et p̄sumptio quā fit i ebullitione. Et hac ampli⁹ iam p̄cedere et ipa cōstitia corpora q̄ sunt velut elemēta cordis sicciora et subtiliora sunt et virt⁹ imbecillis intātū fit in q̄tuncq; et siccitas in ea dñatur et caliditas quaz sufficeret et altera dominās imbecillē facere virtutē.

Nicolai leoniceni.

Deinceps hac in longū p̄tracta effluēscētia ipse similes particule sicciores reddūtur atq; iopia alimēti tenuiores ac tñ virt⁹ laborat q̄tū siccitas atq; caliditas i ipa febriē inualuerit qñ ea altera exuperans v̄tutē imbecilliorē reddere potuit.

Deinde declarauit scdā specīez ethice in q̄ ethica iam incipit tēdere i marasm⁹: et hoc cū dicit deinceps. i. post p̄mā spēm ethice cū intrat ad scdā vbi in p̄ma humiditate cōnnata fiebat ebullitio: et non cōsumptio hīc in tali ebullitione fit cōsumptio et q̄ dicit vltimus parum per similita corpora cordis intelligit membra eius cōsimilia.

Antiqua traductio.

Talis febriē iam quodāmodo ad vtraq; se bz et media est et insaniabilis oīno illius marasmōdis. i. tabide fe. et ei⁹ q̄ paulo ante dicta est q̄ scdā iitia adhuc facilis est curari latitudosio est: et in hoc q̄ multa q̄ et dīspōitiōis ipi⁹ nō parua quā est i magis et min⁹ alteratio igit fe. quidē q̄ equaliter distat ab alterutris febrib⁹: et ab ea q̄ iam certissime est marasm⁹. i. tabida et ab illa q̄ nōdū quid tale bz media quodāmodo est et ad sanationez eodē modo ab alterutra habēs reptationē: ea vñ q̄ est p̄p̄inquo: marasmōdi. i. tabide iam periculo appropinquat quēadmodū et que alteri prima est non paucā habet salutis spēm.

Nicolai leoniceni.

Cuiusmodi febriē iāz quodāmodo

ad vtraq; partem declinat ac mediū obtinet locū inter eā tabidā febriē q̄ penit⁹ curam nō admittit atq; illā de qua paulo ante dixim⁹ q̄ facillime in principio curari pōt. Sūt vñ et in hac latitudines multe qm̄ dīspōitiōis ipi⁹ multe i eo q̄ magis ac min⁹ diuersitates. Que igit equaliter distat ab vtraq; et ea. s. q̄ exquisitē tabida existit atq; illa in qua nihil est adhuc tale medio quodāmodo se bz ad curationez vñ bio ad partes ābas inclinās momento: q̄ autē tabide p̄mior existit est etiā periculo vicinior cū q̄ alteri p̄ie magis adheret non parua salutis spēm possit asserre.

Deinde Galen⁹ cōparauit hāc scdā speciem ethice ad p̄mā et ad tertiā q̄ est marasmus dīcēs q̄ talis fe. tenet mediū inter illas et q̄ in hac specīe est multa latitudo deinde quia hec spēs est media inter illas conclusit ipsam se habere ad curā medio mō: naz cum dicit sic hanc spēm ethice multaz latitudinē habere aliquando equaliter distabat ab illis vltis aliqñ plus appropinquabat p̄ie specīez tertie aliqñ plus econtrario p̄m q̄ alteratio in ea multū vel parū p̄cessit: et dato q̄ spēs ethice cū equaliter distat a p̄ia et tertiā medio modo se habet ad curā: sed cū plus appropinquat tertie specīez q̄ p̄ime iam est in periculo nō sanādī. cum autē ad p̄mā plus appropinquat q̄ ad tertiā nō bz parua spēm salutis: immo multā. Et hoc itellexit cū dicit eodē mō est habēs reptationē ad alterutrā. i. habēs p̄p̄inquitatē maiore p̄sus alterutrā zc.

Et licet circa has partes dubitare quot sint specīez ethice ponēde et apparet q̄ quattuor: q̄ tot sunt hūiditates secū de. Et arguit q̄ quinq; q̄ pōt ponēre media ante cōsumptiōē humorū: et q̄ sit tñ vna specīez: q̄ tñ est vñū subiectū oīm specīez ethice. vt hic p̄t. Et similit er Aluce. et alij actor. p̄pter qd attētiōe dīgnū q̄ ex hīs q̄ hic innuit Galen⁹ apparet directe modus dīstinctionis ethice: nam tres in genere spēs ethice esse insinuatur assumēdo nomē ethice ex tēse vt p̄t per Alucenā quarto cano. quartū tertiā spēs est q̄ p̄p̄ie vocat marasm⁹ in qua cōsumitur humiditas substantialis cordis continuās membra cōsimilia que sunt elemēta cordis due autē specīez p̄p̄ie vocātur ethice quarum p̄ma est in qua non accidit cōsumptio in humiditate cōnnata cordis: sed tñ in tali humiditate accidit ebullitio et calefactio hoc ideo: q̄ in p̄ma specīe q̄ est initij ethice nec humiditas cōsumitur substantialis cordis nec humiditas ex qua p̄mū nutrīt que cambiū vocatur: sed bñ in ipsa accidit cōsumptio alculus humiditatis que tñ non est cordis cōnnata

nota. Nam attēde q̄ in ethica accidit cōsumptio a calore naturalī sicut accidit cōsumptio a calore ignis i lychino. mō sicut p̄mū qd cōsumit flāma ignis ē hūiditas olei q̄ est in lāpade circū effusa: z q̄ non est ibi amplius illa hūiditas tunc incipit consumere hūiditatē imbibitā i substantia lychini sicut etiā i ethice initio que est p̄ma spēs p̄mo oportet q̄ cōsumat hūiditas q̄ non est corādi cōnnata q̄ est adhuc hūiditas quasi sanguinea vel roialis: q̄ in ipsa nō accidit cōsumptio hūiditatis cōnnate: ideo dicit Salenus q̄ iō ipsa non fit cōsumptio: s̄z em̄ ebullitio z q̄ ipsam facile est sanari vt vltimū virtute quasi nihil passavirtutis em̄ essentia fundatur in essentia cōplexiōis mēbrū q̄ resultat ex hūido cōnnato z calido naturalī. z q̄ in tali nōdum accidit talis hūidit cōsumptio: ideo virtus essentialiter passa nō est in cōparatiōe maxime ad alias ethice species. z istas specie ethice Salenus insinuat cum dicit de termino vero in istis zc. scda autē species ethice est que est media inter ethicam p̄ime specie et marasmū: z ideo in scda specie se. ethicavide tur incipere tendere in marasmū: z hoc est q̄ in ipsa cōsumitur hūiditas cōnnata ex qua p̄mo nutritur particule cordis que vocatur cambiū. Et quando hec ex toto consumpta est tunc incipit consumi ipsa substantia membrorum cōsimilū z fiet feb. deinde complete marasmus: z hanc speciem tetigit Salenus deinceps vero zc. Et ex his manifeste apparet q̄ illa distinctio specierū ethice est precise eadē cum illa que est posita ab Auicena quarto cano. que directe assimilians calorem ethice calori ignis in lychino appellat p̄imā speciem ethice in qua fit cōsumptio p̄ime et scde hūiditatis de hūiditatibus quatuor que appellatur hūiditates scde. Scda autē species ethice est in qua cōsumitur tertia de talibus hūiditatibus appellata cambiū: tertia autē species ethice est in qua fit cōsumptio hūiditatis quarte de illis quatuor que appellatur glutē que est hūiditas substantifica membrū. vnde per tēpsum ab eo lege. Sed tñ circa predicta attēde q̄ quādo dictum est q̄ in p̄ima specie non fit cōsumptio hūiditatis tertie nec et in scda specie q̄ hoc non intelligendū absolute scilz q̄ nulla prius etus fiat cōsumptio in qualibet enim specie etus cum calor sit accēsus in substantia mēbrū vt supra apparuit per Salenū fit cōsumptio substantie etus ita q̄ in p̄ia specie fit etiā cōsumptio cambiū z hūiditatis substantialis mēbrū: sed debet intelligi q̄ non fit cōsumptio. s. manifestā: naz donec est in mēbro p̄ima hūiditas z scda: z sub p̄ima hūiditate hec comprehenditur hūiditas existens in extremitatibus paruarū venarū z hūiditas roialis non incipit manifeste consumi substantia mēbrū: sed qñ non est ibi affluens

talīs hūiditas tunc incipit substantia mēbrū manifeste consumi: z cito cōsumitur. Similiter donec in mēbro est hūiditas p̄ima non incipit hūiditas scda manifeste consumi. Sed cum illa non est ibi: et hūiditas tunc scda incipit consumi manifeste. vnde tunc constituitur scda species ethice: nam simile accidit in cōsumptione q̄ fit a flāma in lychino: nam semper accidit cōsumptio in substantia lychini a flāma illa. vñ q̄tuncq̄ oleū infundere retur iē p̄duraret nihilominus tñ oportet q̄ vltimo substantia lychini cōsumere z extingueretur ignis: sed ignis nō manifeste cōsumit hūiditatē imbibitā in lychino: z substantiam etus nisi quādo deficit hūiditas circūfusa in lampade. tunc em̄ manifestā: ita accidit cōsumptio in substantia lychini: z sic ethica accidit cōsumptio in marasmone qm̄ in ipso fit manifesta cōsumptio substantie mēbrū in alijs autē non. Et attēde q̄ quādo dicit q̄ in p̄ima specie p̄ima hūiditas q̄ nihil de illa hūiditate remāserit in scda specie: z tertia ethice: z sic non intelligitur q̄ sic cōsumatur scda hūiditas in scda specie ethice q̄ nihil de ea remanet in specie tertia: q̄ nō posset corp⁹ sine illis hūiditatibus nutriti: z per p̄is necvivere. Sed intelligit q̄ in scda specie ethice consumitur hūiditas scda q̄ i p̄mā magnā etus partem consumitur vt multū remaneat talis hūiditas in tertia specie distincta: z sic etiā intelligitur de hūiditate p̄ima in p̄ima specie ethice.

Et ex dictis his potest apparere solutio Dubium.

questiōis in qua queritur vtrū ille species ethice sunt vere spēs ita q̄ se. ethica sit genus habens sub se tres species q̄ iam apparet ex predictis q̄ nō sunt vere spēs ethice: sed solū sunt quidā modi accidentales. z ratio est: q̄ ille differētie fe. nō sunt essentiales et specificē q̄ penes materiaz caloris febrilis distincte non sunt tales apud medicum sunt differētie essentiales fe. vt supra circa p̄inct p̄sum apparuit libi: nunc autē oēs febres ille tres spēs ethice habēt idēz subiectū p̄imū q̄ in qua ibet specie p̄imūz subiectū ethice est substantia cordis vt allegatū fuit supra ex Saleno in p̄incto hui⁹ tractatus. vñ Auicena sermonē generalē loquens ad omnē spēm ethice: z cū inflāmat inflāmata sunt mēbra radicalia: et p̄prieior est illud ipsa egritudo q̄ est ethica. Et cōfirmat: q̄ si ethica distingueretur penes hūiditates tres tanq̄ p̄ima substantia caloris extranei quēadmodū distinguitur spēs fe. putride z nō esset p̄inct p̄imū. s. caloris in quibet specie substantia: cordis. tūc ethica tēz dependeret a cā qd apud oēs actores est absurdū. Sunt ergo ille spēs tñ quidāz modi accidentales. vñ distinctio q̄ est ibi est tñ penes quoddā accēdens quod cōsequit ad ethicā q̄ accēdens est cōsumptio que fit in ipsa. vñ fm̄ diuersos terminos con-

sumptiōis ponitur spēs etus esse diuerse. vñ quādo calor p̄ter naturā fact⁹ in substantia cordis tñ cōsumpt⁹ sit fixa species ethice. quādo vero totum plus fit scda spēs ethice q̄ ad modū etiā fm̄ diuersam cōsumptionē quā facit calidū naturale in hūidū radicale in vltima distigūm⁹ etiā etates diuersas i qd⁹ fit cōsumptio fm̄ diuersos terminos sumptiōis.

Sed tu dices nō videt q̄ distinctio specierum ethice sit penes cōsumptionem harum hūiditatu quas ponit Salenus z Auicena: q̄ Salen⁹ quarto terapeutice ponit species ethice distinguit penes cōsumptionēz partūz membrūz. vñ dicit: nam p̄imū quidē hec talis fe. denotat familiarēz hūiditatē particulariū a qua nutritur. tranfit autē hec ad carnosum genus q̄ nōnullis et membra nocet solidariū particularū est certum innatū: deinde tangit ipsas solidas particulas. Auicena vero videt dare hūc sermōnē intellectū duplicem z obscure loquitur et scdm̄ notat: s̄z aliū damnat p̄pter qd̄ attēde q̄ si bñ cōsideretur verba Salenī quarto terapeutice distinctio quā ibi ponit refo: marī videtur ad ethicāz tam incipit tēdere in marasmū: nā si distinguatur spēs fe. ethice vt fe. ethica accipit absolute. tūc in p̄ima etus specie nōdū cōsumit hūiditas familiaris ex qua p̄imū nutrit particulariter. Sed solūz in ea est ebullitio: sed in scda specie consumit predicta hūiditas: z in tertia hūiditas glutinosa vt apparuit. S̄z si distinguatur spēs z grad⁹ vt ipsa incipit tēdere i marasmū z tūc iam incipit eē distinctis curatōis sic vt distinguatur species q̄ sunt quidā gradus et vt ponit Salen⁹ hic: nā scda spēs ethice q̄ habet quādā latitudinem in qua latitudine appropinquat p̄ime specie: z tertie fm̄ em̄ sui p̄incipiū in ipsa accidit cōsumptio solū hūiditatis ex qua p̄imo nutritur particule: z fm̄ hoc appropinquat nature p̄ie specie: z ē in ipsa manifesta spēs cure fm̄ vero sui finē z cōplementū in ipsa accidit cōsumptio substantie mēbrū: s̄z nō substantie dure z ynulose: s̄z substantie carnosae mēbrū. Et h̄z hoc appropinquat nature tertie specie in qua accidit cōsumptio dure substantie mēbrū cū nō et tūc parua spēs cure in ipsa lz possit curari qñ nōdū multē carnosae substantie accidit cōsumptio sed p̄a. Si ergo bñ cōsideret distinctio in speciebus fe. ethice est solū fm̄ diuersitatem hūiditatis: nā vñ se q̄ hec fe. post cōsumptionē hūiditatis ex qua p̄imū nutrit membrum cōsumit substantia carnosam deinde substantia dura est dicere q̄ post illam hūiditatem cōsumit tertiā: qm̄ tertia hūiditas est de substantia ipsi⁹ mēbrū: s̄z q̄ substantia mēbrū diuersificat fm̄ naturā carnis z ynulū hic est q̄ in tertia hūiditatis cōsumptioē ponit gradus et gradus cui⁹ vnus gradus in quo cōsumitur substantia carnosā est de scda spē adhuc cum in tali gradu sumptiōis adhuc sit spēs

circa aliqua. **¶** Alter vero grad⁹ q̄ constituit tertiā specie. vnde Salenus loquens de scda specie ethice ponit q̄ fm̄ sui p̄cessum z cōplementū ipsa habet cōsumere hūiditates substantificā membrū. vñ dicit z hac amplius precedente z ipsa cōsimilia corpora que sunt velut elementa cordis subtiliora et sicciora sunt. Lū ergo dictū est supra q̄ i scda specie ethice fit cōsumptio hūiditatis cambiālis hoc maxime est verum quousq̄ scda species non puenit ad statum z ad cōplementū: quia tunc in ea incipit fieri cōsumptio hūiditatis tertie: z maxime carnosae. p̄ima tamē cōsumptio manifesta est modicū z pauca: quia cum manifestatur iam est initium tertie speciei. Si enim velles tenere q̄ saltem sicut incipit consumi substantia membrū sue carnosae siue ynulosa eēt tertia species illud nihil ad factū quia non esset homo nisi de vocabulo cum distinctio ethice non sit vere specificā: sed penes modos accidentales. vnde stat intentio p̄inducta ad sermonē Salenī tertio terapeutice q̄ ibi Salenus nō vult ponere distinctiōnem specierū ethice absolute: sed distinctiōnem p̄efatā refert ad gradus ethice cum incipit in marasmū tendere: et ideo modus Salenī positus in quarto in idem cōincidit cum modo posito hic z q̄rto cano ab Auicena z sermo suus in quo fm̄ intentū suum reprehēdit Salenū exponēdo vtrūcūq̄ quidā dixerunt fe. ethicas an pendēt scz in cōsumēdo euz hūmiditatib⁹. p̄p̄inquit tēporis cū coagulatione aut cum eis q̄ sunt sicut caro zc. vñ subdit z si ex sermone illo intelligit q̄ pendēt zc. p̄pter qd̄ attēde q̄ p̄ hūiditates p̄p̄inquis coagulationi Auicena intēdit hūiditates cambiāles. et p̄ hūiditates cōtinuas istius intelligit hūiditatem roialem q̄ est in extremitatib⁹ paruarū venarū. Tunc expone et si ex sermone illo intelligitur q̄ pendet supple ethica in cōsumendo cū hūmiditatib⁹. p̄p̄inquit tēporis coagulationi fm̄ semitā i. vnam z fm̄ intentū talem scz q̄ finit p̄imo anteq̄ p̄sumat hūiditates p̄p̄inquis coagulationē illud in eis scz mēbris est de hūiditate calidi i. quā cōsumit calidum ethice cōtinuata cū eis scz hūmiditatibus p̄p̄inquis coagulationi: nā hūiditas p̄ima de quatuor z hūiditas roialis z cambiālis possunt dici cōtinua z q̄tū ad factionē: quia cambiū fit ex illis et q̄tū ad sitū cum ad invicem iuxta ponitur z dato q̄ hūc p̄tinuitas strictissime non sumat erit scz dictū z intēro p̄ima equalis scz in qua est dictum q̄ ethica distinguitur penes cōsumptionē hūmiditatis p̄ime z scde. vnde subdit et si significat q̄ p̄imū q̄ finit ethicā est hūmiditas p̄p̄inquit tēporis cum coagulatione non erit sermo sanus. Et hoc quia tunc ethica in sui initio em̄ p̄ima specie inciperet consumere cambiū si illa hūmiditas p̄ims non esset consumpta. qd̄ est absurdum. Et alio modo sumitur

cōtrarietas hec q̄ per se quere. ¶ Et attēde q̄ quidā dant modū scōm̄ quez potest dici q̄ ethica habeat veras species: z q̄ hee spēs nō sunt modi accēdētales z vnus modus qui datus est z est q̄ sicut humiditates sunt tres penes quas ponit̄ tres spēs ethice ita ponant̄ tria calefacta ēē vt sit vna spēs in qua sit calefactū ēē in hūiditate roali q̄ ponat substantiā cordis: z alias hūiditates i calefiēt. alia erit in qua calefactū esse erit in hūiditate cābiali q̄ ponat substantiā cordis i calefiēt. alia erit in qua calefactū ēē erit in substantia cordis. tūc ppter has esse febres ethicas: qz mediāte calefacto esse illaz hūiditātū possunt opationes cordis ledi: z per p̄ns talis caliditas erit fe. tūc ergo z fe. effimera putrida aut ethica non effimera vt notū est cum hic non sit calefactū esse in spiritu nec putrida: quia calor de quo loquimur istarum hūiditatum nō est fe. putridinalis q̄ pbat quia ille hūiditates possunt consumi z calefiēt si ne putrefactiōe. vt p̄ns in cōsumptiōe earum in ethica: sed nō videtur in cōueniēs q̄ ille calor siens q̄ nō est putridinalis in eis terminetur z sit in facto esse relinquitur q̄ tales feb. erunt ethice. Tū notant q̄ vera ethica erit illa cuius calefactū esse erit in substantia mēbra li: sed alie due erūt ethice per reductionē: et hoc p̄mo ex natura partū in q̄bus est calefactum esse: quia hee hūiditates sunt valde p̄p̄nque naturis membrorū. ¶ Scōdo ex modo curatiōis: quia sicut in ethica spuit nō curatiōis est ita zc. quare in istis. Et hanc distinctionē videt̄ sensisse auer. cōmēto tertio eum dicit. z hee tres species leuioz ipsarū est que est accessa a calore extraneo in hūiditatibus naturalibz z radicalibus q̄ subsistunt in substantia paruarū venarū. z scōda est q̄ in hūmiditate existente in carne que q̄ dissoluta est p̄t a cibus restaurari. z tertia est oibus de terioz: z illa est cui⁹ calor extraneus p̄funda tus ē in mēbris solidis zc. Scōz modū pōnē di diuerfas species ethice dicit etia quidā vt q̄ tot sūt spēs ethice quot sunt spēs mēbroz in corpore erit ergo vna cui⁹ calefactū esse est in carnibus. z calefiēt in ossibz. z sic de alijs. ¶ Sed hī duo modi sunt expresse cōtra mētem Galen z Auicene vt p̄ allegatū ē supra immo etia auer. in loco ab eis allegato diffinens ethicā diffinītiōe cōi q̄ est cōpetēs cui libet species dicit q̄ hec fe. est calor extraneus in substantia membrorūz prohibet fieri ipsoz opationes z cōsumit ipsoz substantialem hūiditātē. vñ immediate subdit z habet tres species ita q̄ illa ē cōis diffinītiō. qd ergo dicit q̄ leuioz earū est q̄ est accessa a calore extrinseco in hūiditatibz zc. nō intelligitur q̄ sit accessus in illis tanq̄ in p̄io subiecto: sed qz ex p̄sumptiōe quā calor ethice existens in substantia cordis facit in hūiditatibus illis sumi modus p̄mus ethice qui lar

ge vocatur species: ideo talis p̄mus modus dicit̄ esse in illis hūmiditatibus: hī etia mōdi pōnēdi species ethice sicut perpendis sunt imaginarij potius quam in re inseparabiles propter qd post eos nō curam? incedere parcentes longitudinē: media autē in principio quesitū adducta parēt intelligēti. ¶ Et attēde q̄ si aliquis actorū aliter allubi reperiat̄ tur species ethice distinguere a modo p̄dicto p̄posito a Galeno est distinctio nō sic essentialiter appropinquans sicut p̄fata.

Antiqua traductio.

¶ Deinceps igit ad dignotionē earū eū dum est z p̄mū qd ēi⁹ q̄ solui p̄t facile nisi inciderit alicui multoz talū medicorum. Est autē quidē sola subsistēs nō difficilis cognosci cōmixta autē aliqua earū q̄ sunt in putredine humorū difficile cognoscibilis iam sit propter mixturā.

Niccolai leoniceni.

¶ Deinceps igit ad earū dignotiōes deueniendū ac p̄mū illi⁹ in qua facilis est remedio loc⁹ nisi in aliquē de hac medicorū iciderit turba. Est autē vbi sola fuerit haud quaqz difficilis cognitu alteri vero associata ex putredine humorū propter mixtionē iam difficillima redditur.

¶ Declarat Galenus de signis p̄me z se cunde species ethice cū extēse iam dixerit de tertia specie p̄io p̄mittēs suā intētiōē z p̄m edicos tales intelligit medicos ignozātes ex quozū ignozātia ethica p̄me species tran sit ad alias species. ¶ Deinde Galen⁹ antez q̄ poneret signa p̄dicta ponit cōparationē inter cognitionē ethice simplicis z ethice cōposite cui⁹ fe. putrida. Et cā hui⁹ qd dicit̄ est: quia signa vnus obfuscant signa alterius.

Antiqua traductio.

¶ Supponat vtiqz p̄mū ipa sola in aliqua p̄dictaz causarū p̄sistēs z appareāt p̄m p̄mā diem vnuerse in ea cognitiōes generis effimera zc. Ergo coapparet cū eis z festim z spēs p̄catartice cause z ostēdetur: z hoc sermone p̄cedēte: s3 interrogantes ab ipso laborāte discere s3 si scōm alia disposit⁹ sine q̄rela i solū irascēdo vebemēter vlt̄ tristitudo febrile cepit. et si apparet̄ hec ita habere z extēdat p̄m secundam diē febris neqz in febricitatiōe gescēs sed neqz vehementior facta z arrior apparet̄ ethicū suspicādū futurū esse hūc talem. Sivero z tertia diē p̄trāsire voluerit suspectas horas eius q̄ p̄ tertiā sit p̄aroxisimū

rorisimū z neqz augmētū aliqd neqz diminutio aliqua fiat digna rōne: s3 p̄me fe. reliquie parue extēdant z p̄maneāt cum arido corpore z cū calore scōz quidē p̄mam imissionē man⁹ miti apparente im morati vo acri z mordaci z arido obuiati hāc talē febrē ethicaz existimādū est ēē.

Niccolai leoniceni.

¶ Supponat iam ipa sola ex aliqua nuper dictarū causarū habuisse p̄cipiū apparetqz in ipsa die oia generis februm ephemeraz indicia sūt autē z cū ipsis apparet z p̄incipiētis cause forma qd etia in p̄gressu sermonis ostēdet̄. S3 ex egro interrogato adiscere s3 si cetera quidē bñ se habens solū ob id qd supramodū fuit iratus aut tristitia affect⁹ cepit febricitare. Et si hec verū esse inueniētur febris aut ad diē sequentē extēdat neqz ad quietē declinās neqz magis inualescēs. Arriditate autē immodicā in corpore representat talē ethicū fore suspicādū. Qd si vltqz ad tertiū diē sine cibo p̄māserit dū tertia ne accessiōes suspect⁹ p̄terit horas nibil⁹ q̄ effatu dignū priori accesserit febrī aut fuerit iminutū. sed quedā eriguit reliquie tantūmodo p̄cedāt atqz p̄maneāt cū ariditate corporis aut caliditate cū p̄io tactu mitis sentiat̄ in p̄cessu vo t̄pis acris mordax atqz arida manui se offerat huiusmodi febrē ethicā ēē est existimādū. ¶ Exequitur signa hec et p̄mo ponit signū p̄me species: z hoc cum sit sequēdo allam febrem. Et dicit q̄ p̄mo supponit q̄ ethica sit sine cōplicatione putride: z sit ex aliqua causarū q̄ possunt illaz causare cum p̄m p̄mā diē appareāt signa feb. effimere. vñ per p̄ns apparet̄ aliq̄ species p̄catartice. i. p̄mītiue cause: nā hoc ostēdetur sermone p̄cedēte s3 q̄ effimera sit a p̄catartice causis: z licet tunc ab egro discere que causa fuit illa vt declarat: z si ita appareat z in scōda diē infirmus non est quiescēs in febricitatiōe nec fe. fuerit facta vehementior z supple est apparet̄ aridior tunc suspicādū hunc talem futurū ethicū. Et hoc q̄ vel iam trāsult effimera in ethicā vel futurū esse. i. fieri ethicū vt si in tertia diē voluerit trāsire suspectas horas paroxisimū: z nec videris fe. accēdētia nec diminuta quēadmodū cōsuevit accidere in paroxisimis z reliquie p̄me feb. s. effimere sunt parū et extēdit z p̄manet feb. cum ariditate corporis z cum calore apparenti miti p̄m p̄mā im

missionē manus: sed cum dū morat̄ apparet acris z aridus. tūc talis fe. est ethica. ¶ Sed dicēdū ad intellectū littere Galen⁹ dicit q̄ si gna trāsitus effimere in ethicā est q̄ p̄m secūdam diē non est infirm⁹ quiescēs in febricitatiōe nec fe. vehementior facta est. ¶ Contra: qz Auicena caplo de signis ethice dicit: et de significatiōibz fe. effimere in ethicā est vehemētia fortitudinis caliditatis valde maior. Nam p̄m plurimū incipit fe. post septē horas: z non apparet signa declinatiōis: immo continuatur vsqz ad tertium omni diē: et fortis est illa ethica ppter quod attendendū q̄ causa dīctorū est si aliqd sit habēs effimera: et maxime veram debet in fine p̄me diei dimittere hoīem sine feb. vt supra patuit si hoc non est signum est q̄ transit ad altam feb. si gnum autē qd trāsit in ethicā est qd ponit galenus: nam cū trāsult in ethicā non est facta fe. vehemēti⁹ hoc non intelligit absolute cū caliditas ethice sit maior caliditate effimere sed hoc dicit: qz fe. ethica est feb. que equalis permanet non habēs excrecētias z diminutiones vt habet putrida cū ethica sit fe. a materia humoralis nō depēdens: ideo non vadit cum augmētatione caliditatis quēadmodū esset excrecētia putride. Iterū fe. in scōda diē non apparet facta vehementior: qz caliditas ethice in p̄io discursu est caliditas mitis nō vehemēs apparet̄ dato q̄ cum tact⁹ imorāt̄ appareat calor acris et mordax: z causa huius signata fuit supra in signis tertie species ethice. ¶ Attēde etia q̄ possibile est q̄ ethica causata ab effimera non sit multo maioris caloris q̄ effimera cum fuit in suolūmo esse vbi erat locus cōsideratiōis: nihilominus tū apparet fe. facta arrior: qz caliditas ē facta in subiecto dēior vt in mēbro p̄mo autē habebat ēē factū in substantia rarior vt in spū dicit ergo Galen⁹ si ergo in tertiā diē p̄tran sire volueris suspectas horas zc. vel qz effimera p̄t vsqz ad tertiū diē durare vel propter illos qui semp putabāt fe. esse de putredine hūoris colerici. Et ideo semp timebant in oī fe. paroxisimū q̄ per tertiū diē: z ppter hoc p̄cipiebāt cuilibet febricitatī ielunū triduanū vt p̄z. vlt̄. terap̄ ethice. ¶ Tū ergo Auicena dicit q̄ de signis p̄mutatiōis fe. effimere in ethicā ē vehemētia fortitudinis caliditatis intelligit si fiat p̄māsiō z cōtinuatio tact⁹ sup calori ethice Galen⁹ vero dicit q̄ fe. non sit vehemēti⁹. s. q̄tum ad p̄mū occursum. Et hoc apparet p̄ illud q̄ Auicena dicit vehemētia caliditatis intra valde qm si vehemētia caliditatis ēēt in p̄patulo p̄mū occursum oculta sūt cū Galen⁹ dicit q̄ fe. nō est facta vehemēti⁹ intelligit de vehemētia multū manifestā qualis est vehemētia q̄ sit in paroxisimis vel excrecētis cū q̄bus inuadūt putride fe. nō q̄ absolute nō sit facta vehemēti⁹. vñ alimāsiō in decimo cū fe. trās dīebz aut am

plus permanferit nec se mouerit nec calor nec inflāmatiō eius uehemens fit. unde subdit neq; accidētia q̄ se. acutas cōtinuari con-
fueuerūt zc. Et allabbas octauo theoricē hu-
lus ergo in p̄ncipijs se. signa q̄ in plurib; ma-
nifestant habitudinib; quonā cum in corpore
se. fit q̄ trā sit cōtinua dierū nec fortis est
caloris nec aliqd ē cū ea accidētū putriday
febrilū rigor sitis aut āgustatio zc. Et tē
de q̄ hoc signū a Galeno hic positū est satis
cōe nec multuz p̄pitiū: nam habere signa
multū p̄pitiū z manifesta in istis ethice est dis-
ficile valde cū dictū sit supra q̄ ethica i p̄n-
cipio sit facilis cure et cognitiōis difficilis.
Et posset exponi q̄ Galen⁹ dicit hic z nec
uehementior zc. i. q̄ ad iudiciū infirmi cum
infirmitatē non sentiat dato q̄ fm res veri-
tatem sit uehementior q̄ intelligit Zulcena.

Antiqua traductio.

Marīa vō tibi z indubitabilis erit co-
gnitiō nature ei⁹: nutriēti hōiez cū maxi-
me videbit certissime sup gressum esse su-
pectas horas vniuersas: z festim enī sup
cibū postvā horā vel scōm vniuersis tā
gentib; laborāt: alterū febris: additamē-
tum habere videbit z q̄s z dātes cibū vt
importune cibātes accusabit z vt z maxi-
me fm ipsas horas paroxismi: z q̄ opor-
tuit p̄mpli tps differre cibū z q̄ se. iua-
tio hoc aut nō ita se bz. Nicolai leoni.
Marimū vō atq; indubitātū hoc erit
eius nature indicium: si cibum hōi obtule-
ris eo p̄sertim tpe quo maxie oēs horas
suspectas subterfugisse videt statiz ei ho-
rayna aut duab; post acceptū cibū q̄cū-
q; egrotatē tetigerit alterā febris accessio
nez adesse opinabūt nec deerūt q̄ eos q̄ ci-
bum obtulerint increpēt qm̄ haud in tpe
dederint. Sz tunc cū futura accessio erit
cuius annotatio tardius sit subsequuta.
unde oportuerit cibum in lōgius tēpus
differre: res autē non ita se habet.

Posuit signum ethice earum p̄pitiū z in-
separabile p̄pter qd̄ p̄rio gñaliter docet ethi-
cas se. ab alijs distinguere q̄ est q̄ cū tu das
hōmni patiet̄ ethica cibum z maxime cū tu
videbis esse ipsum vniuersas horas suspectas
egressum q̄ hōie sunt in q̄bus est etiā suspitio
ex acutōe se. z hoc vt calefactio de qua loquit̄
tur oīno imponi alteri q̄ exhibitiōi nō possit
cibi tangēt. igit tūc infirmū postvā vel duas
horas exhibitiōis cibi apparebit augmentū
caloris quēadmodū si iuaderet alia feb. vt vi-
deatur cōbatio talis reprehēdenda cū appa-
reat fieri tpe paroxismi: et q̄ ampl⁹ debebat

differri. Et hoc voluit cū dicit quis. i. aliquis
accusabit. i. reprehēdet dantez cibum si tunc
oportune vt mediāte cibatiōe vt maxime fm
horas paroxismi. i. dederit cibū z supplē dicit
talīs reprehēdens. q̄ opz vt p̄rāplius tēpus
differre cibū. Et q̄ fuit supplē tale augmentū
caloris ē se. iuasio: z cā aut z mod⁹ huiusmo-
di signū apparet: i. cū gen⁹ hoc apparebit.

Antiqua traductio.

Oibus enī ethicis febrib; p̄pitiū z in-
separabile hoc est cibo oblato accēdi quā-
dam calozē addere vō pulsus in magnitu-
dinē z velocitatē vt icōtrita videat iuasio
fieri. Nūcupo aut icōtrita in qua neq; ali-
qs typ⁹ fact⁹ ē neq; circūinfrigidatio extre-
moz neq; velut i somnū delatio aliq; neq;
pigritia i signis aliq; vt inequalitas aliq; vlt
siēs vlt fm calozē vlt fm pulsus: adhuc autē
magis neq; paruitas neq; debilitas neq;
aliqd qd̄ talū: sz vt vtiq; z alicui cibato
maior cōfestim z citior pulsus p̄ficietur.

Nicolai leoniceni.

Oibus siquidē ethicis febrib; hoc inse-
parabile adest indicium allato cibo quidē
febrē accendi ac pulsus ad magnitudinē
ac velocitatē augeri ita vt incompressa
annotatio facta videat. voco autē annota-
tionē incōpressam in qua neq; horroz ali-
quis neq; extremaz partiū frige factio fa-
cta est neq; veluti quedā dormitatio neq;
aliqua i signis ociositas aut oīno inequa-
litas aliquavel. i. in caliditate vel i pulsu
adhuc autē magis neq; puitas neq; debi-
litas neq; horū aliquid aliud. Sed quē-
admodū z cuiusq; alteri ex cibo maior ac
velocior pulsus efficitur.

Deinde Galen⁹ cōparat hoc signū ad fe-
thicas: z ad altas se. dices q̄ hoc signū om̄i-
bus ethicis est p̄pitiū z inseparabile zc. Et intel-
ligit per rigorē vniuersaliter oēm tps z quid
sit typus z rigor: z quid in infrigidatio appare-
bit i fferi in scōo libro: z cū dicit nec velut nec
in somnū delatio expone. i. p̄fundatio sōni in
pigritia insignis. i. manifesta. Et attēde si
cut patuit per Galenū supra cū posuit signa
putridarū in gñali tunc est contractio pulsus
cum in p̄ncipio paroxismi pulsus sit par-
uus inequalis z silt contrita iuasio est cū ad-
uenit frigus vel rigor vel somn⁹ vel pigritia z
similita z opposita dispositio appellat iuasio
caloris icōtrita: q̄ per p̄mā videtur directe
infirmitas cōtreri. Causa autē q̄ iuasio ca-
loris i ethicis icōtrita ē: q̄ iuasio icōtrita nō
fit nisi ex hoc: q̄ calor in p̄ncipio aggrauat z

obstiditur a materia et quodāmodo suffocat
sicut ignis a multitudine lignoz viridiū nūc
autē in ethica iuasio nō est cum p̄fundatiōe
et obtusione caloris cū non fiat hec iuasio a
materia humoralī q̄ mouet ad putredinē: im-
mo est potius ex multiplicatiōe caloris facta
ex cibo assumpto p̄pter qd̄ accidit q̄ hec iua-
tio nō est contrita: sz tū caloris additio. Sed
in putridis accidit iuasio contrita: q̄ ab hu-
more putrescente sunt depēdentes. Et tō quā-
to putrida est de hūore min⁹ grauantē z suffo-
cante calidū tanto iuasio in eis est min⁹ cō-
trita. Attēde q̄ si assumptiōe cibi fiat ali-
qua p̄mutatio in pulsu: z in p̄ncipio assum-
ptiōis eius aliqualis ad intra caloris retra-
ctio hoc non est simile nec p̄positionale iua-
sioni contrite de qua dictum est.

Antiqua traductio.

Igitur quidē q̄nc scōz alias quas-
dam febres incōtrita accensio z q̄tum de-
mū i hoc videbit vtiq; nō esse ethicaz p̄-
pitiū inseparabile hoc sint hōma differt q̄
dem nō parū si in vniuersaz coaceruatio-
nem dictarū cognitionū inspereris: nā in
alijs quidē vniuersis febrib; hec tales iua-
siones sūt sine cibatiōe scōm ethicas vō
ipsum cōtrariū neq; vlt iuasio sit scōm vl-
lum tēpus: sz vna est cōtinua febris sicut
que vocat p̄prie sinocha. Sed illa q̄dez si-
cut flāmā quandā q̄multā obuiantē bz
manū immittētib; z pulsus velocissimi et
spississimi z maximi existūt ei. Scōz ethi-
cas vō febres neq; multitudo obuiat ca-
loris: z pulsus intātū minores z rariores
z tardiores his q̄ in sinochis sunt q̄tū ni-
mirū z calor minor igit cōe q̄dez oīm ethi-
carum febriū est imbecilles esse z equales
semp a p̄rio p̄ncipio vltq; ad finē vltimū
p̄pitiū autē his q̄ marasmoz. i. tabū sunt
cognate siccitas est q̄ multotiēs sine sicc-
tate ethice p̄sistūt: nō transcendētes in ma-
rasmū. i. tabē quales z nunc facte sunt q̄
multis in fame maxie ergo a sinochis q̄-
dem differt vt dictū est ethice se.

Nicolai leoniceni.

Sit qdē aliqñ z in q̄busdā febrib; alijs
incōpressus accēsus atq; hac qdē rōne nō
videre febriū ethicaz inseparabilis casus at
nō parū differt si vniuersuz horū iudicioz
aceruū inspereris in oibus siq̄d febribus
alijs huiusmodi introit⁹ etiaz p̄ter cibū
assumptū sunt incōpressi in febrib; autē

ethicis res oīno p̄trario mō se bz neq; pe-
nit⁹ fit aliqua ānotatio in tpe aliquo. Sz
est vna febris cōtinua sicuti q̄ p̄pitiū noie
sinochus appellat. Et ille qdē quādā ve-
luti flāmā plurimā ad mouētī manū bz
occursantē p̄ter id qd̄ pulsus in ea celerri-
mi sunt frequētissimi ac maximi i ethicis
aut febrib; neq; multa occurrit caliditas
pulsusq; tāto minores rariores ac tardio-
res sunt his q̄ febrib; sinochis appellat⁹
existunt. Quāto etiā caliditas minor ex-
istit. Lōis itaq; oibus ethicis febribus q̄
pulsile ac semp a p̄ncipio vltq; ad finem
equales. P̄pitiū autē his q̄ ad tabidas
p̄orie accedūt est siccitas qm̄ sine siccitaz
te sepi⁹ ethice febres p̄sistūt cū nō trāsmu-
tant ad tabē quēadmodū mult⁹ hoc tpe
in magna pestilentia contingit a sinochis
igitur differūt vt diximus ethice febres.
Quia iam posuit signum quo gñaliter vo-
cūt distinguere ethicas se. ab alijs hic: q̄ in
suo signo apparebat dubium vult ethicam di-
stinguere specialiter a q̄busdā se. z p̄mo vo-
cūt hoc a se. putrida q̄ habet iuasiones incō-
tritas sicut sunt quedā se. cōtinue in quibus
sunt ex crescitē sine manifestis accidētibus
typ⁹ z dato q̄ nō oīno ab illis occulte absolu-
tur: z dicit q̄ qm̄ fit fm quasdā feb. accensio
modica. i. modica additio caloris quare sine
cōtritiōe licet nō oīa. Alia ista dicit in contri-
ta ascensio: z sic in hoc non videt hoc sint ho-
ma. i. hoc signum positū esse p̄pitiū ethicarū
Deinde quasi moto dubio assignat differētiā
inter istas z ethicas dices q̄ differt non pa-
rum. i. additio caliditatis i ethicis z in q̄bus-
dam alijs q̄ in alijs febrib; si fiant iuasiones
et dato q̄ essent incōtrite sunt: z dato q̄ infir-
mus cibū non assumpserit: sed iuasio q̄ fit in
ethica est hūic cōtraria: q̄ scz nūq; fit nisi in-
firmus cibāt⁹ fuerit. Et hui⁹ causa est: q̄ in-
uasiones ille sunt cū innouatiōe alterationis
in caliditate q̄ innouatio est in fieri z in motu
ois aut talis causam bz cū igit ethica causas
non habeat nō pōt ex se vel ex sua causa tales
innouationē habere: z ideo hoc accidit in eis
a cibo: sed in alijs febrib; que habet materiā
a qua depēdent in eis predicta innouatio ca-
loris pōt accidere. Et accidit ex materia fm
determinatū periodū motus eius ad putrefa-
ctionem z dato q̄ hoc eis a cibo nō accidit.
Et subdit Galen⁹ nec vniuersaliter fit iuasio
scilz in ethica fm vltimū tempus. Et potest ex-
poni dupliciter. p̄mo non fit iuasio scilicet
periodica ita q̄ fiat scōm aliquos periodos
notos: immo solum cum comedunt: z in qua
cunq; hora. vt posuit Zulcena vniuersaliter

aliter nec vniuersaliter fit in uasio. i. paroxis-
mus ita q̄ proprie fiat in ea paroxis-
mus in alijs in ipsa em bene a cibo fit quedā cal-
ditatis additio. Sed nō proprie q̄ fit in mo-
dum paroxysmationis ita q̄ sint quedā acci-
dentia p̄p̄ia principio quedā in augmento: et
sic de statu sicut cōtingit in febrib⁹ q̄ habent
paroxismos vel excrementas: sed continua
vna fit sicut ethica nō habēs paroxismos vel
excrementas sicut proprie q̄ vocatur sinocha
quia sinocha est vna non habēs periodos vt
infra patebit. ¶ Deinde dicitur q̄ illa q̄dē q̄
ethica non habet inuasiōes: sed est vna conti-
nua sicut sinocha vult ponere differentia in-
ter ethica et sinocha obuiat multitudi flā-
me tactui: similiter in ea sunt pulsus velocissi-
mi et spicissimi. Sed in ethica nō obuiat mul-
tudo caloris tactui similiter habent pulsus
instantiarios et tardiores et minores sino-
cha inq̄tum in ethica calor est minor q̄ il-
la: et ideo expone sed illa sc̄z sinocha. vñ pro-
pter hoc q̄d dicitur calor est minor in ethica q̄
in sinocha concludit q̄ propter illud cōmune
est omnib⁹ ethicarū esse imbecilles. i. debiles
et hoc q̄ caliditas ipsarū non est cum multu-
tudine flāme. ¶ Comune etiam est in eis esse
equales a principio vsq̄ ad finem: et hoc quia
non habēt inuasiōes febriu ethicarū q̄ sunt
coniuncte marasmoni p̄p̄iū est siccitas: q̄
multotiens ethice sunt sine siccitate sc̄z ma-
nifesta non transeūtes in marasmū. i. cum nō
sunt in marasmū transeūtes sicut nec facte
sunt multū inflammate maxime: et tunc li ma-
xime continetur cum lēgo et sit sensus ma-
xime ergo a sinocha est et c.

Dubium. Sed licet hic querere q̄ sit maior cal-
ditas an caliditas ethice an
alitarū fe. q̄ caliditas ethice est maior calidi-
tate tertiane. Tertiana autē est de se alijs ab
ethica calidiorib⁹. ¶ Et cōfirmat nam calidi-
tas q̄ est in termino et in facto esse est maior
caliditate q̄ est in fieri: et in motu ad illum ter-
minum vt de se p̄z ethica autē facta est: et est
terminus alitarū feb. igitur.

In oppositū est q̄ Salenus vbi dī-
cit q̄ calor ethice ē mi-
nor calore sinochē propter q̄d sūt pulsus ra-
tiores et tardiores. Propter solutionē huius
dubij. Attendē q̄ magnitudo caloris est du-
plex quedā est in quali vt quia ille calor est
maior qui est in gradu aliter intensior. Que-
dam est magnitudo caloris in quāto q̄ tenet
se ex parte subiecti caloris: quia calor ille est
maior q̄ est in maiori subiecto: et hic ē magis
abusiu acceptio: et ponitur hec distinctio a
Saleno in cōmento illius afforsimī et qui cre-
sunt et c. ¶ Deinde attendē q̄ quādo queri-
tur quis calor sit maior an ethice an alteri⁹
feb. q̄ autē potest queri de calore subiectiue
fundato in mēbris vt sit sensus an calor ethi-
ce sit maior calore feb. humoralis q̄rum ad

calorem in humoralib⁹ feb. subiectiue in mem-
bro fundatum aut cōparando calorem ethi-
ce et qui in ethico indicat per sensum tactus
ad calorem in fe. humoralis qui subiectiue est
in spiritibus et humoribus: et vaporibus qui
calor in humoralibus feb. representatur iudi-
cio sensus tactus. Scdm illa igitur rēspōdem⁹
ad dubium q̄ in ethicis caliditas in membro
subiectiue existens est maior intensiue et gra-
dualiter q̄ caliditas existens in membro cu-
iuscunq̄ putride ad illam ethicam producen-
tis non tamen est caliditas maior in quanto
sed minor potius comparando tamen calo-
rem ethice ad calorem putride qui calor fun-
datur in humore putrido potest calor putri-
de esse maior hec dicta patent: nam qualitas
que acquiritur per momentum est intensior
cum est in termino motus q̄ ante. ethica er-
go facta ex putrida est qualitas existens in ter-
mino qui primo erat in motu cum erat putri-
da. igitur tunc est intensior. ¶ Quod autem
in ethica non sit maior in quāto: imo minor
patet: quia de subiecto caloris potest ethi-
ca plus esse resolutū et consumptū. Et q̄ calor
putridus qui in humore calido est fundatus
possit esse maior calore ethico patet de se cu-
calor qui est subiectiue in humore putrido fue-
rit causa caloris ethice et si remanet illa pu-
trido possit vlti⁹ intēdere ethicam vt cum
remanet putrida post ethicam: et si dicatur si
putrida potest post ethicam remanere. igitur
talis putrida subiectiue existens in membro
erit caliditatis maioris q̄ calor ethice cum
hunc intendat. Et apparet q̄ hic calor pu-
tridus post ethicaz in mēbro nō est calor qui
constituit gradum vltimate appropinquanti.
Etiam dato q̄ hic calor putride remanens
tis intendat ethicam. Hoc est quia hic calor
simul cum calore ethice constituunt intensio-
nem calorem nihilominus potest esse q̄ hic
calor qui in membro sit post ethicam sit mi-
nor calore ethice. ¶ Solutio dicendum q̄ in
multis putridis potest esse caliditas existens
in membro intensior q̄ in aliqua ethica ad
quam ethicam non perduceret predicta pu-
trida: sed ad ethicam intensiorem clarum est
q̄ in istis caliditas subiectiue fundata in hu-
more putrido maior est quam caliditas ethi-
ce. Et declaratur hec cōclusio: nam supra de-
claratum est q̄ fe. colligatiue alique possunt
et ducunt hominem ad tertiā speciē ethice. non
precedēte prima et sc̄da. nunc autē fe. colliga-
tiua q̄ inducit tertiā speciē ethice non prece-
dente prima vel sc̄da est caliditas intensior in
mēbris q̄ sit in ethica prime speciei: nam
calor qui est magis et citius colligatiue substā-
tie mēbris et intensior cum non colligatur
substātia mēbris nisi per calorem subiectiue
in eo fundatū talis autē est predicta fe. collig-
atiua in cōparatiōe ad primā et sc̄dam spe-
ciem ethice. ¶ Et q̄bus cōcluditur q̄ calidi-

tas preter naturā in mēbris nostri corporis
non habet esse factum et a causa independēs
plusq̄ alia per hoc q̄ sit in gradu intensior il-
la cum iam dictū est q̄ aliqua caliditas putri-
de fe. existens in mēbris q̄ est caliditas siens
potest esse intensior caliditate cuiusdā ethice
que est caliditas facta et similiter p̄z q̄ cal-
ditas preter naturā pot habere esse factū in
diuersis partib⁹. ¶ Im plus et min⁹ vt vna ethi-
ca sit intensior gradus q̄ alia. Ad autē ali-
qua caliditas minor alia sit facta et alia siens
accidit maxime de dispositiōe subiecti nō be-
ne nobis ad plenum notificabili.

Dubium. Et quibus insurgit dubium an sit ne-
cessariū in diuersis specie-
bus ethice esse caliditate preter naturā inten-
siores vt in sc̄da specie ethice sit caliditas in-
tensior q̄ in prima et tertia sit intensior q̄ se-
cunda an possit in oibus tribus speciebus p̄m
diuersam speciē esse equalis intensiōis. Et si
ne obiectiōib⁹ rēspōdem⁹ q̄ nō est necessariū
in oibus trib⁹ speciebus p̄m diuersaz spēm ca-
liditate esse intensiorem: s̄ in oibus trib⁹ pot
esse equalis q̄ declarat: nam declaratiū est q̄
species ethice nō sunt vere species: sed quidā
modi accidentales distincti p̄m diuersos ter-
minos cōsumptionis humiditatis. nunc autē
idēmet calor preter naturā habēs esse factus
in substātia mēbris ex lōgitudine tēporis per-
duct mēbra nostra ad diuersos terminos cō-
sumptionis vt aliquādo cōsumpserit humidit-
tatem roalem aliqñ cambiale et c. igitur idēz
gradus caloris pot esse p̄m oēs species ethice
quēadmodū in diuersis etatibus vt in puero
et iunene pot idēz esse gradualiter q̄ ex diuer-
sa cōsumptione quā ex lōgitudine tēporis
in humido facit causat etates diuersas. Et cō-
firmatur: nam cum aliquis incidit in primaz
speciē ethice et habet calefactū esse in substā-
tia cordis non est aliqua causa necessariā oc-
currens. vñ sit calor cōsumens humiditates
sc̄dē speciei ethice sic augmētatur cum nō ha-
beat a se causam et a se augmētari non possit.
¶ Attende tñ q̄ licet non sit necessariū q̄ in
oibus trib⁹ speciebus ethice sit calor intensior
hic tamen calor est acutior in specie vna q̄
in aliqua: et hoc q̄ vna species est cum maio-
ri siccitate q̄ alia vt idē gradus caloris exi-
stens in subiecto magis sicco reddet acutior
q̄ cū ipsemet est in subiecto minus sicco vt p̄z
etiā de calore pueri et iuuenis licet igit nō sit
necessariū in trib⁹ ethice speciebus calorē esse
diuersificatū intensiue hoc tñ pot cōtingere q̄
calor in vna specie sit intensior q̄ in alia: nā
cum dictū sit q̄ caliditas p̄ter naturā possit
habere esse factus in diuersis gradibus nullū
dubij q̄ vna species ethice potest esse inten-
sior q̄ in alia: immo etiā stante hoīe in prima
ethice specie cum erit in sc̄da potest adueni-
re res calefactiōes que illam caliditate intēdet
vnde erit caliditas intensior in sc̄da specie q̄

in prima fuerit: immo etiā hoīe stante in vna
specie potest intēdi caliditas: et remanere in
tensior q̄ primo. Et quibus p̄z q̄ possibile
est ethica prime speciei esse caliditatis inten-
sioris q̄ alia ethica prime speciei: et sic de
sc̄da et tertia. Similiter possibile est q̄ in ali-
qua ethica primo sit caliditatis intensioris gra-
dus q̄ sit aliqua alia ethica sc̄dē speciei vel
tertiē: nam si sint duo hoīes quorū quilibet
habeat ethicā prime speciei in equali gradu
caliditatis et calefacti esse deinde vni istorū
adueniat aliqua ex causis calefactiōibus. vñ
ponat calefactū prime speciei in maiori gra-
du calefacti esse anteq̄ exeat latitudinē spe-
ciei prime: et non adueniat alteri. tunc ille cu
non aduenit causa calefactiōis erit in secunda
vel tertia specie ethice habebit equalē gradu
caloris q̄ habebat cum in prima specie ethi-
ce: sed cum erat in prima habebat calefactū
esse minus q̄ alter qui erat in prima specie
cui aduenit causa calefactiōis igitur ille habe-
bit gradu calefacti intensiorem in prima specie
q̄ ille in sc̄da vel tertia. Iterum isti cui adue-
nit causa calefactiōis adueniat res infrigidās
que tñ remoueat de gradu calefacti esse q̄:
tum illud calefactiōis intendit hoc pot esse cū
ille in sc̄da specie existens possit liberari tota-
liter: tunc ille a quo remotus est ille calor re-
manet ethicus in sc̄da specie: et tñ de gradu
caloris habet minus cum erat ipsemet in pri-
ma specie. ¶ Et cōfirmatur nam nullū dubij
q̄ vna fe. colligatiua pot inducere feb̄ ethi-
cam in prima specie: et sic in sc̄da intensioris ca-
liditatis q̄ ethica speciei prime quas induce-
ret vna fe. colligatiua inducta pot intensioris
caloris gradualiter esse q̄ feb. ethica tertie
speciei facta ex ethica prime speciei aut fieri
matica fe. Et posito q̄ nō superueniat aliud
calefactiōis est igitur in specie qualibet ethice
magna latitudo p̄m diuersos gradus in quib⁹
bus caliditas potest habere esse factū in sub-
stantia cordis vt aliqua prima species ethi-
ce si in tali gradu calefacti esse aliqua infima
tor: et sic de alijs speciebus: nam ad hoc vt
sit prima species ethice: et sic de sc̄da et tertia
non requiritur nisi vt caliditas preter naturā
sensibiliter ledens operatiōes habeat esse fa-
ctum in substantia cordis et nodum consump-
sit humiditatem roalem permanet supra noti-
ficatum. ¶ Tertio ad principale p̄positū q̄d
magis pertinet textui igitur dicendum est
q̄ in multis feb. alijs ab ethica caliditas que
sensui tactus representatur est maior in quā-
titate q̄ ethica. vnde indicatio caliditatis
illarū fe. est maior vt sinocha: et in multis pu-
tridis fe. dato q̄ in ethica intensiue in gradu
maior esset: nam in sinocha fe. similiter in pu-
trida feb. representatur caliditas tactui cum
multitudine vaporū calidior vt appareat ma-
nus tangenti videlicet Salenus quedā magna
flamma: sed in ethica multum est calor dimi-

notus in quāto nec est cum multitudine vas-
porum calidiorū non apparet tātus calor tan-
genti. vnde *Auicena* in tactu vero eorum scz
ethicorum est illud qd sentitur minus calidita-
te sinoche non dicit qd absolute sit minor: sed
apud tactū. Et ppter hoc z in sinocha dicitur
esse pulsus velociores spissiores et maio-
res qd in ethica: quia pulsus fit propter euen-
tationem caliditatis. nunc autē caliditas ex
tranea mensuratur quāitate fm mensuram
caloris naturalis cū sint in eo dē subiecto vbi
ergo parū ē de caliditate extranea in cōsto er-
go in ethica ē modicū de caliditate naturali:
qz sunt depaupati spiritibz z hūiditatibz: z p
consequens modicū est de extraneo calore in
quāto sunt pulsus rariores z tardiores zc.
nam modic⁹ aer in cōparatiōe ad aerē habē-
tis sinochā sufficit ad euētiandū paruaz quāti-
tatem spirituum z caloris naturalis ethice: et
dato qd sint multus inflammari qul modicus
non sufficit ad euētiandū multū sanguinis et
spiritus z caloris naturalis existentis in sino-
cha non tāntū gradualiter calidat: et propter
hoc dicebat *Galenus* qd caliditas ethice est
minor: sed est minor id est caliditas est minora-
ta z diminuta quantitatue. Et propter hoc
vocat ethicas imbecilles. i. debiles quia si ca-
liditas earum non est cum multitudine fiam
me tactul occurrens. Et perpendis qd quan-
to ethica plus processit plus sibi hoc dictum
attribuitur. Et objectiones adducte in pū-
cilio quēstū vt patet currunt vti suis.

Antiqua traductio.

Ab alijs autē que incontritas habēt
inuasiones eo maxime ipso differunt qd
contritio quedā omnino illis accidit ci-
batus sub inuasione paroxismi: ethicis au-
tem velut incōtrita inuasio in cibis con-
tingit que non existit quidē vt parum an-
tea dixi decipit autē inuasio non exerci-
tatos circa talia z multitudine caloris z
magnitudine z velocitate pulsum.

A Nicolai leoniceni.

Ab alijs q incoexpressas habent anno-
tationes hoc maxime differūt qd afflicta-
tio aliqua omnino illis adest cum cibum
assumpserint in accessiōis pīcipio i ethi-
cis post cibum assumptū veluti quandā
afflictatiōis expertē ānotatiōe fieri con-
tingit qd nō est vt antea dixim⁹ ānotata de-
cipit autē eosq circa huiusmodi nō sūt
exercitati ob caliditatis multitudinez ob
magnitudinē pulsum ac velocitatē.

Ponit differentia inter ethicas z feb. que

habent inuasiones contritas: z dicit qd ethi-
ce differunt a febribus que cōtritas habent
inuasiones: quia si aliquando requiratur in-
uasio fieri tempore dationis cibi hoc est quia
cibus fuit datus tempore paroxismi: z eo ve-
niente: sed in ethicis accidit inuasio incōtri-
ta tempore dationis cibi: et quocumqz detur
que scz inuasio nō existit supple propter hoc
qd accipitur cibus: z ideo in ethicis talis in-
uasio est propter caloris multitudinem: z pro-
pter magnitudinē z velocitatē pulsum multo
tēns in exercitatos decipit scz ex hīs ipsi
existimant ethicam paroxisimū habere. vult
ergo *Galenus* qd licet se. continue humora-
les augmententur: z etiam ethice tempore da-
tionis cibi hoc est diuersimode: quia ille ha-
bent inuasiones ex materia earum non ex ci-
bo: et ideo non accideret illud in eis quando
cumqz alijs daretur: sed sic in ethicis: et causa
huius statim apparebit.

Antiqua traductio.

Manifestius vero secundū deinceps
diem hec talis cognoscetur febris diligen-
tius obseruatiōibus nobis vsqz q̄tum per
manebunt ea que alterata sunt postq̄
cibatus est homo z in pulsibus z circa ca-
lorem inuenientur enim vsqz intantū alte-
rari apparētiā vniuersa manifeste donec
appositio z redditio cibi humectaret ari-
ditatez cordis deinde rursus in eam que
a principio fuerat constitutionē anteq̄ ci-
baretur homo redeūtia. Si ergo in alio
tempore cibaueris cum in posteriori die.
et rursus in alio secundū deinceps diem
inuenies qd dico ptingēs ad auctū qdēz
super cibum calorem alteratos vero vt di-
ctum est pulsus.

A Nicolai leoniceni.
Manifestius autē die sequenti hec fe-
bris agnoscitur si diligentius obseruare
rimus quousqz post assumptū cibum in
caliditate ac pulsibus alteratio facta per-
durauerit. Nam quousqz conspecto sunt
obuia eo vsqz manifeste alterata appare-
bunt donec ex cibo digesto atqz appposito
cordis siccitatem humectauerit deinceps
ad pristinum habitum reuertetur in quo
anteq̄ cibus assumeretur cōspiciebatur.
Si igitur alio in tēpore cibo reficeris eo
qui sequitur die ac rursus die subsequen-
ti in tēpore pariter diuerso quod aio fie-
ri videbis: caliditatez scz post cibum adau-
ctam pulsus autē vt diximus alteratos.

Ponit nunc Galenus aliud signum ethi-
ce qd maxime attribuit ethice precedēt: naz
tam postqz quedam est ethica incipiens que-
dam siens quedam media: z hoc voluit dice-
re *Galenus* manifestius vero deinceps dice-
re dignoscitur et signum qd ponit est: quia si
respiciat alterationem que fit a cibo in calo-
re: et pulsu inuenies qd talis alteratio fit do-
nec fit appositio et redditio sibi ipsis mēbris
et postea reuertitur homo ad dispositionem
in qua erat anteqz esset cibatus. z si fm altam
diem iterum cibus iterum inuenies hanc alte-
rationem: qz scz calorem augmentatū pul-
sum alteratū ad magnitudinē velocitatē zc.
et sic fieret quādocumqz eum cibares. **Sed**
tu dices supra dicit qd calefactio accidebat
in ethicis post vnāz vel duas horas acceptio-
nis cibi. Et dicit qd erat in oibus ethicis: hic
autē dicit qd illa talis alteratio z in calore et
in pulsu fit in eis donec appositio et redditio
cibi humectaret ariditatem cordis. nunc autē
tempus appositiois cibi nō per vnā vel duas
horas fit post cibi assumptionē ergo *Galēn*
cōtradict sibi ipsi aut alia causa est hui⁹ alte-
rationis illius. Et attēde qd quāadmodū cō-
muniter dicitur duplex additio caliditatis re-
peritur in ethico ex assumptione cibi vna qui-
dem causatur in ipso ex nutrimento pīcipū ac-
cepto post vnā vel duas horas. Alia additio
caliditatis fit in eo tpe appositiois cibi ab mē-
bra sua hec due calefactiōes quodāmodo ha-
bent causam similem: quia aliter contingunt
ex roatione z humectatione nutrimenti vt
apparebit: sed habēt causam dissimilem: qz vno
modo fit ex nutrimento proprio mēbrorū vt q
fit tempore appositiois cibi alia nō fit ex pro-
prio nutrimento mēbrorū cum tunc non fiat
adhuc appositio nutrimenti ad membra nec
et us dispersio versus mēbra. Propter qd attē-
de qd duplex fit cibi ad mēbra delatio. vna est
delatio post vnā vel duas horas assumptio-
nis cibi vel tres fm diuersitatez hoim. vnde
reperitur vna littera colliget quarto que di-
cit post. v. z pro certo in hoc est magna latitudo
in qua hora trahitur ad membra quedaz
partes roide vaporose cibi cito portabiles
ad mēbra. Et maxime in corporibus inan-
tis: nam membra inanita statim assumpto ei-
bo et eo tam instātī dissoluto propter aridita-
tem eorum a cibo trahuntur quedaz partes
roide subtiliores. Et quibus refocillatur. et
per pīs nutritur quodāmodo nutritiōe nō ve-
ra: z in hac dilatiōe accidit calefactio in ethi-
co cuz ab hīs partibz mēbrorū remittat aridi-
tas mēbrorū. Et qz illa talis delatio indiu-
fis pōt esse diuersimode: qz in aliquibus post
vnāz horas assumptionis cibi in aliquibz post
duas in aliquibz post tres vel ultra: ideo talis
calefactio in diuersis ethicis pōt diuersimo-
de accidere. alia est delatio cibi ad membra.
qua portatur massa chiloīsa ad epar. z deinde

differtur nutrimentū propriū et dispergit ad
membra in qua etia dispositiōe nutrimenti ad
membra z eius reappositione vel rehumecta-
tur et ariditas mēbrorū. vnde accidit scda
calefactio in ethico quā tetigit *Galenus* hic
in littera cum dicit donec appositio et reddi-
tio cibi zc. Et differunt qd hec talis appo-
sitio maxime accidit in nocte hinc est qd talis
additio caliditatis maxime fit de nocte vnde
hallabbas. viij. theophrastus dicit fortior tamen
fit cum cibus sumitur quācuqz fiat hora z nō
cetero tempore somni. Et *galenus* scdo pronost
corū et *Auice.* de signis crīsis. et causa est: qz
de nocte appositio nutrimenti z readditio mē-
bris fit valde maior qd de die: qz virtutes na-
turales fortius operantur tempore somni. vñ
plus attrahit de nutrimento ad membra. Et
alia causa est: qz in nocte pōt cōstringuntur
vnde retentis vaporibz cibi z corporis et in-
flammati inflamatur corpus. Et sunt etia
in hoc alie cause note z qz vtraz additio cal-
ditatis reperitur in ethicis apparet experie-
tia. quia videmus ethicos cōqueri de additio-
ne caliditatis post cibi assumptionē per duas
horas vel circa z tēpore dispersionis cibi per
membra: nam sic est in ethicis sicut in corpo-
ribus inanimatis. nunc autēz talia corpora ex
cibis duplici tempore recipiūt fortificationē
et augmentū caloris innati: i. in tempore
post assumptionē cibi per duas horas vel cir-
ca z tēpore dispersionis cibi per membra. Et
tendē qd licet *Galēn* pīcipū modū additiōis
caliditatis solū supra posuerit z maxie videat
ipsum attribuere pīme speciei ethice: qz im-
mediate fuerat locut⁹ de initio ethice: z istū
modū solū hic posuit qv dicit attribuere scdo
speciei ethice cum vtraz additio caliditatis
reperit taz in pīa specie qz scda: sz differūt qz
in scda specie valde manifestū reperitur eo qd
corpus valde factum est aridius z siccus: et
ideo in ea fm vñ quodqz istozū temporū ap-
paret manifeste augeri caliditas. z in hoc est
signū distinguēs scdam speciem a pīma. vnde
serapio ponit hoc signū solum in scda specie
nam noians signum pīme speciei non noiat
hoc signū: sed dicit qd cum est hoc signū. tūc
est scda species: z non dicit hoc: qz non vult
hoc signū in pīma specie qm *Galenus* dicit
hoc esse cōe oibus ethicis: sz ideo illud dicit:
quia in scda specie valde manifest⁹ apparet
qd in pīa: z hoc per causam dictā. Que autē
sit calefactio maior esset dubiū an illa que fit
post assumptionē cibi ad modicū tēpus an q
fit tpe redditiois cibi z appositiois z imagi-
nor pīma esse calefactionē maiorem z magis
manifestāz pīmo cū oīs quasi actores in ca-
pitulis de signis ethice mētionē faciāt plus-
qz de pīma. Iterū pīa calefactio fit ex dela-
tione partis roide et vaporose cibi que cito
est inflammabilis et est delatio subita cuius
impressio est multum in corpore apparens.

nam alterationes iudite plus percipiuntur q̄ paulatine. Sed calefactio sc̄da causatur ex delatioe cibali marime que paulatine trā sit de stomacho ad ep̄ar z de ep̄ate ad membra vt nutrimentū sicut paulatine puenit vt sus mēbra ita paulatine alteret z alteret mēbra licet propter hoc ab eo non p̄oueniat in corpore manifesta z sensibilibiter calefactio sic cut a parte p̄ima cibivideret̄ eñ in corporib⁹ sanoib⁹ q̄ postq̄ acceperunt cibū ad modicū tēpus totū corpus percipit se valde plus manifeste calidū ex multis vaporib⁹ cibi dispersis per corpus calidū q̄ percipiat in tempore in quo cibus ad mēbra distibuitur z incipit fieri nutrimentū propriū et iterum etiam pars grossa z massa cibalis non est inflamma bilis sicut pars rorida z vaporosa z aerea hoc autē vt dicit subito per corpus totum dispergitur illa autē paulatine ex eo q̄ pars grossa cibalis ex cut⁹ dispersioe ad mēbra causatur. Sc̄da calefactio ē valde maioris quātitatis z intrinsece penetrat ad foramina mēbrozū. Et eis vehementer nō haberet p̄ligere calefactioez i sc̄daz nec maiorē. Et forte posses imaginari hanc esse maiorem indurationē ante q̄ q̄ ethicus reuertitur ad v̄spositionez p̄imā sed p̄imā esse maiorē intrinsece hoc autē esset experientia certificabile.

Antiqua traductio.

Vide ē eis p̄tingere quale qdē et in calce z in lapidib⁹ calefactis. si em̄ et eis frigidissimā aquā supinfundas multū calidiores esse videtur nutrito vt videt arido i eis calore ab hūida substantia. Ergo que quidē est causa p̄pter quā hoc fit naturalit̄ p̄bleumatū est. Qm̄ autē ita sit discere licet omni tētare volēti accipiens deniq̄ in manu glebā calcis cōtēnit eius calorē z nō sentit: si autē deponēs eā deorsum supinfunderis ei aquā videbis qdēz cōfestim multū calefacientē z ita feruentem sicut lebetes cū appropinquauerint flāme q̄ multe: cōsiderabis autē z vaporē non paucū elatū ab ipsa. Si autē z tangere audebis in hoc cōbureris facile: ita ergo z ad sensum demū hūida caliditas nō p̄uo aliquo sicca aptiorē h̄z vtutē.

Nicolas leoniceni.

Ad em̄ eis cōtingere videt qd in calce ac lapidibus calefactis: si em̄ aquā frigidissimā misceris multo calidiores sentiuntur nutriēte vt nutriti videas in ipsis hūida substantia aridam caliditatē. Sed quēnā sit huius rei causa nature rationū

studiosos inquirere oportet. Qd autem ita fiat cuiusq̄ volēti ediscere licet. Si em̄ intra man⁹ recipiat calcis glebā eiusdem parui faciat caliditatē quam neq̄ sentiet qd si ad terrā deponat atq̄ aqua perfundat videbis q̄ p̄imū vehementer calefactam atq̄ ita feruentēz sicut lebetes qm̄ ingēti adbeferint flāme: vapores etiā nō paucos ab ea efferri sp̄s facies. Qd si etiā tangere ausus fueris facile ex hoc deuri cōtinget adeo si ad sensus iudiciū referatur hūida caliditas vires habet nō parum sicca euidentiores.

Et galen⁹ illud qd dixerat difficultatē habet vult assignare causas eius q̄ dicit: nam dicit q̄ ethicus ex cibo supercalefit ad probandum hoc arguit Galenus sic ois arida caliditas in rorido hūido promptiorem et maiorem calorē ostendit. Sed caliditas ethicorum est caliditas arida cum siccitate cōiuncta igitur roriditate hūido cibali maiorē caliditatē ostendet z augmētabit. Et in hac ratione tenet Galen⁹ hunc modū: q̄ p̄imo ponit p̄positionē primā z declarationē eius maxime applicādo ad ethicū cum dicit q̄ sic videt cōtingere in ethicis sicut in calce z lapidibus calefactis: nam si infundat aqua frigida valde calidiores apparēt emittēdo arido calore in eis hūida substantia tunc Galenus pro cā hui⁹ remittit nos ad scientiā naturalez z declarat vltim⁹. Galen⁹ exēplū suū positum de calce per experientia: nam si accipias glebā calcis in manu cōtēnes eius calorem nec senties eam calidā: sed si sup eam infundas aquā videbis illam valde calidiorē et feruentēz: z multos vapores ab ea eleuari et si tāgatur cōburit tāgentē. Ex quib⁹ cōclūdit Galenus q̄ hūida caliditas vt ad sensum p̄t̄z apertiorē. i. manifestiorē h̄z virtutem ad calefaciendum non parum aliqua: immo multū sicca. i. caliditate.

Antiqua traductio.

Qm̄ autē sicca caliditas est que sc̄dm ethicas est febris quas sequit̄ marasim⁹ i. tabes licet tibi z hinc discere. Nullus em̄ ab initio confestim captus est a tali febre eoz qui hūidū habet habitū corporis: sed quicūq̄ natura sicciores sunt et maxime si cum hoc calidi cōplexione fuerint z elegerint vitā in laborib⁹ z vigiliis z solitudinib⁹ z diēta tenui: his assuetū est mor ex p̄ncipio immittēte se ethica febris in ira vel tristitia adbucauit magis si z estatis hora cōtingerit cōstitutio caliditas

da z sicca z regio talis.

Nicolas leoniceni.

Sicca vero in ethicis febrib⁹ esse caliditatē quas tabes cōsequit̄ eo constat argumēto. Nullus eoz q̄ habitu corporis prediti sunt hūidiorē statim ab initio huiusmodi febre correptus fuit. Sed quicūq̄ sunt natura sicciores ac presertim si vnam calidam habuerint temperaturaz vitāq̄ elegerint in laboribus vigiliis ac curis victuq̄ paucos hos statim ab initio solet ethica febris inuadere ex ira vel tristitia ac magis estate statuq̄ tēporis calido z sicco ac loco pretereā consimili.

Declarat aliam p̄positionē ratiōis assumptā q̄ est caliditas ethicarū est caliditas arida sicca. z qd dicit est clarū vbi etia z innuit q̄ ethica fe. incipēdo fieri possit cum dicit h̄is assuetū mor ex p̄ncipio immittēte se. z hec fe. z ponit corpora in quibus et hec marie est apta fieri incipiendo z in hoc est causa clara.

Dubium.

Sed licet hic excitare de hoc qd ponit Galen⁹ an. i. propriū signū sit ethicarū feb. ex cibo supercalefere: z arguit p̄imo q̄ hoc signū in ethicis nō debeat reperiri: q̄ tunc ethica nūq̄ posset per cibaria frigida curari qd est absurdū: q̄ illud nō curat ethicū ex quo ethicus calefit. Et cōfirmat quia aut ethic⁹ calefit a cibo calidiori q̄ sit ethicus aut a tēperato ei aut a frigidiori q̄ sit ipse sit: sed nō ex calidiori: q̄ tunc hoc signū non esset p̄p̄riū ethicis: q̄ etiā putride calefierent ex cibo calidiori q̄ ipse sint nec ex tēperato sibi: q̄ talis cibus potius conseruabit ethicū q̄ ipsum alteret nec a cibis frigidioribus eo quia iam ab illis curari non posset. Etia ab illo non calefit a quo infrigidat cum igitur talia cibaria non infrigidantur. igit̄ zc. Et cōfirmat quia ethicus nō calefit a cibo nisi q̄ calefacti cibū q̄ calefact⁹ postea calefacit ipsum. Sed tunc arguit ethic⁹ non p̄t̄ da re cibo maiorē calorē q̄ habet in suis membris. z per q̄s cibus per hoc q̄ ethicus calefacit eum non p̄t̄ ethicū calefacere. z p̄t̄z antecedēs cōsequentiā pbatur: q̄ ex quo cibus non est plus calidus q̄ sint mēbra aut illa cōseruabit si h̄z caliditate equalē illis aut nō alterabit ea si nō erit t̄m calidus qm̄ agens debet esse p̄stātius passio. Et cōfirmat quia hoc non sit propriū signū: q̄ illud per eandē rōnē poterit i putridis febrib⁹: imo etiā i effluuiis reperi: nā i istis febrib⁹ cū mēbra sint calida caliditate preter naturā calefaciēt cibū qui postea calefaciet ea sicut fit in ethicis.

In contrarium.

Galenus autē expresse sentit cōtrariū hic z supra q̄ expresse proba

uit in exēplo de calce Auer. colliget quarto innuit in hanc sententiā dicens q̄ cause q̄ dantur a medicis in hoc dātur accidentales sicut sunt fabule cantoriū. Dubiū enīz qd est in hac materia non est de cōplexione in se: q̄ oēs concedunt et testatur experientia: q̄ ethici post cibum calefiunt: sed dubiū est de modo quo modo fit in hoc causa: z quia hoc signum huius appropietur feb. impugnāt autes Auer. causas que datur hic a Galeno sic: nā impossibile est q̄ mēbra ethici calefiant a cibo sicut calefit calx ab aqua: quia impossibile est vt virtus nutritibilis a nutriente sit tantū elongata vt ipsum sit eadem contrariū sicut aqua calci reperitur enim vñquodq̄ istorum alterum corrumpere. Sed contra hanc causam Galen⁹ arguit gentilis etiam sic: quia tunc hoc signum non erit propriū ethicarū. et hoc assumendo rationem Galen⁹: nam dicit Galenus q̄ causa quare ethicus calefit ex cibo est: quia omnis arida caliditas roriditate hūido promptiorē z manifestiorem caliditatem ostendit. Sed dicit ipse quāquidā putridarū est caliditas arida: immo aridior: q̄ sit caliditas quāquidā ethicarū. igitur talis calefactio ex predicta irratione plus apparebit i eis q̄ in multis ethicis. Et patet secūda p̄positio ex supradictis: quia dictum est tam q̄ potest dari aliqua fe. putrida colligata que perducet ad tertiam speciem ethice non antecedente prima vel secūda: immo possibile est dare fe. colligantē omnes hūmiditates. vnde homo cōsumptus z exsiccatus substantifice moritur: z tamē nunq̄ fuit ethicus modo non est dubium q̄ aliquando in hac feb. erit maior ariditas mēbrozū: z caliditas magis arida z poterit etiam esse caliditas subiectiue in membris exiens intensior q̄ in multis ethicis. igitur tale signum plus apparebit in istis q̄ in illis. Et tamen Galenus voluit q̄ esset propriū omniū ethicarum. Si enim actores dicunt q̄ hoc signum reperitur solum in secūda specie: z tertia ethice tam est eoz intentio preerposita. Et hoc argumentū tenet: quia in feb. narrata poterit esse aliquando maior ariditas q̄ sit in secunda specie.

Aliam autem causam assignat Auer. colliget quarto q̄ sit illa galen⁹ et in hoc apparet: nam in ethica calor infusus z habitus in membris. vnde mēbra habent malam complexionē factam: sed nutrimentum debet assimilari nutrito ergo in ethica nutrimentum acciperet calorem extraneum a membris q̄s sit nutrimentū frigidum. Et tunc ex caliditate illius nutrimenti crescit feb. et manifestatur. Sed in putridis non est sic: quia calor non est radicatus: et infusus in membris que habent agere in cibum. Sed contra quia in quadam putrida mēbra possunt esse magis calida intensiue

q̄ in quadam ethica vt iam supra patuit: ergo in tali putrida cum nutrimentum debeat assimilari membris plus ab illis acquireret calorem extraneum q̄ in illa ethica. unde plus in ea manifestabitur hoc signum: nam caliditas membrorum subiectiue non agit plus vel minus per hoc q̄ sit facta vel fians ex quovtraq̄ in eodem est subiecto: sed per hoc q̄ est magis vel minus intensa gradualiter. unde redditur fortis vel debilis: et hoc saltem suppositis ceteris paribus in equa li quantitate subiecti vel maior in fiente. Bre rum cum in effimera spiritus habeant caliditatem factam. et sit illud mediate quo saltem vt organum nutrimentū alteratur videbitur hoc tale signum in ea reperiri.

Et confirmatur nam non minus videtur aliquando ci bus in aliqua feb. putrida posse calefieri a caliditate facta in humoribus et vaporibus putridis q̄ in aliqua ethica a caliditate facta in membris cum illa possit esse maior ista vt supra patuit. Ad declarandū ergo plene dicta Galeni primo oportet videre q̄ sit causa quare calx calefit ab aqua super ea prole: cta ppter q̄ attendendū q̄ calx virtualis est corpus pilus lapideū in igne combustū ad differentiam lateris q̄ est corpus non incineratum: sed digestum. Et ideo non potest fieri ab oī terra nisi habente aliquam pinguedine digestibilem non incinerabilem. Appellatur autem hoc corpus fere incineratum: quia nō totaliter factus est cinis. vñ habet aliquā cōtinuitatē maxime laps calcinat. Integre.

Et attende vterius q̄ in rebus nos inuenim⁹ duplex calidū: nam inuenimus res calidas actualiter et ille sunt que primo occurrunt habent immutare sensum tactus que caliditas non stat nisi in subiecto habente aliquā humiditatem ex qua tale calidum fouetur et cōseruetur quēadmodum apparet de caliditate accensa in candelā et in lignis accensis. et calore animalium: nam tandū durat caliditas in istis q̄dū durat humiditas sufficiens in illis.

Sed licet hic sub forma problema: tis querere q̄ est causa quare cum primū calidum quēadmodū ignis requirat in subiecto suo siccitatem q̄ calidum horum inferiorum que sunt calida per participationem illius requirunt pro subiecto suo corpus q̄ humiditatem habet et illa humiditate consumpta non amplius potest in illo permanere. Et dicamus q̄ siccū terrestre nō pot esse subiectum caliditatis ita q̄ in eo stet caliditas in actu admodum caliditate extrinseca. siccum autē quod in corporibus cōmixtis remanet humiditate cōsumpta est siccum cinereum terrestre quousq̄ ergo in re est humidum aerium aptum inflāmarī: et fieri ignis vt regeneratio calidi possit cōtinuari manet

caliditas actualiter in re: ergo dicitur q̄ caliditas associat sibi materiam siccam abiq̄ offit humido hoc est verum in igne q̄m q̄ est corpus simplex tam genitum et quiescens in propria spera: non autē est verum in corpore cōposito et cōmixto. nec in ipso igne qui est in cōtinua generatione et corruptione qualis est ignis quem hic inseruit apud nos videmus in lignis: et candelā: et alijs combustilibus. vñ hic ignis mixtus est: nam carbo est res ter restis ignis et flamma vapor ignis: nam in his donec durat humidum in illis durat ignis generatio: et cōtinua corruptio adustione humidū: quia siccum terrestre vt dictū est quale dominatur in istis non est sustentatū caloris ignei sicut humidum aerium potest esse in natura igni vicinū. Aliud calidū reperitur in rebus q̄ est calidum virtualiter q̄ non est nisi quoddā vestigium formalis caloris q̄ reperit in rebus factis a calido fortit augenti actuali siue talis generatio sit perfectiua vel corruptiua sicut est calidū quod reperitur in cinere et calce: nam calor ignis adurens lapides et ligna consumpta humiditate eorum remanent partes sicce cum effectu et virtute caloris: et nō solū effectu et virtute caloris q̄ est siccitas quā siccitatez ille partes habent formaliter: sed remanet cum effectu et virtute que est caliditas. unde sunt virtualiter calide: nam non possunt caliditatem formalem habere cum sint ab humiditatibus exclusi habent igitur caliditatem virtuales et hec caliditas virtualis appellatur vestigium caloris siue aliq̄ ignis patet p Aristotele tertio de partib⁹ aliatū capto tertio. vñ sicut enim est in extra vt istis siccis vel in cinere relinquit aliq̄ ignis sicut et in digestis humidis relinquit elus operatū caliditatis pars.

Et attende q̄ partes ille que ex istis remanent virtualiter calide sunt partes subtiliores nō autē partes grosse terrestres: quia ille sunt coniformes nature ignis: et hoc apparet cum ex cinere facim⁹ lictū q̄m aqua fit acuta: quia ille acute partes et subtiles transeunt in aquā et remanet cinis sine acuitate. Et patet q̄ calx viua cum de nouo extinguit fit cōbustiva. Et post duos vel tres dies talis virtus minuitur: quia reluta est aqua cum partibus subtilibus calcis unde simul totiens lauatur calx fit non mordicatura propter eandem causam. vñ serapio capitulo de calce dicit. et est in ea pars ignea in quantitate multa: sed quando lanatur pluries fit sine mordicatione. unde superius dixerat q̄m abluitur cessat operatio ab ea hec. s. mordicatio et remanet in q̄m mordicatio elus.

Et premisis potest apparere q̄ nō oīa corpora posita in igne cōburentur sicut incinerabilia vel calcinabilia: nam corpora metallica q̄ humidum habent valde permixtū cum sicco candent in igne vt ferrū et aurum vt ponit

ille grābael. alchēmicus: nam incineratio vt patet fit per humidū consumptionē. Et ideo quādo aliqua talia corpora volum⁹ ad ignem puluerizare admiscemus aliquā rem cōsumptiuam humiditatis sicut quādo cum sulfure adurimus stagnū aut plumbū. Et attende q̄ est dare alias res que sunt calide in virtute et in potentia et non actu que non sunt facte per adustionem tales et per corruptionē: sed sunt res q̄ per generationē a calore perfecte acquisierunt hūc modū calidi vt sunt medicīne calide vt piper gingiber et euforbū et silia q̄ dicuntur calida in potentia et virtualiter: nam nisi reducant ad actū a calore nō corporis nos non calefaciunt. quis autem sit modus huius reductionis est difficultas alibi pertractabitis. Et tamē alia virtualitas caliditatis predictarum medicinarū et rerum virtualiter calidarū q̄ per adustionē sunt facte quare nō reducet ad actū piper ab aqua quēadmodū re ducit calx: nam vltra caliditatem absolute quā dat corp⁹ nostrū medicinis calidis in potentia cum illas ad actum reddūt versatur etiā que dam forma specifica inter tales medicinas et corpus nostrū. tales autē medicīne que calide sunt in potentia vt piper et similia non potuerunt esse in rerū natura cum calore actuali: quia natura non facit aliquā rem ad cuius cōseruationē non intendat scd de generatione animalū: si ergo ille medicīne fuissent genite cum actuali calido que recepissent de nutrimento. ex resolutione a tali calido cum sint corpora cōmixta et nō simplicia indiguit ergo natura hīs medicinis calidis facere ergo sunt calide in potentia. et non in actu vt possint diu in esse cōseruari. animalia autē poterunt fieri et esse actualiter calida: quia per animā habent virtutem regenerandi calidū unde in eis continue regeneratur spiritus calidi propter quā causam ex calido actuali nō cito recipiunt detrimentū. Et ex quibus dictis soluamus rationem quādam que a quibusdam adducitur contra Galenū in questione de reductione medicinarū ad actum: nam videtur voluisse Galenus in locis premissis q̄ medicīne calide reducuntur ad actum a calore nostro: quia vere ab eo acquirunt formam caloris et principium manifeste quo nos calefaciunt. unde apud eum tales medicīne sunt calide in potentia essentiali: sed medicīne que vocantur frigide que non infrigidant nos nisi post reductionem a calore nostro formam frigoris et principii propter q̄ in nos agunt habent in potentia accidentalī cū nō habeant calidum nisi aliquā agēti hoc frig⁹ imo erāt pri⁹ aq̄ nobis appropinquaret actu frigide: et a corpore nro acquirūt solū principii accidentale quo in nos agunt quē acquirunt euaporationē et diffusionē ad minima sine qua frigiditate non agerent. Et ideo tales medicīne frigide dicuntur esse tales in potentia accidenti

tali et nō essentiali. tunc formant illi rationē cōtra Galenū quā reputat fortem: et sic nam non minoris perfectiōis sunt entia calida q̄ frigida: immo discurrendo per oīa entia vniuersi sunt perfectiōis maioris: ergo plus non debent esse entia et res calide tales in potentia et non in actu q̄ res frigide: immo multo fortius debent esse tales in actu et apparet cōsequētia: quia esse tale in potentia est minoris perfectiōis q̄ esse tale in actu. Et apparet ex dictis solutio: nam medicīne frigide potuerunt esse actualiter frigide: quia frigiditas nō est qualitas consumptiua et corruptiua: et ideo cum frigiditate illa actuali potuerunt cōtinuū fuit cōueniens in esse cōseruari. Sed quia caliditas est qualitas cōsumptiua et destructiua et ideo cū caliditate illa nō potuerunt mixta actualiter esse calida nisi que habuerunt animam cuius virtute potest caliditas cōtinuē actualiter regenerari. tunc entia in esse valde modico tēpore permanserunt. cum ergo dicit q̄ non est minoris perfectiōis etiā cōcedatur q̄tuz pro presentiatione requirit. Sed dices tu esse tale in potentia est minoris perfectiōis q̄ esse tale in actu pro hec positio pōt falsificari: q̄ esse tale in potentia. i. in virtute pōt esse maioris perfectiōis q̄ esse tale in actu vt in multis posset induci. Et hic est locus speculationis si cōsideras in philosophia tū q̄m proposito pertinet dicendū q̄ licet cōcedatur q̄ esse tale in potentia sit minoris perfectiōis: q̄ esse tale in actu hoc maxime esset verū respectu eiusdē vt verbi grā illud q̄ est calidū in potentia est minoris perfectiōis q̄ illud q̄ est in rerū natura actu calidū: et hoc q̄tuz est ex hoc alij non cōsideratis non tū esset hoc verū respectu diuersi generis: nam illud q̄ est in potentia calidū pōt esse ens perfectius illo q̄ est in actu frigidū et nō intelligim⁹ per hoc q̄ caliditas q̄ est in potentia ad hoc vt postea sit in actu sit perfectior frigiditate q̄ est in actu cū illa adhuc nihil sit: q̄ subiectū q̄ est calidū in potentia q̄. i. in se habet virtutē et dispositiōnem per quā pōt fieri calidū in actu pōt esse perfectior frigiditate q̄ subiectū q̄ frigiditatez habet in actu. Et de hoc nullus hesitat. Illis premisis vtilibus ad sequētiā vt patebit redeamus. vñ sermo venit. i. inquirendo scilicet que sit causa quare aqua protecta super calcem sic fortis generatur caliditas et dedit in hoc cōciliator causam talē. xli. differentia q̄ in calce extincta calidū post tps remanet virtute quo adueniēte frigido actuali sui cōtrario puenit in actū caliditas obtunditur autē calidum calcis et vigoratur ab aque frigiditate infrigidante. Et potius concludente propter q̄ calidum in seipsum contractum inclatur tandē superans frigiditatem aque actualis sicut etiam ex transitu aque frigide super mineras sulfureas potentia propinquo rīs deductiua in actū caliditatis exultat in